

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

ZDRAVOTNĚ SOCIÁLNÍ FAKULTA

Bydlení na půli cesty – možnosti realizace v Jindřichově Hradci

Diplomová práce

Vedoucí práce: Ing. Renata Švestková, Ph.D

Autor: Bc. Šárka Koubová

17.8.2009

Halfway Living – Implementation Possibilities in Jindřichův Hradec

ABSTRACT

Clients of educational facilities providing institutional or protected upbringing, who leave these facilities after reaching 18 or 19 years of age, have limited opportunities for integration into society. Mainly non-profit organizations help them step in normal life. Halfway living, supported employment etc. belong to the basic services they may use. The level and accessibility of these services vary substantially in various regions.

The theoretical part of the Thesis is aimed at explanation of certain terms of the sphere of institutional and protected upbringing. It also tries to map the situation among the young adults leaving institutional or protected upbringing.

The work is aimed at qualitative assessment whether clients of children's homes are interested in halfway living and to elaborate a halfway house project for the town of Jindřichův Hradec.

The following data collection methods were chosen for the qualitative research: controlled and semi-controlled interview. Clients of children's homes from South Bohemia and experts in the field formed the monitored set.

The obtained data show that most of the addressed clients would use the halfway living under particular conditions. A model project of a halfway house specific for the town of Jindřichův Hradec was developed upon the data observed, in which the project risks are considered and examples of good practice included.

The Thesis will be provided to the town of Jindřichův Hradec and can be used in implementation of a halfway house in this town. Considering local conditions the project may be used in implementation of a halfway house in any other town.

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích 17.8.2009

podpis

Poděkování

Ráda bych poděkovala Ing. Renatě Švestkové, Ph.D. za odborné vedení mé práce, za cenné připomínky, podněty a za čas, který mi věnovala. Děkuji všem respondentům výzkumu, kteří přispěli k vypracování mé diplomové práce.

OBSAH

ÚVOD.....	7
1. SOUČASNÝ STAV.....	8
1.1 Základní pojmy.....	8
1.2 Školská zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy.....	10
1.3 Personál školských zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy.....	13
1.4 Osobnost dítěte vyrůstající v ústavní výchově.....	14
1.5 Adolescence.....	17
1.6 Pozdní následky psychické deprivace.....	19
1.7 Odchod mladých dospělých z ústavní výchovy.....	21
1.7.1 Příprava dítěte na odchod ze školských zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy.....	21
1.7.2 Prodloužení pobytu ve školských zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy.....	21
1.7.3 Ukončení ústavní nebo ochranné výchovy.....	22
1.7.4 Pomoc mladému dospělému při odchodu ze školských zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy.....	22
1.8 Rizika po odchodu z ústavní nebo ochranné výchovy.....	24
1.8.1 Bezdomovectví.....	25
1.8.2 Nezaměstnanost.....	26
1.8.3 Zadlužování.....	28
1.8.4 Kriminalita.....	29
1.9 Následná péče o mladé dospělé po ukončení ústavní nebo ochranné výchovy..	30
1.9.1 Stát a státní orgány.....	32
1.9.2 Nestátní neziskové organizace.....	33
1.10 Domy na půli cesty.....	34
1.10.1 Zřizovatel, poskytovatel služby.....	35
1.10.2 Cílová skupina.....	36
1.10.3 Cíl poskytovaných služeb.....	36
1.10.4 Základní činnosti poskytované sociální služby.....	36

1.10.5	Financování.....	37
1.10.6	Hodnocení projektu.....	40
1.10.7	Garance kvality poskytovaných služeb Domu na půli cesty.....	40
1.10.8	Předpoklady fungování Domu na půli cesty.....	42
1.10.9	Příklady konkrétních Domů na půli cesty.....	44
1.11	Následná péče o mladé dospělé po ukončení ústavní výchovy v zahraničí.....	46
2.	CÍLE PRÁCE A VÝZKUMNÉ OTÁZKY.....	49
2.1	Cíle práce.....	49
2.2	Pracovní hypotézy.....	49
3.	METODIKA.....	50
3.1	Použitá metoda.....	50
3.2	Charakter zkoumaného souboru.....	50
4.	VÝSLEDKY.....	51
4.1	Výsledky řízených rozhovorů s klienty dětských domovů.....	51
4.2	Výsledky polořízených rozhovorů s odborníky v dané oblasti.....	85
5.	PROJEKT DOMU NA PŮLI CESTY V JINDŘICHOVĚ HRADCI.....	95
5.1	Výchozí situace v Jihočeském kraji.....	95
5.2	Vlastní projekt Domu na půli cesty v Jindřichově Hradci.....	95
6.	DISKUZE.....	113
7.	ZÁVĚR.....	120
8.	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	121
9.	KLÍČOVÁ SLOVA.....	127
10.	PŘÍLOHY.....	128

ÚVOD

Předkládaná diplomová práce se věnuje tématu Domů na půli cesty a problematice odcházení z ústavní nebo ochranné výchovy. O tuto problematiku jsem se začala zajímat během své odborné praxe na oddělení sociálně právní ochrany dětí. V té době se na tomto pracovišti řešil případ dívky, která po dosažení zletilosti opouštěla dětský domov a neměla zajištěné následné bydlení ani práci. S těmito potíží se setkává většina mladých dospělých, kteří opouštějí ústavní nebo ochrannou výchovu.

Při hlubším zkoumání této problematiky se ukázalo, že je toto téma velmi důležité a aktuální, protože problematika mladých dospělých opouštějící ústavní nebo ochrannou výchovu není doposud nijak koncepčně řešena. V současné době, kdy je připravována reforma systému ústavní a ochranné výchovy je zapotřebí, aby se o tomto tématu diskutovalo, vyjadřovali se odborníci a o situaci byla informována široká veřejnost.¹

Na různých místech České republiky se objevují projekty a programy na pomoc mladým dospělým, kteří opouštějí ústavní nebo ochrannou výchovu, nejedná se však o koncepční rozvoj těchto služeb. Pomoc mladým dospělým odcházejících z ústavní nebo ochranné výchovy je doménou především nestátních neziskových organizací.

Ve výzkumné části diplomové práce jsem se zajímala o to, zda klienti dětských domovů v Jihočeském kraji plánují svoji budoucnost, zda znají sociální službu Dům na půli cesty a zda by chtěli tuto sociální službu využít. Zároveň jsem se zajímala o to, jak fungují Domy na půli cesty v Jihočeském kraji. Na základě zjištěných dat jsem se pokusila vypracovat projekt Domu na půli cesty, který je určen pro město Jindřichův Hradec. Tento projekt může být, po zapracování místních podmínek, aplikován i v dalších městech.

¹ V červenci 2009 schválila vláda České republiky Národní akční plán k transformaci a sjednocení systému péče o ohrožené děti na období 2009 až 2011

1. SOUČASNÝ STAV

1.1 ZÁKLADNÍ POJMY

Dítě

Za dítě je, podle zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních, považována nezletilá osoba ve věku od 3 do 18 let věku, popřípadě zletilá osoba do 19 let věku.

Ústavní výchova

Soud nařizuje ústavní výchovu, jestliže je výchova dítěte vážně ohrožena, nebo vážně narušena a jiná výchovná opatření (napomenutí, dohled nad nezletilým, atd.) nevedla k nápravě. Výchovná opatření ale nemusí vždy předcházet nařízení ústavní výchovy. Soud nařídí ústavní výchovu také v případě, kdy rodiče nemohou ze závažných důvodů zabezpečit výchovu dítěte (65).

Před nařízením ústavní výchovy je povinností soudu prozkoumat, jestli výchovu dítěte není možno zabezpečit náhradní rodinnou péčí, nebo rodinnou péčí v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc.

Soud ústavní výchovu nařizuje na návrh orgánu sociálně právní ochrany dětí (dále jen OSPOD). Pominou-li důvody pro výkon ústavní výchovy, nebo je možno svěřit dítě do náhradní rodinné péče soud ústavní výchovu na návrh OSPOD zruší (29).

Ústavní výchovu lze naříditi pouze nezletilé osobě může být prodloužena maximálně do 19 let (29).

Ochranná výchova

Ochranná výchova se ukládá v rámci trestněprávního soudního řízení jako tzv. ochranné opatření. Může být uložena dítěti, které je starší 12 let a mladší 15 let, spáchá-li čin jinak trestný, za který by zletilá osoba byla potrestána výjimečným

trestem. Ochranná výchova se dále ukládá v případě, kdy se dítě mladší 15 let proviní proti zákonu a není náležitě postaráno o jeho výchovu. K ochranné výchově lze odsoudit také osoby mezi 15 lety a 18 lety, které žijí v nevhodném prostředí (29).

Psychická deprivace

Psychická deprivace je psychický stav vzniklý následkem takových životních situací, kdy subjektu není dána příležitost dlouhodobě uspokojovat základní psychické potřeby v dostačující míře (28).

Projevuje se především u dětí, které jsou od raného dětství vychovávány mimo rodinu, v ústavních zařízeních. Projevuje se sociální izolací, agresivním chováním vymáháním pozornosti, přejídáním atd. (13).

Naproti tomu Koukolík, Drtilová (22) označují termínem deprivanti skupinu psychopatů, které lze označit také jako neúplné, subkriminální sociálně úspěšné či sociálně přizpůsobené psychopaty. Jsou to lidé, kteří se nechovají kriminálně a mohou být mocensky a ekonomicky vysoce úspěšní. Základními znaky deprivantství bývají ničivost vůči všemu citově a hodnotově diferencovanějšímu a parazitismus. Ofenzivní deprivanti jako jediný smysl života prožívají a uznávají moc. Lze se s nimi setkat všude tam, kde jde o moc a majetek, ale i v běžném životě v každodenních sociálních vztazích (22).

Následky psychické deprivace se v pozdějším věku projevují horším sociálním fungováním. To zahrnuje především: osamělost, nestabilní vztahy, nízkou úroveň vzdělání. U deprivovaných může docházet až k sociálnímu selhávání (29).

Bydlení na půli cesty

Bydlení na půli cesty zahrnuje dvě služby. Domy na půli cesty a byty na půli cesty. Byt na půli cesty je speciální byt v běžné zástavbě. Tento typ však není uváděn jako zvláštní typ sociální služby (9).

Dům na půli cesty

Domy na půli cesty poskytují pobytové služby zpravidla pro osoby do 26 let věku, které po dosažení zletilosti opouštějí školská zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy. Popřípadě pro osoby z jiných zařízení pro péči o děti a mládež a pro osoby, které jsou propuštěny z výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranné léčby. Způsob poskytování sociálních služeb v těchto zařízeních je přizpůsoben specifickým potřebám těchto osob (66).

1.2 ŠKOLSKÁ ZAŘÍZENÍ PRO VÝKON ÚSTAVNÍ NEBO OCHRANNÉ VÝCHOVY

Jedná se o soustavu institucí zajišťující v ČR výchovu ohrožených dětí a rizikové mládeže od 3 do 18 popř. 19 let věku (29).

Legislativní rámec pro tuto soustavu tvoří zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních, ve kterém jsou vyjmenována jednotlivá školská zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy, jedná se o diagnostický ústav, dětský domov, dětský domov se školou a výchovný ústav.

Školská zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy (dále jen Zařízení)² poskytují dětem plné přímé zaopatření, které zahrnuje: stravování, ubytování, ošacení, učební potřeby a pomůcky, úhradu nezbytně nutných nákladů na vzdělávání, úhradu nákladů na zdravotní péči, léčiva a zdravotnické prostředky, které nejsou hrazeny ze zdravotního pojištění, pokud nebyla péče vyžádána osobami odpovědnými za výchovu, kapesné, osobní dary a věcnou pomoc při odchodu zletilých ze Zařízení, úhradu nákladů na dopravu do sídla školy (64).

Ředitel Zařízení může rozhodnout o uhrazení dalších nákladů, např.: potřeby pro využití volného času a rekreaci, náklady na kulturní, uměleckou, sportovní a oddechovou činnost (64).

² Zkratka je užívána z technických důvodů, aby se předešlo zbytečnému prodlužování textu.

Diagnostický ústav

Diagnostický ústav je zařízení, které na základě komplexního vyšetření, zdravotního stavu a volné kapacity v jednotlivých zařízeních umísťuje děti do dětských domovů, dětských domovů se školou nebo výchovných ústavů. Diagnostické ústavy plní především diagnostické, vzdělávací, terapeutické, výchovné a sociální, organizační a koordinační úkoly (64).

Pobyt v diagnostickém ústavu trvá nejčastěji 8 týdnů.

Při umísťování dětí se dbá, aby umístění bylo co nejbližší bydlišti osob odpovědných za výchovu nebo zákonných zástupců, pokud tím nebude ohrožen mravní vývoj dítěte.

Diagnostický ústav vede evidenci dětí umístěných v Zařízeních ve svém územním obvodu a vede evidenci volných míst v Zařízeních.

Diagnostický ústav zpracovává pro Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále jen MPSV) podklady s návrhy potřebných změn v Zařízeních ve svém územním obvodu (64).

Dětský domov

Dětský domov je školské zařízení pro výkon ústavní výchovy, do kterého jsou umísťovány děti zpravidla ve věku od 3 do 18 let, popřípadě do 19 let, bez závažných poruch chování. Do dětského domova jsou také umísťovány nezletilé matky se svými dětmi. Dětský domov (dále jen DD) plní zejména úkoly výchovné, vzdělávací a sociální. Děti jsou vzdělávány ve školách, které nejsou součástí DD (64).

Základní organizační jednotkou pro práci s dětmi v DD je rodinná skupina. Tvoří ji minimálně 6 a maximálně 8 dětí, zpravidla různého věku a pohlaví. Sourozenci se zařazují do jedné rodinné skupiny. Ze závažných důvodů mohou být sourozenci rozděleni do různých rodinných skupin. V DD lze zřídit nejméně 2 a nejvíce 6 rodinných skupin (64).

Dětský domov se školou

Do dětského domova se školou (dále jen DDŠ) mohou být umisťovány děti, zpravidla od 6 let věku do ukončení povinné školní docházky, s nařízenou ústavní výchovou pro závažné poruchy chování nebo pro trvalou či přechodnou duševní poruchu. Do DDŠ jsou dále umisťovány děti s uloženou ochrannou výchovou. Děti jsou vzdělávány ve škole, která je součástí dětského domova. Pokud pomínou důvody pro zařazení dítěte do školy, která je zřízena při DDŠ, může být dítě na žádost ředitele DDŠ přeřazeno do školy, která není součástí DDŠ.

Základní organizační jednotkou je stejně jako v DD rodinná skupina. V DDŠ ji tvoří nejméně 5 a nejvíce 8 dětí. V DDŠ lze zřídit minimálně 2 a maximálně 6 rodinných skupin.

Pokud se dítě nemůže po ukončení povinné školní docházky vzdělávat na střední škole, která je mimo DDŠ, nebo neuzavře-li pracovněprávní vztah, je přeřazeno do výchovného ústavu (64).

Výchovný ústav

Do výchovného ústavu jsou umisťovány děti starší 15 let se závažnými poruchami chování, kterým byla nařízena ústavní, nebo uložena ochranná výchova. Výchovný ústav plní především vzdělávací, sociální a výchovné úkoly.

Do výchovného ústavu mohou být umístěny také děti starší 12 let s uloženou ochrannou výchovou, které mají tak závažné poruchy chování, že nemohou být v DDŠ. Výjimečně může být do výchovného ústavu zařazeno také dítě starší 12 let, která má nařízenou ústavní výchovu a projevují se u něho zvláště závažné poruchy chování. Při výchovném ústavu se zřizuje základní nebo speciální škola, popřípadě může být zřízena také střední škola (64).

Ve výchovném ústavu je poskytována dlouhodobá péče, jejímž těžištěm je příprava na budoucí povolání. Výukové programy mohou mít tři formy: kurzy a praktická školení pro krátkodobé pobyty pro nejhůře vzdělavatelné děti, odborné učiliště a střední odborné učiliště (32).

Základní organizační jednotkou je výchovná skupina. Ve výchovném ústavu ji tvoří nejméně 5 a nejvíce 8 dětí. Ve výchovném ústavu mohou být zřízeny minimálně 2 a maximálně 6 výchovných skupin. Do výchovných skupin jsou děti zařazovány především dle jejich výchovných, vzdělávacích a zdravotních potřeb (64).

1.3 PERSONÁL ŠKOLSKÝCH ZAŘÍZENÍ PRO VÝKON ÚSTAVNÍ NEBO OCHRANNÉ VÝCHOVY

Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních dělí personál v Zařízeních na pedagogický a nepedagogický. Pedagogickým pracovníkem se může stát ten, kdo má odbornou pedagogickou způsobilost a nebyl pravomocně odsouzen za úmyslný trestný čin. Pedagogický pracovník vykonává vyučovací, výchovnou, pedagogicko-psychologickou nebo speciálně pedagogickou činnost. U pedagogického pracovníka musí být zjištěna psychická způsobilost psychologickým vyšetřením. Nepedagogickým pracovníkem je zaměstnanec, který vykonává jinou činnost než pracovník pedagogický a splňuje kvalifikační podmínky, které stanoví zvláštní právní předpis nebo zaměstnavatel (64).

Mezi pracovníky v ústavních zařízeních převažují vychovatelé a pomocní vychovatelé. Funkce vychovatele v těchto zařízeních je velmi složitá. Řeší dilema - současně má i nemá dítěti nahradit vlastní rodiče. Na jedné straně má být profesionálem, který realizuje své vize a odborný potenciál. Na straně druhé plní běžné úkony, pro které žádné odborné vzdělání nepotřebuje (57).

Z výzkumu, který byl realizován na Slovensku, vyplývá, že vysokoškolské vzdělání je smysluplné maximálně v 35% práce vychovatele. Činnosti, které jsou zaměřeny na aktivní rozvoj dětí a podporu jejich lidského potenciálu, jsou zastoupeny jen 9 % pracovního času vychovatele (57).

Základní myšlenkou transformace DD z internátního typu na typ rodinný bylo především změna myšlení vychovatele a přiblížení se rodině. Dnes se však ukazuje, že

model rodiny se nenaplnuje. U každé výchovné nebo rodinné skupiny se střídá zhruba pět zaměstnanců. Navíc mezi vychovateli se jen výjimečně objevuje muž: 83,6% vychovatelů a 95,5% pomocných vychovatelů jsou ženy (57).

Vychovatel v institucích náhradní výchovy nenahrazuje rodiče. Jeho činnost je spojena s organizací skupinového života, v níž by měly být vyváženě zastoupeny zájmy individuální i skupinové. Úkolem vychovatele je také přijetí dítěte i s jeho životním traumatem. Vychovatel provází dítě během vyrovnávání se s minulostí, při řešení aktuálních problémů a také při hledání východisek do budoucna (57).

1.4 OSOBNOST DÍTĚTE VYRŮSTAJÍCÍ V ÚSTAVNÍ VÝCHOVĚ

Osobnost každého člověka je celek, který se skládá z několika částí. Jedná se o biologickou, psychickou a sociální složku.

Biologická a zdravotní složka

Zdravotní problémy dětí vyrůstajících v ústavní péči mají svůj základ již v genetickém vybavení, které nebývá příznivé. Péče matky o sebe sama i o plod v těhotenství je nedostatečná nebo chybí úplně. Nezřídka je životní styl matky pro plod přímo škodlivý - kouření, alkohol, drogy, prostituce (13).

Výzkumy potvrzují, že děti v náhradní péči jsou znevýhodněné již na biologické úrovni. Ta zahrnuje především: genetický základ, prostředí, kde dítě vyrůstá a chování matky během těhotenství (57).

Většina dětí v ústavní péči pochází z nestabilních nebo neúplných rodin. Tento fakt je jedním z významných faktorů, který zvyšuje riziko zdravotních problémů, emocionálního narušení i poruch chování (57).

Z longitudinálních studií vyplývá, že samotní klienti DD se necítí po zdravotní stránce bez problémů. Naprosto zdraví se podle výzkumu Matějčka cítí pouze 5% mužů a 4% žen, kteří vyrůstali v DD. Tato data se výrazně liší v porovnání například s lidmi,

kteří vyrůstali v pěstounské péči, kde naprosto zdrávo se cítí 35,4% mužů a 20 % žen (28).

Mezi dětmi žijícími v DD je mnohem vyšší podíl dětí s postižením než v běžné populaci. Dlouhodobý pobyt v DD sice příznivě ovlivňuje tělesný vývoj dítěte, ale výrazně negativně působí na vývoj rozumový (57).

Psychická (duševní) složka

Psychický vývoj dítěte bývá také postižen, a to situacemi, které dítě zažilo či zažívá. Vznikají a vyvíjejí se různá psychická poškození. Mezi nejčastější patří psychická deprivace v různých podobách a projevech. V popředí lze nalézt: nedostatek důvěry k lidem, nízká úroveň vlastní identity, životní nejistota nebo zvýšená agresivita. Často se objevuje také neuroticismus a poruchy chování (13).

Psychická deprivace vzniká nedostatkem určitých žádoucích podnětů. Stejně jako má člověk základní biologické potřeby, má také potřeby psychické (28).

Matějček, Bubleová, Kovařík (28) uvádějí tyto základní psychické potřeby:

- a) potřeba určitého množství, proměnlivosti a kvality vnějších podnětů
- b) potřeba určité stálosti, řádu a smyslu v podnětech
- c) potřeba prvotních emocionálních a sociálních vztahů
- d) potřeba společenského uplatnění a společenské hodnoty
- e) potřeba otevřené budoucnosti nebo životní perspektivy

Je nezbytné posuzovat jednotlivé potřeby vždy ve vztahu k individualitě dítěte a ke společnosti, v níž jedinec vyrůstá.

Sociální (společenská) složka

Sociální složce je potřeba se věnovat po celou dobu, kdy je dítě v náhradní péči. Je potřeba zjistit, z jakého prostředí dítě pochází, jaká je jeho rodina (včetně širší rodiny), vnitřní vztahy v rodině, vzájemné vztahy rodiny a dítěte, vztahy a postavení dítěte k bližšímu i vzdálenějšímu okolí atd. (13).

Zvlášť důležitá je práce na této složce v péči o dítě před odchodem z ústavní výchovy. Do sociální složky lze zařadit i ekonomické aspekty života. Mladý dospělý

odcházející v 18ti popř. 19ti letech z ústavní péče je většinou ekonomicky nezajištěn a nepřipraven pro samostatný život (13).

Do sociální složky lze zařadit několik položek: socializace, sebepojetí, sociální adaptace.

Socializace

Socializace je proces utváření osobnosti člověka. Spočívá především v začleňování jedince do systému společenských vztahů postupným utvářením vztahů s jinými lidmi. Primární socializace probíhá v rodině nebo v prostředí, které ji nahrazuje. Sekundární socializace pak probíhá ve výchovných, vzdělávacích, nebo v dalších institucích a prostředích, do kterých se dítě dostává (29).

Děti, které nemají zkušenost se standardním mateřským chováním nedovedou rozlišit, co je v konkrétní situaci nebo roli vhodné. Dalším problémem u těchto dětí je snížená schopnost chovat se žádoucím způsobem v situacích, které představují nějaké omezení (59).

U dětí, které zažily emoční strádání se může projevit změna v hierarchii hodnot. Jejich postoj k realitě se zaměřuje na uchování přijatelného pocitu jistoty a bezpečí. Prostředek jak požadovaného cíle dosáhnout však není rozhodující. K další deformaci hodnotového systému může přispět zkušenost ze Zařízení, které nepředstavuje typickou sociální situaci. V deformovaném hodnotovém systému se nebudou dobře rozvíjet ani normy chování. Normy chování pak nepředstavují korektivní ucelený systém, který je pro dítě směrodatný (59).

Sebepojetí

Sebepojetí dítěte je ovlivňováno vztahy s lidmi. Dítě přejímá názor nejbližších, pokud ho tito lidé hodnotí negativně, narušuje to jeho sebehodnocení. Výsledkem je nejistota, nízká sebedůvěra a zvýšená potřeba ochrany. V sebepojetí u deprivovaných dětí lze pozorovat dva extrémy: nerealistické „vytahování“ nebo výrazné sebepodceňování (viz tabulka 1) (59).

Tabulka 1: Sebehodnocení klientů

Sebehodnocení	počet klientů	procentuální vyjádření
Reálné a přiměřené	49	51,0
Nepřiměřeně vysoké	23	24,0
Nepřiměřeně nízké	15	15,6
Jiné	9	9,4
Celkem	96	100%

(32)

Sociální adaptace

Děti, které mají nedostatečně uspokojenou citovou potřebu, mohou mít problémy v sociální adaptaci. Děti, které vyrůstají v Zařízení, se musí adaptovat především na podmínky a styl života v takovém zařízení. V Zařízení není podporována svoboda rozhodování. Většina věcí je předem dána a na vlastní volbě dětí nezáleží. Dospívající, kteří Zařízení opouštějí, se dostávají do podobné situace jako vězni propuštění z mnohaletého výkonu trestu. Vzorce chování, které si děti osvojili v Zařízení, nefungují. Proto je běžné, že tito lidé v běžném životě selhávají, nebo jim dlouho trvá, než se na nové podmínky adaptují (59).

1.5 ADOLESCENCE

Adolescence je vývojové období, které začíná kolem 15. roku věku a končí přibližně kolem 20. roku věku, začátek ani konec tohoto období nelze jednoznačně určit. Vstup do této vývojové části života je dán dobou, kdy mladý člověk tělesně dozrává, a zároveň dobou, kdy si volí učební či studijní obor a začíná se připravovat

na budoucí povolání. Ani konec období adolescence není přesně daný. Za významný bod je považován vstup do zaměstnání, ten však je velmi individuální (51).

V tomto období probíhají změny ve všech sférách osobnosti. Tělesný vývoj již není tak výrazný jako v období pubescence. Postava adolescenta dostává konečné, dospělé proporce. Vlastní tělo je ve středu pozornosti, a to snad ještě více než v pubescenci (51).

Adolescence je velmi senzitivním obdobím pro rozvoj optimálních vztahů ve třech klíčových oblastech životní orientace, a to: práce, společenství se životním partnerem a občanská kompetence (3).

Období mezi 15 až 25 lety je označováno jako etapa získání profesní identity, k dosažení tohoto cíle směřuje naplnění vývojového úkolu volby povolání a přípravy na něj (3).

Úkolem adolescentů je vytváření nových, zralejších vztahů s vrstevníky. Vrstevníci jsou v tomto období pro adolescenta jednou z nejdůležitějších sociálních skupin. Mění se také vztahy k opačnému pohlaví. Adolescent má již prožít něco více než pouhé okouzlení. Začíná vážné hledání, poznávání, příprava na partnerství, manželství a rodinný život. Tento proces nemusí být nutně zakončen právě manželstvím a založením rodiny. Partnerství může zůstat jedinou realizovanou formou soužití (24).

Člověk se během adolescence stává plnohodnotným členem společnosti. Jedním z dílčích úkolů je dosažení sociálně odpovědného jednání. Významnou roli zde sehrávají vzory a modely rodičů, prarodičů či jiných příbuzných, popřípadě přátel. Adolescent má také pracovat na budování systému morálních hodnot, jehož základ však musí být položen již v raném dětství. V případě, kdy chybí základní emocionální učení, vzory a modely základních mezilidských vztahů a činností, nestačí pouhé informace o hodnotách, morálce, právech, odpovědnosti apod. Zde může pomoci odpovědná odborná pomoc a korektivní vztahová zkušenost (24).

Cíle a úkoly adolescence jsou tedy tyto:

- rozvíjet svou citovou, hodnotovou a názorovou nezávislost
- vytvářet nové vztahy s vrstevníky a jinými lidmi
- integrovat eroticko-sexuální život do osobnostního celku

- rozvíjet své životní cíle, vytvořit systém hodnot
- rozvinout pocit osobní identity
- připravit se na přebrání plné odpovědnosti za svůj život (26).

Selhání jedince v naplnění jednotlivých úkolů lze považovat za rozhodující rizikové faktory dospívání.

Každá životní etapa sebou přináší jiné životní problémy. Životní problémy jedince jsou individuálně a společensky determinovány. Přičemž každý problém má jiné poměrové zastoupení obou složek. V období adolescence byly identifikovány tyto hlavní životní problémy: finanční problémy (nedostatek peněz), bytové problémy (zaplatit nájem, najít vlastní byt), zdravotní problémy, studijní problémy (dostudovat), pracovní problémy (zaměstnání, nezaměstnanost, zůstat v zaměstnání atd.), rodinné problémy (neshody, špatné vztahy atd.), sociální problémy (nejistota, existenční problémy), problémy s partnerem/kou, mezilidské vztahy (52).

1.6 POZDNÍ NÁSLEDKY PSYCHICKÉ DEPRIVACE

Lidé, kteří v dětství citově strádali, mívají v dospělosti problémy v oblasti sebehodnocení, potíže v mezilidských vztazích, nejsou spokojeni se svým životem. Někdy se tyto odlišnosti v dospělosti stanou nápadnějšími, protože od dospělého člověka jsou očekávány zralejší projevy, větší odpovědnost za své činy (59).

Vágnerová (59) uvádí souhrn výsledků výzkumu Matějčkovy skupiny, který byl publikován v letech 1995-1996. Lidé s deprivací zkušeností mohou mít problémy ve všech důležitých sférách života.

Profesní uplatnění

Tato oblast zahrnuje úroveň dosaženého vzdělání, schopnost využívat svých schopností a schopnost pracovat (dosáhnout ekonomické soběstačnosti). Lidé, kteří vyrostli v DD, měli výrazně nižší úroveň vzdělání než je průměr v populaci. Avšak většina z nich neměla závažněji sníženou inteligenci. Zhruba jednu třetinu lze označit

jako nepřizpůsobivé: střídali zaměstnání nebo nepracovali vůbec. Ostatní sice pracovali, ale uplatňovali se na pozicích, které měly menší nároky, než dosahovaly jejich schopnosti. Ti však byli ekonomicky soběstační, takže pro společnost neznamenal žádnou zátěž (59).

Partnerská a rodičovská role

Úroveň zvládnutí partnerské a rodičovské role se projeví ve schopnosti přijmout odpovědnost za jiného člověka. Lidé se zkušeností s citovou deprivací mívají častěji problémy v partnerských vztazích, nedokáží udržet fungující vztah s přijatelným člověkem. Často vstupují do vztahů s nevhodnými partnery, kteří by jim byli schopni kompenzovat nedostatky a poskytnout jim pozitivní korektivní zkušenost. Lidé, kteří žili sami, měli více problémů – byli trestáni, byli na protialkoholním léčení nebo byli bezdomovci (59).

V dětství citově deprivovaní mají problémy také se zvládnutím rodičovské role. Chybí jim potřebná emoční a sociální zkušenost. Objevují se zde spíše biologické dispozice, které však mohou být také problematické vzhledem k tomu, že u jejich rodičů se pud péče o potomky také příliš neprojevoval. Platí zde ale fakt, že jedinci, kteří jsou schopni pracovat a žít v trvalém partnerství, se dovedou postarat i o své děti (59).

Obecná sociální adaptace

Do této oblasti patří především: schopnost respektovat běžná pravidla, používat standardní strategie chování a stát se přijatelným členem společnosti. Lidé se zkušeností s citovou deprivací mají problémy se zvládnutím role dospělého. Ta zahrnuje nejen možnost samostatně rozhodovat o sobě, ale také být za své jednání zodpovědný, uchovávat si svobodu v rámci daných pravidel. Zkušenost psychické deprivace je do budoucna zátěží pro všechny mezilidské vztahy. Typické však je, že hledají příčinu svého selhání v druhých lidech. Chybí jim schopnost adekvátní citové odezvy a také potřebná sociální citlivost (59).

Problémy v oblasti sociální adaptace lze pozorovat výraznou sociální patologií u některých jedinců. Jedná se především o páchaní trestných činů, zneužívání alkoholu a bezdomovectví.

1.7 ODCHOD MLADÝCH DOSPĚLÝCH Z ÚSTAVNÍCH VÝCHOVY

1.7.1 Příprava dítěte na odchod ze školských zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy

V rámci přípravy dítěte na samostatný život může být v Zařízení zřízena jedna nebo více samostatných bytových jednotek pro ubytování jednoho až tří dětí, které se připravují na odchod ze Zařízení. V těchto bytových jednotkách mohou být ubytovány děti starší 16 let za podmínek stanovených vnitřním řádem Zařízení (24).

Ředitel Zařízení je povinen nejméně 6 měsíců před ukončením ústavní výchovy informovat příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností o nadcházejícím propuštění dítěte ze Zařízení, a to z důvodu zajištění návaznosti péče. Ředitel je dále povinen umožnit dítěti, které má být propuštěno ze Zařízení z důvodu zletilosti, pohovor se sociálním kurátorem (64).

1.7.2 Prodloužení pobytu ve školských zařízeních pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy

V případě, že se po ukončení ústavní nebo ochranné výchovy zletilá nezaopatřená osoba soustavně připravuje na budoucí povolání, může jí Zařízení poskytovat plné přímé zaopatření. Pobyt v Zařízení může být prodloužen maximálně do 26 let věku, a to za podmínek sjednaných ve smlouvě mezi nezaopatřenou osobou a Zařízením (64).

O možnosti podat žádost o prodloužení pobytu v Zařízení je povinen nezaopatřenou osobu informovat ředitel Zařízení. Smlouva o prodlouženém pobytu v Zařízení je uzavřena na základě podání žádosti (64).

Zařízení může v tomto případě zajistit samostatné ubytování v prostorách Zařízení nebo mimo Zařízení (24).

1.7.3 Ukončení ústavní nebo ochranné výchovy

Ústavní výchova má být zrušena, pokud pominuly důvody jejího nařízení, nebo pokud lze dítěti zajistit náhradní rodinnou péči. Pokud nedojde ke zrušení ústavní výchovy dříve, zaniká dosažením plnoletosti. Ze závažných důvodů může soud ústavní výchovu (po dosažení 18 let věku) prodloužit o jeden rok. Soud posuzuje, zda prodloužení ústavní výchovy je v zájmu vývoje osobnosti dítěte. Soud musí v této věci rozhodnout před dosažením plnoletosti, jinak ústavní výchova ze zákona zaniká (24).

Při řízení o prodloužení ústavní výchovy zjišťuje soud také názor dítěte s ohledem na jeho věk a rozumovou vyspělost (65).

1.7.4 Pomoc mladému dospělému při odchodu ze školských zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy

Mladý dospělý, který odchází po dosažení zletilosti ze Zařízení, má nárok na poskytnutí věcné pomoci nebo jednorázového finančního příspěvku, a to do výše maximálně 15 000 Kč. Výše příspěvku se odvíjí od skutečné aktuální potřeby a podle hledisek stanovených vnitřním řádem Zařízení (64).

Po odchodu mladého dospělého ze Zařízení mu Zařízení ve spolupráci s orgánem sociálně-právní ochrany dětí poskytuje poradenskou pomoc se zajištěním bydlení a práce. Následující dva roky po odchodu ze Zařízení je mladému dospělému poskytována pomoc při řešení tíživých životních situací (64).

Mladé dospělé propuštěné ze Zařízení lze dle zákona 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi považovat za osoby v hmotné nouzi. Po podání žádosti na příslušný pověřený obecní úřad lze poskytnout dávky mimořádné okamžité pomoci. Výše této dávky je 1 000 Kč, může být v průběhu roku poskytnuta opakovaně, celková výše však nesmí překročit čtyřnásobek životního minima pro jednotlivce v daném kalendářním roce (63).

Novým trendem v péči o mladé dospělé opouštějící ústavní výchovu je individuální plánování. Individuální plán vzniká spoluprací všech zainteresovaných osob (klient, rodiče, pracovníci OSPOD, pracovníci zařízení, ve kterém dítě vyrůstá, popř. další). Individuální plán je dokument, který zahrnuje současný stav a aktuální problémy klienta, postupy k dosažení cílů, úlohy zainteresovaných osob a časový horizont, kdy bude vše zhodnoceno (33).

Existuje několik bodů, ze kterých lze při plánování vyjít. Prvním z nich je klientova biografie, dalším východiskem jsou klientovy aktuální problémy, poslední možností je plánovat dle klientových potřeb a příležitostí. Při plánování u dětí, které vyrůstají mimo rodinu, by měly být zohledněny jejich potřeby speciálních přístupů a postupů a hlavně velmi angažované dospělé jako zdroje podpory (33).

Individuální plánování je cestou k tomu, aby se zvýšila angažovanost vychovatelů, ale i ostatních zainteresovaných osob na osudech a budoucnosti dětí vyrůstajících mimo rodinu.

Programy přípravy na návrat z odloučení jsou zaměřeny na přípravu lidí, kteří jsou umístěni v institucionální péči, na jejich návrat do společnosti. Mezi cílové skupiny těchto programů patří také mladí dospělí opouštějící ústavní výchovu. Existují dva typy těchto programů. Pro klienty, kteří se budou z ústavní výchovy vracet ke své původní rodině je určen Program přípravy na návrat k rodině a domů. Jedná se o terapeutické a edukativně-preventivní působení, které připravuje všechny členy rodiny na návrat odloučeného člena rodiny domů (50).

Druhým typem je program určený pro mladé dospělé, kteří nemají rodinu, do které by se mohli vrátit. Tento program slouží k přípravě na plnění občanských rolí a funkcí v místě bydliště a na navázání přiměřených kontaktů s úřady a na přípravu plnohodnotného zaměstnání. (50).

Programy přípravy na návrat z odloučení probíhají ve třech fázích. První fáze zahrnuje výběr konkrétního programu, časově tato fáze začíná příchodem do instituce. Druhá fáze obsahuje realizaci vybraného programu. Časově tato fáze spadá do celého období pobytu jedince v instituci. Poslední fáze zahrnuje navazující preventivně-

terapeutické služby po ukončení pobytu v instituci. Tato fáze začíná odchodem jedince z ústavní péče (50).

Z výčtu fází je patrné, že Programy přípravy na návrat z odloučení jsou realizovány více subjekty. V prvních dvou fázích je za jejich průběh odpovědný tzv. průvodce. Průvodce je zaměstnanec instituce, ve které je jedinec umístěn. Průvodce by měl být na tuto funkci připraven a proškolen. Ve třetí fázi přebírá jejich realizaci tzv. středisko a konzultant střediska. Střediskem mohou být různá odborná pracoviště, např. poradna pro rodinu, pedagogicko-psychologická poradna, probační a mediační služba. Střediska mohou plnit i některé specifické projekty – např. projekt LATA, nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, dům na půli cesty apod. (50).

1.8 RIZIKA PO ODCHODU Z ÚSTAVNÍ NEBO OCHRANNÉ VÝCHOVY

Specifikem ústavní (či náhradní) výchovy je fakt, že vychovatel s dítětem nemají společnou minulost a ve většině případů ani společnou budoucnost. Nejsou tak vytvořeny podmínky pro dostatečné „zakořenění“ dítěte a jeho stabilitu (57).

Mladí dospělí opouštějící ústavní výchovu jsou v dokumentu *Národní akční plán sociálního začleňování 2004-2006* uvedeni jako jedna z nejzranitelnějších skupin obyvatel. Důvodem ohrožení sociálním vyloučením je nedostatečná návazná péče ze strany sociálních pracovníků. Především pokud se jedná o poradenství a pomoc při zajištění bydlení a zaměstnání (38).

Mladý dospělý po odchodu z ústavní výchovy přechází z působnosti orgánu sociálně-právní ochrany dětí do evidence kurátora pro dospělé. Velmi záleží na spolupráci příslušných pracovníků. Může se stát, že mladý dospělý, poté co opustí ústavní zařízení, bude v péči kurátora, kterého vůbec nezná (24).

Navíc neexistuje dostatečná spolupráce mezi obcemi a úřady práce. Návaznou péči tak z velké části zajišťují nestátní neziskové organizace, které však nestačí pokrýt potřeby všech mladých dospělých opouštějící ústavní výchovu (38).

Jen velmi málo mladých dospělých zůstává v Zařízení po dovršení 18 let a po dosažení 19 let už jen zcela výjimečně. Odcházejí do života velmi mladí, nezralí, nesamostatní, bez sociálního zázemí a opory. Proto by bylo vhodné rozšířit síť domů na půli cesty, hlavně ve větších městech, kde bývá jednodušší nalézt práci (24).

Ročně odchází z ústavní výchovy přibližně 350 mladých dospělých. Velká část se vrací zpět do své původní rodiny. Po krátké době jsou ale nuceni z nejrůznějších důvodů od rodiny odejít. Často bez jakýchkoli finančních prostředků (44).

Mladí dospělí se po odchodu z ústavní nebo ochranné výchovy setkají s mnoha problémy. Musí si najít zaměstnání a vlastní bydlení, kromě toho se musí vyrovnat s vlastním hospodařením, trávením volného času, s problémy s navazováním nových vztahů a poté i s partnerským soužitím (15).

1.8.1 Bezdomovectví

Bezdomovec je člověk, který je z nejrůznějších důvodů postižen sociálním vyloučením a ztrátou bydlení, nebo ten, kdo je touto ztrátou ohrožen. Žije na veřejných místech nebo v neadekvátních či nejistých bytových podmínkách (46).

Mladí dospělí opouštějící ústavní výchovu jsou řazeni do skupiny potenciálních bezdomovců. Mimo jiné do této skupiny patří také lidé propuštění z výkonu trestu, z psychiatrické léčebny, lidé žijící v podnájmu, rozvedení atd. Jsou to lidé, kteří se mohou ocitnout na ulici ze dne na den. Někdy je jen otázkou času, kdy se to stane (46).

Příčin bezdomovectví je celá řada, lze je rozdělit na vnější a vnitřní. Vnější příčiny jsou výsledkem interakce ekonomicko-politické situace v dané zemi a celkového společenského klimatu. Tyto faktory lze ovlivnit hlavně sociální politikou státu. Vnitřní příčiny zahrnují materiální, vztahové a osobní podmínky. Mezi materiální faktory patří např. nízký příjem, ztráta zaměstnání, zadluženost. Pod vztahovými podmínkami si lze představit nefunkční rodinu, absence rodinného zázemí, narušené vztahy. A osobní podmínky zahrnují tělesnou nebo duševní poruchu, prožitá traumata, poruchy osobnosti a jiné (46).

Přibližně 25% českých bezdomovců má zkušenost s DD. Mladí lidé do 25 let věku tvoří 13% bezdomovců (17).

Část těchto mladých bezdomovců tvoří mladí dospělí, kteří opustili ústavní výchovu. Tito lidé nejsou připraveni na samostatný život, což pravděpodobně souvisí s jejich návykem na režim v Zařízení. Nejčastěji touží po svobodě, avšak neuvědomují si, jak velká míra zodpovědnosti je se svobodou spojena (46).

Tyto osoby navíc nedisponují v podstatě žádnými finančními prostředky, nemají rodinné zázemí, kam by se mohli obrátit o pomoc. Pokud není nějakým způsobem zabezpečeno uspokojení jejich potřeb, tak se z nich často stávají bezdomovci (42).

Pomoc bezdomovcům musí být komplexní. Všestranná pomoc bezdomovcům, kterou poskytují státní i nestátní organizace zahrnuje základní sociální pomoc (možnost přespat, dostat teplé jídlo, čisté oblečení atd.) a podporu při hledání práce a ubytování. Pro osoby ze skupiny potenciálních bezdomovců jsou zřizovány např. domy na půli cesty, které jim nabídnou ubytování a umožní postupnou adaptaci na nový životní styl. Tato pomoc je poměrně dost efektivní, nicméně je potřeba počítat s tím, že ne všichni se adaptovat dokáží (59).

1.8.2 Nezaměstnanost

Nezaměstnanost neohrožuje všechny lidi stejně. Existují určité rizikové faktory nezaměstnanosti. Jsou to především: vzdělání, věk, pohlaví, zdravotní stav a příslušnost k určité sociální skupině (59).

Nezaměstnaností jsou ohroženi především lidé s nedostatečnou kvalifikací nebo s nízkým vzděláním. Další rizikovou skupinou jsou lidé mladší 25 let, kterým chybí praxe. A na druhé straně jsou to lidé starší 50 let. Riziko ztráty nebo nezískání zaměstnání je vyšší u žen. Zvláště u mladých žen, které jsou sociálně handicapovány vzhledem k vyhlídkám na těhotenství a péče o malé děti. Nezaměstnaností jsou ohroženi také lidé z nejnižší sociální vrstvy, příslušníci minorit, přistěhovalci a lidé se změněnou pracovní schopností (59).

Nejvíce ohroženými skupinami jsou lidé, u kterých se kumuluje více rizikových faktorů, např. mladí lidé s nízkou kvalifikací. Zcela odtrženi od trhu práce jsou pak bezdomovci (38).

Nezaměstnanost může mít více negativních důsledků pro mladé lidi než pro jiné věkové skupiny. Mladý člověk, který je nezaměstnaný zůstává finančně závislý na rodině či na podpoře. Nemůže tak získat statut dospělého (59).

Mladému nezaměstnanému po ukončení základní školy nevzniká nárok na hmotné zabezpečení a navíc se snižuje šance získat zaměstnání. Do stejné kategorie patří také mladí lidé, kteří začali, ale nedokončili střední školu (3).

Mladí nezaměstnaní si nevytvoří žádné pracovní návyky, protože nemohou rozvíjet své schopnosti a dovednosti. Brzy si zvyknou na roli nezaměstnaného a na podporu, kterou dostávají a nemusí vynaložit žádné úsilí. Nejsou tak příliš motivováni k hledání zaměstnání (59).

Mladí lidé bez finanční perspektivy jsou více ohroženi sociálním vyloučením, které může mít ničivé důsledky na jejich sociální a osobní chování (14).

Dlouhodobější nezaměstnanost narušuje časovou perspektivu a perspektivní zónu budoucnosti, jež má u mladých lidí zásadní význam v jejich chování a jednání (3).

Nezaměstnanost u mladých lidí zvyšuje riziko asociálního chování. Rozvíjejí se u nich nežádoucí formy chování, které jsou zapříčiněny nadbytkem času, nudou, nedostatkem činností a povinností (59).

Nezaměstnanost může mladé lidi ovlivnit více než jiné skupiny obyvatel. Negativní důsledky jsou u této skupiny závažnější a trvalejší (59).

Děti vyrůstající v ústavní výchově obecně nedosahují takových výsledků jako děti se stejnými schopnostmi, které ale vyrůstají v rodině. Jak bylo zmíněno výše nízké nebo nedokončené vzdělání velmi zvyšuje riziko nezaměstnanosti (24).

Pouze 1 - 4% dětí z DD dosáhne maturity, většina dětí navštěvuje střední odborné učiliště. Velmi frekventovanými obory jsou: zahradník, zedník, kuchař. Jsou to obory, které mohou navštěvovat absolventi praktických nebo speciálních škol (33).

Existuje však také poměrně vysoká skupina dětí, která nedokončí střední školu či učební obor. Má tedy pouze základní vzdělání, což je vzhledem k budoucí profesní kariéře velkým znevýhodněním.

Ze strany státu existují v podstatě tři formy pomoci nezaměstnaným: pojištění pro případ nezaměstnanosti, sociální pomoc nebo podpora nezaměstnaným a aktivní politika zaměstnanosti (58).

Dalšími možnostmi pomoci jsou sociální služby – např. poradny, a psychologická péče. Mohou být využívány metody jak skupinové, tak individuální práce. Psychologická práce s těmito klienty se zaměřuje na podporu sebedůvěry a osobní iniciativy, na změnu postojů k práci i zaměstnání apod. (59).

1.8.3 Zadlužování

Růst zadlužování českých domácností je fenoménem posledních let. V současné době se zadlužují hlavně domácnosti s nízkými příjmy, které nejsou později schopné dluhy splácet. Mnoho lidí se tak dostává do spirály úroků a splátek, které jim poskytují novodobí lichváři. Z hlediska klasických bankovních institucí je tato skupina obyvatel totiž naprosto neatraktivní. Proto vzniká a prosperuje řada podnikatelských subjektů půjčujících peníze. Pro tyto firmy jsou sociálně slabí paradoxně nejlepším klientem. Úroky jejich půjček jsou tak vysoké, že pokud dostanou alespoň jejich část, výdělek mají jistý (1).

Nezvládnuté zadlužení může mít někdy až destruktivní důsledky. Dopad neřešitelného zadlužení je vždy negativní – snižuje se životní úroveň, zvyšuje se míra chudoby, jde o rizikový faktor vzniku nebo prohloubení sociálního vyloučení, jedná se o výrazný prokriminogenní faktor (19).

Této problematice by měla být ze strany státu věnována větší pozornost. Dluhová past společně s nemožností získání adekvátního bydlení patří k zásadním problémům sociálně slabých a sociálně vyloučených osob. Bez vnější pomoci při řešení těchto otázek nebudou schopni řešit další související problémy (19).

1.8.4 Kriminalita

U mnoha dětí se během ústavní nebo ochranné výchovy podaří sociálně patologický vývoj zabrzdit či úplně zatavit.

Poté, co ústavní nebo ochranná výchova skončí, přichází dítě nedostatečně připraveno na normální život v běžné společnosti. Většina dětí se vrací zpět do původní rodiny. Ale v době, kdy je dítě umístěno v ústavní nebo ochranné výchově, s rodinou nikdo nepracuje na nápravě sociálních problémů, které byly v řadě případů příčinou umístění dítěte do ústavní nebo ochranné výchovy. Sociálně patologický vývoj dítěte tak po jeho návratu z ústavní nebo ochranné výchovy pokračuje nebo se díky nevhodným podmínkám, do nichž se dítě vrací teprve nastartuje (2).

Kriminální chování lze definovat jako specifickou formu chování, k jehož rozvoji může přispět řada nesespecifických faktorů. Příčinu kriminálního chování se pokoušely vysvětlit mnohé teorie. Jednou z nich je teorie, která počítá s vlivem učení. Chování nerespektující dané normy je pak důsledkem nedostatečné socializace. S tímto jevem se lze setkat např. u jedinců s deprivací zkušeností (59).

V období let 1995 – 2004 prošlo DD 7 532 dětí, z nichž se 2 328 (31%) dopustilo trestného činu. Z celkového počtu dětí, které spáchaly trestný čin jich 1 866 (87%) spáchalo trestný čin až po opuštění DD, z nich 4% do roka po ukončení ústavní výchovy a 96% po roce a déle po odchodu z DD. V DDŠ a VÚ jsou údaje podobné nebo ještě nepříznivější. Je patrné, že chybí následná sociální péče o tyto lidi (43).

U dětí a mládeže má kriminální chování nejčastěji povahu majetkové trestné činnosti. V České republice jsou v současnosti nejfrekventovanější trestné činy: poškozování cizí věci, porušování domácí svobody, výtržnictví, loupež a neoprávněné užívání cizí věci (31).

U lidí, kteří vyrůstali v DD, se trestná činnost objevuje častěji a hlavně opakovaně. Hrozí u nich postupné přijetí kariéry recidivisty jako svého celoživotního zaměření. Jejím důsledkem je komplexní sociální a ekonomická deprivace (59).

Pobyt ve vězení znamená sociální stigma. Společnost trestané lidi nepřijímá a očekávání budoucího chování bývá negativní. Nálepka trestaného ztěžuje člověku integraci do společnosti – těžko shánějí práci, ubytování atd. Sociální situaci lidí

vracejících se z výkonu trestu zhoršuje skutečnost, že nejsou schopni udržet trvalejší vztahy. Bývají většinou svobodní, bez pevnějšího rodinného zázemí. Nemají dlouholeté přátele, omezují se na kontakty s lidmi podobného postavení (59).

1.9 NÁSLEDNÁ PÉČE O MLADÉ DOSPĚLÉ PO UKONČENÍ ÚSTAVNÍ NEBO OCHRANNÉ VÝCHOVY

V České republice v současné době neexistuje státem garantovaný systém následné péče, který by mladým dospělým po opouštění ústavní nebo ochranné výchovy zaručoval důstojné podmínky pro život a plynulý přechod do normálního dospělého života (2).

O nutnosti péče o osoby opouštějící ústavní výchovu svědčí i fakt, že tyto osoby jsou definovány jako jedna z cílových skupin v *Národních akčních plánech sociálního začleňování*. Tyto dokumenty vycházejí z Lisabonské strategie, jejímž cílem jsou komplexní ekonomické a sociální reformy Evropské unie v období let 2000-2010.

V *Národním akčním plánu sociálního začleňování na léta 2004-2006* byly stanoveny cíle pro podporu sociálního začlenění pro jednotlivé skupiny obyvatel. Pro skupinu mladých dospělých opouštějících ústavní výchovu byly stanoveny tyto cíle:

- a) podpora alternativních postupů k umístování dětí do ústavní výchovy;
- b) podpora vytváření sociálních služeb, které pomáhají těmto osobám při sociálním začleňování, včetně služeb bydlení;
- c) podpora vytváření nabídky pracovních příležitostí;
- d) dostupnost následného bydlení, cenově dostupného samostatného bydlení a následných služeb – poradenství, terénní pomoc.

Opatření k dosažení těchto cílů by měla být realizována na krajské úrovni (38).

Národní zpráva o strategiích sociální ochrany a sociálního začleňování na léta 2006 – 2008 zahrnuje také *Národní akční plán sociálního začleňování na léta 2006 – 2008*. Tento plán stanoví tři prioritní cíle, při čemž k dané problematice se vztahují prioritní cíl 1 a prioritní cíl 3.

Prioritní cíl 1: „Posílení integrace osob sociálně vyloučených nebo osob ohrožených sociálním vyloučením, odstraňování bariér vstupu a udržení se na trhu práce pro tyto osoby.“ K dosažení tohoto cíle je potřeba mimo jiné „podporovat připravenost a samostatnost mladých lidí opouštějících institucionální péči“ (39).

Jedním z opatření tohoto cíle je stanovení plánu pro osamostatnění každého dítěte dostatečně dlouhou dobu před odchodem ze Zařízení a podpora programů na podporu samostatného života mladých lidí po odchodu z ústavní výchovy (39).

Příprava na samostatný život je podporována dotačními programy prostřednictvím zřizování tzv. cvičných bytů v rámci Zařízení. Dále byla také započata práce na Standardech výchovně vzdělávací péče. Tyto standardy mají mimo jiné obsahovat také plán osamostatnění dítěte před odchodem ze Zařízení (40).

V *Národním akčním plánu sociálního začleňování na léta 2008 – 2010* je skupina mladých dospělých opouštějící ústavní výchovu opět řazena do prioritního cíle 1 „Prostřednictvím sociální pomoci a služeb posílit integraci osob sociálně vyloučených nebo osob ohrožených sociálním vyloučením, odstranit bariéry vstupu a udržení těchto osob na trhu práce.“ K naplnění tohoto cíle je potřeba mimo jiné „posilovat sociální dovednosti osob sociálně vyloučených nebo ohrožených sociálním vyloučením při hledání zaměstnání a jeho následného udržení s cílem zvýšit zaměstnanost a zaměstnatelnost těchto osob a zvyšovat motivaci k aktivizaci osob sociálně vyloučených na trhu práce.“ V této aktivitě bude podporovaná především tvorba a realizace sociálně preventivních programů pro jednotlivé cílové skupiny – například programy pro osoby opouštějící ústavní zařízení (40).

K tomu, aby bylo sociální začleňování efektivní, je zapotřebí součinnosti všech zainteresovaných subjektů. Tomuto bodu se věnuje prioritní cíl 3 (40): „Podpora koncepčních a rozhodovacích procesů na všech úrovních veřejné správy tak, aby se opíraly o objektivní poznání problému chudoby a sociálního vyloučení; podporovat komunikaci a partnerství všech aktérů politiky sociálního začleňování se zaměřením na komplexní řešení problémů (chudoba, přístup k obvyklým společenským zdrojům, zaměstnanost, podpora dostupného bydlení, začlenění cizinců do společnosti)“.

Péči o mladé dospělé opouštějící ústavní zařízení lze rozdělit na tu, která je poskytována státem a na tu, která je poskytována nestátními neziskovými organizacemi (dále jen NNO).

1.9.1 Stát a státní orgány

Obecní úřad obce s rozšířenou působností

Osoby ohrožené sociálním vyloučením jsou v péči sociálního kurátora pro dospělé. Náplní jeho práce je mimo jiné koordinace poskytování sociálních služeb a poskytování odborného sociálního poradenství. Spolupracuje se Zařízeními a OSPOD. Sociální kurátor řeší s těmito partnery úkoly, které je třeba udělat před odchodem a po odchodu mladého dospělého ze Zařízení. Za optimální je považována návštěva klienta 3 až 6 měsíců před odchodem ze Zařízení. Pomoc sociálního kurátora pro dospělé slouží k začlenění klienta do běžné společnosti. Přirozeným spolupracovníkem jsou domy na půli cesty (10).

Krajský úřad

Krajský úřad jako nadřízený orgán kontroluje a řídí výkon státní správy v oblasti sociální péče na území kraje. Krajský úřad vykonává metodickou, konzultační a poradenskou činnost pro sociální kurátory a jiné zaměstnance obecních úřadů obcí s rozšířenou působností. Krajský úřad také nabízí konzultace poskytovatelům sociálních služeb a provádí inspekce kvality sociálních služeb (37).

Ministerstvo práce a sociálních věcí

Odbor sociálních věcí Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen MPSV) v rámci Operačního programu Rozvoj lidských zdrojů realizuje národní projekt zaměřený na vzdělávání metodiků krajských úřadů a sociálních kurátorů a na řádný výkon přenesené působnosti v této oblasti (10).

Úřad práce

Úřad práce poskytuje informace v oblasti pracovních příležitostí, poskytuje poradenské služby, vyplácí podporu v nezaměstnanosti, zabezpečuje rekvalifikace aj.

S úřadem práce spolupracují také sociální kurátoři. Cílem této spolupráce je zvýšení zaměstnanosti osob se ztíženým postavením na trhu práce. V některých případech se sociální kurátor zúčastňuje jednotlivých schůzek na úřadu práce spolu s klientem (47).

Kraj

Kraj zjišťuje potřeby poskytování sociálních služeb osobám na svém území, zajišťuje dostupnost informací o možnostech a poskytování sociálních služeb, dále spolupracuje s obcemi a poskytovateli sociálních služeb, zpracovává a vyhodnocuje střednědobé plány rozvoje sociálních služeb na svém území (10).

1.9.2 Nestátní neziskové organizace

Nestátní neziskové organizace (dále jen NNO) začaly v České republice vznikat od roku 1990. Od poloviny 90. let mohou NNO, které poskytují sociální služby, vznikat v těchto právních formách: občanská sdružení, obecně prospěšné společnosti a církevní právnické osoby. Poskytovateli sociálních služeb mohou být kromě organizací také fyzické osoby (30).

NNO mají velký podíl na zajišťování návazné péče o mladé dospělé po opuštění ústavní výchovy. Svými možnostmi však nestačí pokrýt skutečné potřeby všech těchto lidí. Nejčastější formou pomoci jsou Domy na půli cesty. V těchto zařízeních jsou klientům poskytovány sociální služby, které umožňují postupnou integraci těchto osob do normálního života (38).

Pobyt v domě na půli cesty je dobrovolný, z tohoto faktu plynou určitá rizika ve vztahu k vlastnímu provozu domu na půli cesty: neschopnost nebo neochota klienta přizpůsobit se provoznímu režimu, časově omezený pobyt, který zpravidla není delší než jeden rok, neexistuje návaznost na vyšší integrační stupeň, např. sociální bydlení (18).

I přes zákonem vymezené sociální služby je zde patrný nekoncepční rozvoj zařízení typu Dům na půli cesty a malá podpora ze strany státu (2).

Popsány jsou také příležitosti této služby: písemná smlouva o ubytování, zákonná podpora sociálního pracovníka, individuální sociální práce, již existující síť Domů na půli cesty (18).

Jejich rozložení však není rovnoměrně po celém území ČR.

Existují různé podoby pomoci mladým dospělým opouštějícím ústavní výchovu. Jde ale o ojedinělé projekty s regionální působností. Jedním z takových projektů je také Poradenské centrum pro děti a mládež s nařízenou ústavní výchovou (dále jen Poradenské centrum). Cílem Poradenského centra je systematická příprava dětí s nařízenou ústavní výchovou, a to už během pobytu v ústavní výchově na odchod z ústavní nebo ochranné výchovy (15).

Některé další formy pomoci mladým dospělým odcházejícím z ústavní nebo ochranné výchovy jsou zatím jen ve fázi návrhu. Jednou z nich je například pěstounská péče i po 18. roce života. Náhradní rodinná péče o právně dospělé však musí existovat v jiných podobách než náhradní rodinná péče o děti (53).

Dalším návrhem je možnost obdržení grantu při opuštění ústavní výchovy. Existuje však obava, že by si mladí dospělí s takovým grantem vůbec neuměli poradit. Řešení tohoto problému by mohlo být v možnosti dalšího vedení a konzultací jako podmínky pro přidělení finančních prostředků (53).

1.10 DOMY NA PŮLI CESTY

Dům na půli cesty (dále jen DPC) nabízí komplexní služby, jejichž cílem je pomoci mladým dospělým v postupné integraci do běžného života, naučit klienty být nezávislý na sociálních službách nebo tuto závislost minimalizovat (25).

DPC poskytuje střednědobé ubytování osobám, jejichž schopnosti ve sféře psychosociálních dovedností i péče o domácnost jsou sníženy v důsledku

institucionalizace nebo vlivem rodiny či osobního vývoje. Život v DPC se má co nejvíce přibližovat běžné normě, uplatňuje se zde hledisko samostatnosti, nácviku sociálních dovedností a sociálního učení (9).

DPC jsou pro mladé dospělé po odchodu z ústavní výchovy jednou z mála možností, kde hledat ubytování. Přidělování nájemních bytů místními samosprávami sleduje obvykle jiná než sociální kritéria. Většinu DPC zřizují NNO. Problémem je neochota místních samospráv poskytnout nájemní byty pro tuto formu bydlení. A to i tehdy, kdy by NNO byla ochotna se zaručit platit náklady v případě, že nájemci nebudou schopni plnit své závazky plynoucí z užívání bytu (42).

DPC mohou vznikat také ve spolupráci obcí, Ministerstva pro místní rozvoj (dále jen MMR) a MPSV. Jednou z překážek rozšíření této podoby DPC je malý zájem obcí o poskytnutí státní dotace na výstavbu bytů na půli cesty (38).

DPC je podle zákona 108/2006 Sb., o sociálních službách jednou ze služeb sociální prevence. Provděcí vyhláška 505/2006 Sb. k zákonu o sociálních službách stanoví obsah standardů sociálních služeb, které registrované služby musí plnit.

1.10.1 Zřizovatel, poskytovatel služby

Zřizovateli organizací poskytující sociální služby mohou být obce, kraje, MPSV a také NNO.

Obce mohou zřizovat sociální služby jako vlastní organizační složky nebo jako samostatné příspěvkové organizace. Pokud se jedná o sociální službu jako je DPC, je vhodnější, pokud je zřízena jako samostatná příspěvková organizace. Kraje mohou zřizovat sociální služby stejným způsobem jako obce. MPSV zřizuje většinou specializované ústavy s celostátní působností (30).

V současné době je v České republice registrováno 41 poskytovatelů sociální služby – dům na půli cesty. Z tohoto počtu 19 domů na půli cesty provozují NNO, 14 je církevních zařízení a 8 jsou příspěvkové organizace měst (49).

1.10.2 Cílová skupina

V širším pojetí lze za cílovou skupinou DPC považovat mladé dospělé ze skupiny osob se syndromem ústavní závislosti. Osoby se syndromem ústavní závislosti jsou lidé, jejichž životní situace je determinována předchozím dlouhodobým pobytem v Zařízení (36).

V období let 1995 – 2004 opustilo ústavní nebo ochrannou výchovu 17 454 dětí, z tohoto počtu se jich 1268 stalo klienty domů na půli cesty (2).

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách definuje cílovou skupinu DPC takto: „DPC poskytují služby zpravidla pro osoby do 26 let věku, které po dosažení zletilosti opouštějí školská zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy, popřípadě pro osoby z jiných zařízení pro péči o děti a mládež a pro osoby, které jsou propuštěny z výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranné léčby.“

DPC by si měl co nejpřesněji definovat cílovou skupinu a stanovit kritéria výběru zájemců o své služby. Je také vhodné určit podmínky predefinování cílové skupiny, a to pro případ, kdy původní vymezení brání možnosti reagovat na aktuální poptávku (36).

Přesné vydefinování cílové skupiny a rámcový odhad jejích potřeb dovláčí rozpracovat koncepci DPC a určit konkrétní předpoklady pro fungování organizace. Jedná se například o personální požadavky, materiální vybavení, prostorové dispozice, spolupracující organizace (36).

1.10.3 Cíl poskytovaných služeb

Cílem poskytovaných služeb v DPC je rozvinutí chybějící sociální schopnosti a dovednosti vést samostatný život s podporou k soběstačnosti. Dalším cílem je snížit nepříznivé důsledky předchozí ústavní výchovy a možnost sekundární sociální izolace, která je doprovázená nefunkčním rodinným zázemím nebo dokonce jeho absencí (9).

1.10.4 Základní činnosti poskytované sociální služby

Sociální služba Domy na půli cesty obsahuje tyto základní činnosti: poskytnutí ubytování, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, sociálně terapeutické

činnosti a pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a obstarávání osobních záležitostí (66).

Poskytnutí ubytování

Tato základní činnost obsahuje ubytování v prostředí, které má znaky bydlení v domácnosti, obvykle na dobu ne delší než jeden rok. Dalším bodem je vytvoření podmínek pro zajištění úklidu, praní, žehlení atd. (61).

Zprostředkování kontaktu se společenským prostředím

V tomto bodu se jedná především o pomoc při obnovení či upevnění kontaktu s rodinou a o pomoc a podporu při dalších aktivitách podporujících sociální začleňování. Nedílnou součástí této základní činnosti je také podpora a pomoc při využívání běžně dostupných služeb a informačních zdrojů (61).

Sociálně terapeutické činnosti

Jedná se o poskytování takových socioterapeutických činností, které směřují k rozvoji nebo udržení osobních a sociálních schopností a dovedností s cílem podpory sociálního začlenění. Důležité je také poskytování takových aktivit, které jsou zaměřené na budování a rozvoj pracovních návyků a dovedností nezbytných pro integraci osob na trh práce (61).

Pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí

Zde je zahrnuta pomoc při vyřizování běžných záležitostí a pomoc při komunikaci, která vede k uplatňování práv a oprávněných zájmů (61).

1.10.5 Financování

V České republice je zaveden systém financování, do kterého jsou zapojeny státní instituce na různých úrovních. První institucí, kde mohou organizace žádat o finanční podporu je magistrát, městský či obecní úřad. Tyto instituce zpravidla vypisují

dotační výběrová řízení pro poskytovatele, kteří poskytují sociální služby pro osoby ve složitých životních situacích. Podmínkou je kromě formálních kritérií také skutečnost, že poskytovatel musí své služby poskytovat na daném území, popřípadě být začleněn do sítě sociálních služeb v rámci komunitního plánování města. Další institucí, která může poskytnout finanční podporu, je krajský úřad daného kraje. Nabídka dotačních výběrových řízení i finanční podpory je odlišná dle jednotlivých krajů (21).

MPSV vypisuje grantová řízení pro poskytovatele sociálních služeb, a to ve dvou programech. Prvním je podpora sociálních služeb, které mají místní či regionální charakter. Druhý program zahrnuje celostátní či nadnárodní povahu sociálních služeb. Odbor prevence kriminality Ministerstva vnitra vypisuje dotační řízení na aktivity především preventivního charakteru (21).

Podpora bydlení mladých lidí je v České republice minimální. Vstoupit na bytový trh bez finančních prostředků je téměř nemožné, přitom samozřejmě nelze předpokládat, že mladí lidé budou disponovat finanční částkou dostatečnou k pořízení vlastnického nebo družstevního bydlení. Tento problém se nejvíce dotýká mladých dospělých po odchodu z ústavní výchovy, kteří v podstatě nedisponují žádnými finančními prostředky (42).

V souvislosti se zajištěním přístupu ke kvalitnímu a cenově dostupnému bydlení pro osoby ohrožené sociálním vyloučením se realizuje výstavba podporovaných bytů, a to v rámci Programu na výstavbu podporovaných bytů (dále jen Program). Tento Program je financován MMR od roku 2003 (38).

Program specifikuje druhy podporovaného bydlení. Pro mladé dospělé po odchodu z ústavní výchovy jsou určeny tzv. vstupní byty. Vstupní byty mohou vzniknout jak výstavbou nových bytů, tak i úpravou stávajících bytových či nebytových prostor. Příjemce dotace je obec, výše dotace může být až 550 tisíc Kč na jeden byt (částka pro rok 2009). Nájemce vstupního bytu uzavírá s příjemcem dotace nájemní smlouvu na dobu určitou, nejdéle však na 2 roky. Nájemní smlouva může být opakovaně prodlužována dle konkrétní situace nájemce (7).

Vstupní byty jsou určeny také pro osoby, které již opouští DPC a hledají vlastní bydlení. Lze je tedy považovat za další krok v postupné integraci těchto osob do společnosti.

Dalším finančním zdrojem je Evropský sociální fond, konkrétně Operační program (dále jen OP): Lidské zdroje a zaměstnanost, prioritní osa 3: Sociální integrace a rovné příležitosti. V současné době jsou platné podmínky OP na období let 2007-2013. Příjemci podpory mohou být NNO, obce a organizace zřizované obcemi. OP stanoví podmínky, které musí potencionální příjemci podpory splňovat (45).

Fondy Evropské unie využívají také Regionální operační programy (dále jen ROP). ROP jsou určeny pro jednotlivé regiony na celém území ČR, s výjimkou Hlavního města Prahy. Jednou z obecných tématických oblastí, která může být podpořena z ROP, je rozvoj území. Sem patří mimo jiné zlepšování podmínek k životu prostřednictvím zkvalitnění vzdělávací, sociální a zdravotnické infrastruktury (48).

Každý region má priority a oblasti podpory individuálně formulovány. Například v regionu Jihozápad (zahrnuje Jihočeský a Plzeňský kraj) se problematiky sociálních služeb týká prioritní osa 2. Oblast podpory 2.5 pak zahrnuje rozvoj infrastruktury pro sociální integraci. Cílem této podpory je zlepšení kvality zařízení a služeb v sociální oblasti a zlepšení dostupnosti sociálních služeb. Mezi podporované aktivity patří mimo jiné výstavba, rekonstrukce a modernizace objektů zařízení sloužících skupinám ohroženým vyloučením ze společnosti (60).

V České republice působí množství nadací a nadačních fondů. Každý preferuje jinou oblast podpory. Každý má také svůj postup přijímání a vyhodnocování žádostí a poskytování finančních prostředků.

Nadace rozvoje občanské společnosti (NROS) podporuje mimo jiné NNO, které poskytují pomoc ohroženým a znevýhodněným skupinám obyvatel (21).

Výbor dobré vůle – Nadace Olgy Havlové rozděluje svou podporu do pěti základních oblastí. Jednou z nich je program Obyčejný život, který je určen NNO, které budují domy na půli cesty (21).

Existuje i řada dalších nadací a nadačních fondů například Nadace Via, Nadace Terezy Maxové, Dobročinný fond Philips Morris.

Jedním z finančních zdrojů DPC jsou také platby klientů. Vyšší platby upravuje vyhláška 505/2006 Sb. Maximální výše platby za poskytnutí ubytování je 90 Kč za den, tato částka zahrnuje také vytvoření podmínek pro zajištění úklidu, praní, žehlení a výměnu ložního prádla (61).

1.10.6 Hodnocení projektu

Hodnocení projektu má poskytnout těm, co jej řídí, zpětnou vazbu. Má odpovědět, zda projekt funguje tak, jak byl navržen a zamýšlen. Řízení projektu je záležitostí organizace, která poskytuje služby, popř. organizace, která je formálně nadřízena. Tyto subjekty si hodnocení projektu objednávají a využívají ho k úpravám projektu (30).

Existují různá pojetí hodnocení projektu. Záleží na tom, jaká část projektu se hodnotí. Každý hodnotitel musí najít systém, který bude vystihovat potřeby organizace, která hodnocení objednává.

Hodnocen může být průběh projektu, nebo jeho výsledky. Na průběhu projektu lze hodnotit: využívání projektu, kvalitu projektu, spokojenost klientů. Hodnocení výsledků projektu je užitečné hlavně pro subjekty, které se podílejí na financování projektu, popřípadě rozhodují o jeho další existenci. Hodnocení výsledků projektu je také důležitou zpětnou vazbou pro samotného poskytovatele služeb (30).

Důležitou složkou hodnocení je také hodnocení ekonomické efektivity projektu. Zde se lze setkat s dvěma postupy:

- 1) analýza poměru nákladů a zisků
- 2) analýza poměru nákladů a efektivity – to znamená, jaké náklady musely být vynaloženy na jednotlivý případ (30).

1.10.7 Garance kvality poskytovaných služeb domů na půli cesty

Kvalitu sociálních služeb lze garantovat tím, že bude prověřena podle předem stanovených kritérií. Standardy kvality sociálních služeb jsou souborem požadavků, jejichž prostřednictvím MPSV stanovuje úroveň kvality, které musí poskytované služby dosahovat (30).

Standardy kvality sociálních služeb (dále jen Standardy) jsou obsaženy v zákoně 108/2006 Sb., o sociálních službách a v prováděcích předpisech k tomuto zákonu. Standardy jsou formulovány obecně, protože byly vytvořeny pro všechny sociální služby. Každý standard je rozepsán do několika kritérií. Důvodem je snaha o srozumitelnost a především možnost posoudit, zda služby standard splňují. Kritéria jsou měřitelná, lze na ně tedy jednoznačně odpovědět. Standardy jsou rozděleny do tří okruhů, a to: Procedurální standardy, Personální standardy a Provozní standardy (6).

Procedurální standardy

Procedurální standardy jsou nejdůležitější. Je v nich stanoveno, jak má poskytování služby vypadat, jak službu přizpůsobit individuálním potřebám každého člověka. Velká část těchto standardů je věnována ochraně práv uživatelů služeb a vytváření ochranných mechanismů (6).

Mezi tyto standardy patří: cíle a způsoby poskytování služeb, ochrana práv uživatelů sociálních služeb, jednání se zájemcem o službu, dohoda o poskytování služeb, plánování a průběh poskytovaných služeb, osobní údaje, stížnosti na kvalitu nebo na způsob poskytování služeb a návaznost na další zdroje (30).

Personální standardy

Tato oblast je věnována personálnímu zajištění služeb. Kvalita služeb je přímo závislá na pracovnících – jejich dovednostech, vzdělání, vedení, podpoře atd. Personální standardy zahrnují: personální zajištění služeb, pracovní podmínky a řízení poskytování služeb a profesní rozvoj pracovníků a pracovních týmů (6).

Provozní standardy

V provozních standardech jsou definovány podmínky pro poskytování sociálních služeb. Do této skupiny jsou zařazovány: místní a časová dostupnost služby, nouzové a havarijní situace, zajištění kvality služeb a ekonomika (6).

Standardy slouží k hodnocení kvality sociálních služeb v procesu inspekce sociálních služeb a jsou nutnou podmínkou pro udělení oprávnění k poskytování sociálních služeb (25).

Každý poskytovatel sociálních služeb je povinen ještě před zahájením poskytování sociálních služeb získat na místně příslušném krajském úřadě oprávnění k poskytování sociálních služeb. Oprávnění se získává rozhodnutím o registraci (16).

1.10.8 Předpoklady fungování Domu na půli cesty

Základním předpokladem pro fungování jakékoli organizace, tzn. i Domu na půli cesty, je mít rozpracovanou koncepci dané organizace. Ta může být vytvořena až poté, kdy je přesně vydefinovaná cílová skupina a rámcově určeny její potřeby. Předpoklady fungování organizace zahrnují personální požadavky, prostorové dispozice, spolupracující organizace aj. (36).

Kapacita

Kapacita organizace musí být pečlivě volena. Musí vycházet z reálné poptávky po nabízených službách a také z prostorových možností dané organizace. Je také potřeba myslet na skutečnost, že snaha zvládat větší množství klientů působí na kvalitu služeb. Tato situace může být řešena v podstatě dvěma způsoby. Jednak tím, že pracovník omezuje čas, energii a pozornost, kterou může věnovat jednotlivému klientovi. A za druhé tím, že se pracovníci naučí podřizovat povahu své intervence potřebě zvládat větší množství klientů (34).

Prostorové a provozní dispozice

Prostorové dispozice záleží mimo jiné i na tom, zda objekt, kde se DPC nachází, dříve sloužil jiným účelům, nebo zda byl vybudován přímo pro poskytování služeb DPC. Pokud se jedná o první variantu, mohou být některé úpravy hodnoceny jako nevhodné (36).

Naopak jako vhodná je hodnocená varianta, kdy interiéry jednotlivých bytů či pokojů si přizpůsobí každý klient podle sebe a interiéry společných prostor zůstávají zachovány (23).

DPC se může také nacházet v objektu, kde jsou poskytovány sociální služby i jiné klientele. Aby mohly obě služby koexistovat, musí se provozně přizpůsobit, dodržovat určitá pravidla. Také klienti se musí této situaci přizpůsobit. Na druhé straně toto rozvržení někdy umožňuje využívat personální a materiální zdroje druhé služby, což provoz DPC výrazně zlevňuje a usnadňuje jeho provoz (35).

Organizační struktura

Stanovení jasné organizační struktury především z hlediska kompetencí, sfér zodpovědnosti a náplně práce jednotlivých funkcí je dalším důležitým předpokladem pro fungování organizace. Z hlediska procesu osamostatňování klientů se jako účelné ukazuje přesné vymezení sféry kompetencí a samostatnosti pracovníků, kteří pracují přímo s klienty. Snahou tohoto opatření je zamezit možnosti, aby klienti mohli zneužívat nejasně vymezených kompetencí k manipulaci pracovníků, úniku z odpovědnosti atd. (36).

Personální zajištění

Základními personálními požadavky jsou:

- a) vedoucí pracovník: minimálně vyšší odborné vzdělání
- b) skladba týmu: u konkrétního pracovníka není minimální vzdělání specifikováno, v týmu mají být zastoupeny kvalifikace – poradenství a sociální práce
- c) typ supervize: týmová, případová, metodická (9).

Podmínky pro výkon povolání sociální pracovníka stanoví zákon 108/2006 Sb. o sociálních službách.

1.10.9 Příklady konkrétních domů na půli cesty

Dům na půli cesty Heřmánek

DPC Heřmánek (viz obrázek 1), jehož zřizovatelem je občanské sdružení, má sídlo v Karviné a funguje již desátým rokem. DPC Heřmánek poskytuje služby dle zákona 108/2006Sb., o sociálních službách. Úkolem DPC je změnit pomocí poskytovaných služeb nepříznivou sociální situaci klientů tak, aby nadále nebyli závislí na pomoci společnosti. DPC svým klientům poskytuje: nácvik sociálních dovedností (péče o domácnost, hospodaření atd.), sociálně-právní poradenství, individuální psychoterapii a pracovní terapii (62).

Obrázek 1 Dům na půli cesty Heřmánek

(62)

U většiny klientů je východiskem z obtížné sociální situace nástup do zaměstnání. Motivací pro získání zaměstnání jsou pro klienty výhody, které jsou zaměstnaným v DPC Heřmánek poskytovány (62).

DPC Heřmánek má 14 pokojů, z toho je 6 dvoulůžkových. Personál v DPC Heřmánek tvoří: ředitel, 2 ekonomky, 4 sociální pracovníce – průvodkyně, 1 terapeut pracovních terapií a 1 vedoucí sociální pracovníce. DPC Heřmánek spolupracuje se sociálními odbory magistrátů a městských úřadů v karvinském regionu, s DD, VÚ, diagnostickým ústavem, úřadem práce, odborníky ze zdravotnictví s dalšími NNO (62).

Centrum Sámovka

Centrum Sámovka je zařízením občanského sdružení Vhled, které bylo založeno v roce 2004. Cílem činnosti občanské sdružení Vhled je poskytovat komplexní pomoc sociálně ohroženým dětem vyrůstajícím mimo vlastní rodinu. Jedním z programů občanského sdružení Vhled je pomoc mladým dospělým, kteří opouští ústavní zařízení. Občanské sdružení Vhled jim nabízí první samostatné bydlení s doprovodem sociálního asistenta (5).

Samostatné bydlení se stejně jako ostatní aktivity občanského sdružení Vhled nachází v Centru Sámovka. Pro klienty jsou k dispozici 3 samostatné byty o velikosti 1+1 (viz obrázky 2, 3 a 4), každý byt je určen pro dva klienty. Kromě ubytování je klientům poskytováno: finančně zvýhodněný podnájem a doprovázení na cestě k samostatnosti (podpora při jednání na úřadech, pomoc při řešení další bytové situace, pomoc při získávání nových dovedností atd.) (4).

Obrázky 2, 3 a 4 Startovací bydlení v Centru Sámovka

(4)

(4)

(4)

Dům na půli cesty Varnsdorf

Zřizovatelem tohoto DPC je město Varnsdorf. DPC funguje od roku 2002, své služby poskytuje dle zákona 108/2006 Sb., o sociálních službách. DPC se nachází v objektu Centra sociálních služeb a ubytovny, v prostorách azylové ubytovny. V objektu se nachází dva byty na půli cesty, každý byt je pro dva klienty. Mezi podmínky přijetí do DPC patří: trestní bezúhonnost, žadatel musí mít příjem, dobrý fyzický a psychický stav, žadatel nesmí mít dluhy vůči městu Varnsdorf, žadatel nesmí být uživatelem drog a být závislý na alkoholu. Klient platí povinnou úhradu za pobyt, a to ve výši 2 750 Kč za měsíc (90 Kč za den) (11).

DOM BYDLO

DOM BYDLO je speciálním projektem občanského sdružení DOM. DOM byl založen v roce 1997 a jeho cílem je komplexní podpora mladých lidí vyrůstajících bez rodinného a sociálního zázemí (12).

DOM BYDLO se snaží rozšířit kapacitu bydlení na půli cesty v Praze a více diferencovat formu podpory dle míry samostatnosti klientů. DOM BYDLO je založený na bázi bydlení na půli cesty, což znamená, že klienti bydlí v samostatných bytech. Cílovou skupinou jsou jednak noví klienti s vyšším stupněm rozvoje sociálních dovedností a samostatnosti a také klienti DOMu, kteří po osvojení potřebných sociálních dovedností a návyků mohou bydlením v samostatných bytech získat novou zkušenost. V současné době funguje 6 bytových jednotek, jsou pronajaty od soukromých vlastníků i bytových družstev (8).

1.11 NÁSLEDNÁ PÉČE O MLADÉ DOSPĚLÉ PO UKONČENÍ ÚSTAVNÍ VÝCHOVY V ZAHRANIČÍ

Velká Británie

Ve Velké Británii odcházejí děti vyrůstající v pěstounské péči (která je poněkud odlišná od české) a v ústavních zařízeních, do samostatného života mezi 17. a 18. rokem věku. Pro tyto děti v pěstounské nebo ústavní péči se ve Velké Británii používá termín „děti v péči“. V mnoha oblastech fungují týmy pracovníků pro odchod z pěstounské nebo ústavní péče (dále jen péče) (24).

Tým poskytuje služby mladým lidem ve věku 16 až 26 let, kteří žijí nebo opouští péči. Tým podporuje a radí mladým dospělým v souladu s jejich individuálními potřebami, při přípravě a plánování stát se úspěšným, nezávislým a odpovědným občanem. Tým podporuje mladé dospělé také v době, kdy se stěhují do vlastního ubytování. Další služby zahrnují podporu mladých lidí v dokončení vzdělání nebo kurzů, získání zaměstnání a poskytnutí přiměřené finanční podpory. Sociální pracovníci

také podporují zdravý životní styl mladých lidí a pomáhají jim přijmout rostoucí odpovědnost za svůj život (56).

Ve Velké Británii existují národní standardy v péči o mladé lidi, kteří opouštějí péči. Tyto národní standardy jsou navrženy pro pomoc zhodnotit a vylepšit kvalitu služeb poskytovaných mladým lidem, kteří opouštějí péči. Celkově jsou národní standardy plánem umožňujícím mladým lidem úspěšný přechod z péče do zdravého a produktivního dospělého života (41).

Každý mladý člověk obdrží po završení 16. roku věku komplexní plán cesty. Tento plán má naplánovat jasnou cestu k nezávislosti. Mladí lidé opouštějící péči mají také právo na poradce pro mladého člověka. Poradce koordinuje zajištění podpory a asistenci při zjišťování potřeb mladých lidí. Zvláštní důraz je kladen na pomoc mladému člověku ve vzdělávání, kurzech nebo zaměstnání. Mladí lidé mají také právo na komplexní finanční podporu. Všechna tato práva vyplývají mladým lidem ze zákona a trvají až do jejich 21 let. Podpora mladým lidem může trvat i nadále, především do dokončení studia nebo kurzů (20).

Švédsko

Náhradní péče končí ve Švédsku formálně v 18 letech věku. V případě, kdy je mladý člověk v nařízené péči nebo kvůli svému chování, umístění končí ve 21 letech. Mladí lidé často zůstávají v náhradní péči do doby, než dokončí střední školu, což obvykle bývá kolem 19. roku věku. Těch, kteří odcházejí do samostatného života před 18. rokem věku, je menšina. Tito mladí lidé se většinou vrací ke svým rodičům (56).

Švédsko nemá zákony a předpisy, které by upravovaly období, kdy mladí lidé opouští náhradní péči až po 18. roku věku. Ve Švédsku nejsou specialisté na tuto problematiku tak jako ve Velké Británii. Švédští sociální pracovníci pracují s mladými lidmi individuálně. Kvůli chybějícím předpisům a komplikovaným strategiím pro práci s touto skupinou se podpora a pomoc sociálních služeb těmto lidem regionálně liší v závislosti na místní sociální politice (56).

Mezinárodní standardy

V roce 2004 vyzval Výbor pro práva dítěte, aby byly zpracovány pokyny OSN pro ochranu dítěte bez rodičovské péče. Vznikl tak projekt Quality4children a byly vypracovány Standardy Q4C, které existují v rámci Úmluvy o právech dítěte. Cílovými zeměmi je 32 evropských států, včetně České republiky (54).

Standardy Q4C obsahují 18 standardů, které jsou rozděleny do třech oblastí:

- proces rozhodování a přijímání
- proces péče
- proces opouštění péče

Procesu opouštění péče se věnují poslední čtyři standardy:

- proces opouštění péče je důkladně plánován a realizován
- komunikace v procesu opouštění péče je vedena užitečným a vhodným způsobem
- dítě/mladý dospělý je zmocněn k účasti na procesu opouštění péče
- jsou zajištěny možnosti sledování, trvalé podpory a kontaktů (54).

Každý standard kromě popisu obsahuje povinnosti, pokyny a varovná znamení. Povinnosti jsou souborem úkolů a definovaných oblastí pravomocí pro všechny zainteresované subjekty. Pokyny jsou požadavky, které souvisí s realizací příslušného standardu. Varovná znamení popisují to, co se nesmí stát, pokud je daný standard realizován (54).

2. CÍLE PRÁCE A VÝZKUMNÉ OTÁZKY

2.1. CÍLE PRÁCE

- 1) Zjistit, zda klienti dětských domovů v Jihočeském kraji znají sociální službu – Dům na půli cesty a mají zájem tuto službu využívat.
- 2) Zmapovat současnou situaci v Jihočeském kraji v oblasti Domů na půli cesty.
- 3) Vypracovat samostatný projekt bydlení na půli cesty určený pro město Jindřichův Hradec, ve kterém budou řešena všechna potenciální rizika pro realizaci tohoto projektu a souvisejících služeb.

2.2 VÝZKUMNÉ OTÁZKY

- 1) Znají klienti dětských domovů v Jihočeském kraji sociální službu Dům na půli cesty?
- 2) Mají klienti dětských domovů v Jihočeském kraji zájem využít sociální službu Dům na půli cesty?
- 3) Jaká je ideální varianta bydlení na půli cesty?
- 4) Je sociální služba Dům na půli cesty trvale udržitelná?

3. METODIKA

3.1 POUŽITÁ METODA

Zvolena byla forma kvalitativního výzkumu. Sběr dat probíhal metodou dotazování, technika řízeného rozhovoru (viz Příloha 1). Řízený rozhovor byl určen pro klienty dětských domovů v Jihočeském kraji ve věku 16 – 19 let. Řízený rozhovor obsahoval 22 otázek. Celkem bylo sebráno 17 rozhovorů, ze 4 dětských domovů. Řízené rozhovory byly realizovány v měsíci květnu a červnu 2009.

Jako druhá metoda byla zvolena metoda dotazování, technika polořízeného rozhovoru. Polořízený rozhovor byl určen pro odborníky v dané oblasti – ředitelé DD, odborní pracovníci Domů na půli cesty, pracovník orgánu sociálně právní ochrany dětí. Polořízené rozhovory probíhaly v měsících únor 2009 a duben – červen 2009.

3.2 CHARAKTER ZKOUMANÉHO SOUBORU

Zkoumaný soubor tvořili klienti dětských domovů v Jihočeském kraji a odborníci v dané oblasti.

Osloveni byli všichni ředitelé dětských domovů v Jihočeském kraji. Kontaktování probíhalo elektronicky (emailem) a telefonicky. Dětské domovy, které projevily zájem o spolupráci byly autorkou osobně navštíveny a byly zde provedeny řízené rozhovory s klienty.

Kontaktování odborníků z dané oblasti probíhalo elektronickou (emailovou) a telefonickou formou. S odborníky, kteří projevili zájem o spolupráci, byl proveden polořízený rozhovor na jejich pracovišti.

Dále byly osloveny všechny Domy na půli cesty v Jihočeském kraji. Všechny Domy na půli cesty v Jihočeském kraji byly autorkou osobně navštíveny.

4. VÝSLEDKY

4.1 VÝSLEDKY ŘÍZENÝCH ROZHOVORŮ S KLIENTY DĚTSKÝCH DOMOVŮ³

Rozhovor č. 1

1) Kolik je vám let?

16 let

2) Vaše pohlaví?

Žena

3) Jste v kontaktu s rodinou?

Ano, ale jen s dědou a sestrami.

4) Jste v současné době spokojená se svým životem?

Ano, jsem spokojená. Všechno je v pořádku.

5) Existuje nějaký problém, který Vás hodně trápí?

Jak už jsem řekla, já jsem spokojená. Nic mě netrápí.

6) Jakou školu studujete?

Navštěvuji střední odborné učiliště, obor zahradnice. Jsem v 1. ročníku. Škola mě baví.

7) Budete mít ukončené vzdělání při odchodu z DD?

Asi ne, protože můj obor je tříletý. Ústavní výchovu prodlužovat nechci.

8) Chcete pokračovat ve studiu po odchodu z DD?

Ano, určitě. Chci školu, kterou studuju, dokončit.

9) Připravují vás vychovatelé na samostatný život? Jak?

Ano, tety s námi o tom mluví. Ne každý den, ale když se na něco zeptáme, tak nám odpoví.

10) Máte strach z odchodu z DD?

To mám. Mám strach z toho, jak se budu mít, kde a s kým budu. A taky jestli se budu mít dobře.

11) V čem si myslíte, že budete mít po odchodu z DD největší potíže?

Zvyknout si na to, že jsem sama.

³ Celý text není jazykově upraven. Jde o autentické odpovědi.

12) Co byste chtěla dělat až odejdete z DD?

O tom jsem ještě nepřemýšlela. Ještě nevím.

13) Co uděláte jako první až odejdete z DD?

To taky nevím. Je to ještě daleko.

14) Co budete muset zařídit až odejdete z DD?

Bude toho hodně. Nevím co všechno, ale určitě práci, bydlení.

15) Víte kde budete bydlet?

Ne, to ještě nevím.

16) Z jakého regionu pocházíte?

Z jižních Čech.

17) Víte co je dům na půli cesty?

Tak trochu, něco mi to říká, ale přesně to nevím. Myslím, že se tam může bydlet, ale víc nevím.

18) Znáte nějaký dům na půli cesty?

Ne, žádný konkrétní neznám.⁴

Dům na půli cesty je zařízení, kam mohou odejít lidé, kteří odcházejí z dětského domova a buď nemají kde bydlet, nebo chtějí bydlet sami. Člověk musí samozřejmě platit nájem, ale ten je nižší, aby začátek byl jednodušší. Bydlí se tam dočasně, než si člověk najde nějaké už úplně samostatné bydlení. Jsou tam lidé, pracovníci, kteří pomáhají, když člověk potřebuje, ale jinak si svůj život řídí sám.

19) Chtěla byste tam dočasně bydlet?

Chtěla, aspoň bych měla pro začátek kde být. Mohlo by to být dobré.

20) V čem by vám mohli pracovníci domu na půli cesty pomoci?

Mohli by mi asi poradit, když bych něco nevěděla.

21) Jaké služby očekáváte od domu na půli cesty?

Měla bych střechu nad hlavou, víc nevím. Nevím, co víc čekat.

22) Víte jaké byste tam měla povinnosti?

Vím, že nějaké povinnosti bych tam určitě měla. Ale jaké konkrétně to nevím

⁴ Klientům, kteří sociální službu Dům na půli cesty neznali, byla tato služba krátce představena.

Rozhovor č. 2

1) Kolik je vám let?

17 let

2) Vaše pohlaví?

Muž

3) Jste v kontaktu s rodinou?

Ano, s mamkou a s taťkou.

4) Jste v současné době spokojený se svým životem?

To je těžké. Ano i ne. Něco by mohlo být lepší.

5) Existuje nějaký problém, který Vás hodně trápí?

Ano. Nejvíce to, že jsem tady.

6) Jakou školu studujete?

Chodím na střední odborné učiliště, obor kuchař. Jsem v 1. ročníku.

7) Budete mít ukončené vzdělání při odchodu z DD?

Ne, nebudu. Můj obor je tříletý. Ústavní výchovu prodlužovat nechci.

8) Chcete pokračovat ve studiu po odchodu z DD?

Ano, určitě. Školu dodělám doma.

9) Připravují vás vychovatelé na samostatný život? Jak?

Někdy jo. Povídáme si o tom, jak budeme žít, o práci a tak. Ale někdy nemají pravdu. Třeba v tom, když říkají, že když nedoděláme školu tady, tak už jí nedokončíme. To není pravda, já ji dodělám.

10) Máte strach z odchodu z DD?

Ne, to vůbec. Pak to bude mnohem lepší.

11) V čem si myslíte, že budete mít po odchodu z DD největší potíže?

Žádný problémy nebudou, všechno bude v pohodě.

12) Co byste chtěl dělat až odejdete z DD?

Chtěl bych dělat to, co studuju. To znamená kuchařinu.

13) Co uděláte jako první až odejdete z DD?

To ještě nevím, ale moc se těším na rodinu a na to, že budu mít víc volnosti.

14) Co budete muset zařídit až odejdete z DD?

Určitě toho bude hodně. Hlavně práci, bydlení.

15) Víte kde budete bydlet?

Ne, to ještě nevím. Možná u svého bratra, ale to bude jen na přechodnou dobu. Budu si hledat vlastní bydlení.

16) Z jakého regionu pocházíte?

Z jižních Čech.

17) Víte co je dům na půli cesty?

Ne, to nevím. Jednou asi o tom něco ředitel říkal, ale já nechci, tak jsem ho ani moc neposlouchal

18) Znáte nějaký dům na půli cesty?

Ne, žádný konkrétní neznám.⁵

Dům na půli cesty je zařízení, kam mohou odejít lidé, kteří odcházejí z dětského domova a buď nemají kde bydlet, nebo chtějí bydlet sami. Člověk musí samozřejmě platit nájem, ale ten je nižší, aby začátek byl jednodušší. Bydlí se tam dočasně, než si člověk najde nějaké už úplně samostatné bydlení. Jsou tam lidé, pracovníci, kteří pomáhají, když člověk potřebuje, ale jinak si svůj život řídí sám.

19) Chtěl byste tam dočasně bydlet?

Ne, já se budu vracet k rodině. Takže o tom ani neuvažuju.

20) V čem by vám mohli pracovníci domu na půli cesty pomoci?

Mohli by mi asi poradit, když bych něco nevěděla.

21) Jaké služby očekáváte od domu na půli cesty?

Měla bych střechu nad hlavou, víc nevím. Nevím, co víc čekat.

22) Víte jaké byste tam měla povinnosti?

Vím, že nějaké povinnosti bych tam určitě měla. Ale jaké konkrétně, to nevím.

⁵ Klientům, kteří sociální službu Dům na půli cesty neznali, byla tato služba krátce představena.

Rozhovor č. 3

1) Kolik je vám let?

16 let

2) Vaše pohlaví?

Žena

3) Jste v kontaktu s rodinou?

Ano, ale jen s mamkou.

4) Jste v současné době spokojená se svým životem?

Ani ne, teď mám docela složité období.

5) Existuje nějaký problém, který Vás hodně trápí?

Ano, mám problém, ale nechci se o tom moc bavit.

6) Jakou školu studujete?

Chodím na základní školu, jsem v osmé třídě, ale letos vycházím. Od září půjdu na Dívčí katolickou školu. Budu tam mít tři obory – šička, kuchařka a ošetřovatelka. Je to dvouletý obor. Chtěla jsem ale jinak. Na aranžerku, ale to mi tady nedovolili. Stejně bych si to pak chtěla ještě dodělat, až ukončím tu školu, na kterou jsem teď přihlášená.

7) Budete mít ukončené vzdělání při odchodu z DD?

Ano, budu chtít prodloužit ústavní výchovu.

8) Chcete pokračovat ve studiu po odchodu z DD?

Možná. Chtěla bych si udělat tu aranžerku.

9) Připravují vás vychovatelé na samostatný život? Jak?

Tety s námi občas o tom chtějí mluvit. Já s nima ale ne. Zajímá mě, jaké to bude, ale s tetama to neřeším.

10) Máte strach z odchodu z DD?

Strach nemám, ale taky nevím, co bude, co mě pak čeká.

11) V čem si myslíte, že budete mít po odchodu z DD největší potíže?

Nevím, o tom jsem ještě nepřemýšlela.

12) Co byste chtěla dělat až odejdete z DD?

Chtěla bych si najít barák a udělat si ten další obor – aranžerství a košíkářství.

13) Co uděláte jako první až odejdete z DD?

Hrozně se opiju.

14) Co budete muset zařídit až odejdete z DD?

Vím, že toho bude hodně, ale co přesně to ještě nevím. Chci hlavně pomoci své mamce.

15) Víte kde budete bydlet?

Nevím, ale nejradši bych bydlela v Praze. Našla bych si tam nějaké bydlení.

16) Z jakého regionu pocházíte?

Z jižních Čech. Ale mamka bydlí v Praze.

17) Víte co je dům na půli cesty?

To vůbec nevím. Nikdy jsem to neslyšela, nikdo nám o tom neříkal.

18) Znáte nějaký dům na půli cesty?

Ne, žádný konkrétní neznám.⁶

Dům na půli cesty je zařízení, kam mohou odejít lidé, kteří odcházejí z dětského domova a buď nemají kde bydlet, nebo chtějí bydlet sami. Člověk musí samozřejmě platit nájem, ale ten je nižší, aby začátek byl jednodušší. Bydlí se tam dočasně, než si člověk najde nějaké už úplně samostatné bydlení. Jsou tam lidé, pracovníci, kteří pomáhají, když člověk potřebuje, ale jinak si svůj život řídí sám.

19) Chtěla byste tam dočasně bydlet?

Myslím, že asi ne. Musela bych být s někým na pokoji. Ale kdybych mohla být sama, tak to jo.

20) V čem by vám mohli pracovníci domu na půli cesty pomoci?

To přesně nevím, ale asi by mi pomoci mohli.

21) Jaké služby očekáváte od domu na půli cesty?

To nevím.

22) Víte jaké byste tam měla povinnosti?

Něco bych asi musela, ale nevím, co přesně.

⁶ Klientům, kteří sociální službu Dům na půli cesty neznali, byla tato služba krátce představena.

Rozhovor č. 4

1) Kolik je vám let?

17 let

2) Vaše pohlaví?

Žena

3) Jste v kontaktu s rodinou?

Ano, ale už tam nejezdím.

4) Jste v současné době spokojená se svým životem?

Ano, jsem spokojená.

5) Existuje nějaký problém, který Vás hodně trápí?

Nejvíc mě trápí, že musím být tady v dětském domově.

6) Jakou školu studujete?

Navštěvuji střední odborné učiliště– obor pečovatelka. Je to tříletý obor, já jsem v prvním ročníku. Moc mě to nebaví, nevím jestli to budu chtít dodělat.

7) Budete mít ukončené vzdělání při odchodu z DD?

Ne, nebudu.. Ústavní výchovu prodlužovat nechci.

8) Chcete pokračovat ve studiu po odchodu z DD?

Školu dodělám doma, u mamky

9) Připravují vás vychovatelé na samostatný život? Jak?

Ano, tety s námi o tom občas mluví. Říkají nám, že se budeme muset starat sami o sebe, že si budeme muset sehnat bydlení a tak.

10) Máte strach z odchodu z DD?

Vůbec ne. Těším se na to, až tu nebudu.

11) V čem si myslíte, že budete mít po odchodu z DD největší potíže?

To nevím. Nepřemýšlela jsem o tom.

12) Co byste chtěla dělat až odejdete z DD?

Chtěla bych pracovat. Je jedno jestli budu dělat to, co studuju, nebo něco jiného.

13) Co uděláte jako první až odejdete z DD?

Budu se svým klukem.

14) Co budete muset zařídit až odejdete z DD?

Bude toho určitě hodně. Tak hlavně barák, peníze, strava a tak dále.

15) Víte kde budete bydlet?

Nejdřív budu u mamky a pak se odstěhuju k příteli.

16) Z jakého regionu pocházíte?

Z jižních Čech.

17) Víte co je dům na půli cesty?

Ne, nic o tom nevím. Nikdo nám o tom neříkal.

18) Znáte nějaký dům na půli cesty?

Ne, žádný konkrétní neznám.⁷

Dům na půli cesty je zařízení, kam mohou odejít lidé, kteří odcházejí z dětského domova a buď nemají kde bydlet, nebo chtějí bydlet sami. Člověk musí samozřejmě platit nájem, ale ten je nižší, aby začátek byl jednodušší. Bydlí se tam dočasně, než si člověk najde nějaké už úplně samostatné bydlení. Jsou tam lidé, pracovníci, kteří pomáhají, když člověk potřebuje, ale jinak si svůj život řídí sám.

19) Chtěla byste tam dočasně bydlet?

Třeba bych tam šla.

20) V čem by vám mohli pracovníci domu na půli cesty pomoci?

Nevím, v čem by mi mohli pomoci, ale v něčem asi jo.

21) Jaké služby očekáváte od domu na půli cesty?

Měla bych střechu nad hlavou a mohla bych si hledat nějaký další byt.

22) Víte jaké byste tam měla povinnosti?

Povinnosti bych tam určitě nějaké měla, ale konkrétní nevím.

⁷ Klientům, kteří sociální službu Dům na půli cesty neznali, byla tato služba krátce představena.

Rozhovor č. 5

1) Kolik je vám let?

V srpnu mi bude 18 let.

2) Vaše pohlaví?

Žena

3) Jste v kontaktu s rodinou?

Ano, voláme si s mamkou a s taťkou.

4) Jste v současné době spokojená se svým životem?

Ne, nejsem. Moc mi tu chybí rodina a sestry.

5) Existuje nějaký problém, který Vás hodně trápí?

Ano, ale nechci o tom víc mluvit.

6) Jakou školu studujete?

Navštěvuji střední odborné učiliště, obor pečovatelka. Je to tříletý obor. Já jsem ve 2. ročníku. Škola mě nebaví, nebudu to chtít dělat.

7) Budete mít ukončené vzdělání při odchodu z DD?

Ne, nebudu. Ústavní výchovu prodloužit kvůli tomu nechci.

8) Chcete pokračovat ve studiu po odchodu z DD?

Ne, nechci. Navíc vím, že když budu doma, tak to nezvládnou dokončit.

9) Přípravují vás vychovatelé na samostatný život? Jak?

Ano, tety s námi o tom mluví, pomáhají nám. Bavíme se o tom, kde budeme bydlet a tak. Ale já si o tom povídat moc nechci, chci si vše zařídit po svém.

10) Máte strach z odchodu z DD?

Trochu strach mám, přece jen už jsem tu zvyklá.

11) V čem si myslíte, že budete mít po odchodu z DD největší potíže?

To ještě vůbec nevím.

12) Co byste chtěla dělat až odejdete z DD?

To taky ještě nevím.

13) Co uděláte jako první až odejdete z DD?

Půjdu na zábavu.

14) Co budete muset zařídit až odejdete z DD?

Budu se muset starat sama o sebe.

15) Víte kde budete bydlet?

Budu bydlet u mamky. Později možná u přítele, až ho budu mít.

16) Z jakého regionu pocházíte?

Z jižních Čech.

17) Víte co je dům na půli cesty?

Nevím, neslyšela jsem o tom.

18) Znáte nějaký dům na půli cesty?

Ne, žádný konkrétní neznám.⁸

Dům na půli cesty je zařízení, kam mohou odejít lidé, kteří odcházejí z dětského domova a buď nemají kde bydlet, nebo chtějí bydlet sami. Člověk musí samozřejmě platit nájem, ale ten je nižší, aby začátek byl jednodušší. Bydlí se tam dočasně, než si člověk najde nějaké už úplně samostatné bydlení. Jsou tam lidé, pracovníci, kteří pomáhají, když člověk potřebuje, ale jinak si svůj život řídí sám.

19) Chtěla byste tam dočasně bydlet?

Nejdřív bych to chtěla vidět, abych věděla do čeho půjdu. Kdyby se mi to líbilo, tak bych tam možná šla.

20) V čem by vám mohli pracovníci domu na půli cesty pomoci?

Mohli by mi poradit, když bych něco nevěděla.

21) Jaké služby očekáváte od domu na půli cesty?

To že by mi pomohli.

22) Víte jaké byste tam měla povinnosti?

Vím, že nějaké povinnosti bych tam určitě měla. Ale jaké to nevím.

⁸ Klientům, kteří sociální službu Dům na půli cesty neznali, byla tato služba krátce představena.

Rozhovor č. 6

1) Kolik je vám let?

Bude mi 17 let.

2) Vaše pohlaví?

Žena

3) Jste v kontaktu s rodinou?

Ne, nejsem.

4) Jste v současné době spokojená se svým životem?

Mohlo by to být určitě lepší. Tohle je špatnej život.

5) Existuje nějaký problém, který Vás hodně trápí?

Ano.

6) Jakou školu studujete?

Navštěvuji střední odborné učiliště, obor pečovatelka. Chtěla bych jít ještě na kuchařku.

7) Budete mít ukončené vzdělání při odchodu z DD?

Ano, budu chtít prodloužit ústavní výchovu.

8) Chcete pokračovat ve studiu po odchodu z DD?

Uvidíme. Spíš bych si chtěla kuchařku udělat ještě tady.

9) Připravují vás vychovatelé na samostatný život? Jak?

Ano, tety s námi o tom mluví. Mluvíme o tom, co budeme dělat, jestli máme kam jít a tak.

10) Máte strach z odchodu z DD?

To mám. Největší strach mám z toho, že nebudu mít kam jít.

11) V čem si myslíte, že budete mít po odchodu z DD největší potíže?

To nevím.

12) Co byste chtěla dělat až odejdete z DD?

Koupit si barák, najít si kluka.

13) Co uděláte jako první až odejdete z DD?

Půjdu se opít. Pozvu všechny kamarády.

14) Co budete muset zařídit až odejdete z DD?

Bude toho hodně, barák a tak. Bude to hodně těžký.

15) Víte kde budete bydlet?

Ne, to ještě nevím. Ale chtěla bych jít do Prahy.

16) Z jakého regionu pocházíte?

Z jižních Čech.

17) Víte co je dům na půli cesty?

Nevím, nikdo nám o tom nic neříkal.

18) Znáte nějaký dům na půli cesty?

Ne, žádný konkrétní neznám.⁹

Dům na půli cesty je zařízení, kam mohou odejít lidé, kteří odcházejí z dětského domova a buď nemají kde bydlet, nebo chtějí bydlet sami. Člověk musí samozřejmě platit nájem, ale ten je nižší, aby začátek byl jednodušší. Bydlí se tam dočasně, než si člověk najde nějaké už úplně samostatné bydlení. Jsou tam lidé, pracovníci, kteří pomáhají, když člověk potřebuje, ale jinak si svůj život řídí sám.

19) Chtěla byste tam dočasně bydlet?

Chtěla, aspoň by ten přechod nebyl tak těžký.

20) V čem by vám mohli pracovníci domu na půli cesty pomoci?

Asi by mi pomohli.

21) Jaké služby očekáváte od domu na půli cesty?

Nevím, co přesně od toho čekat.

22) Víte jaké byste tam měla povinnosti?

Nějaké povinnosti by tam asi byly

⁹ Klientům, kteří sociální službu Dům na půli cesty neznali, byla tato služba krátce představena.

Rozhovor č. 7

1) Kolik je vám let?

16 let

2) Vaše pohlaví?

Žena

3) Jste v kontaktu s rodinou?

Ano, jezdím domu na víkendy.

4) Jste v současné době spokojená se svým životem?

Ano, jsem spokojená. Všechno je v pořádku.

5) Existuje nějaký problém, který Vás hodně trápí?

Ne, nic mě netrápí.

6) Jakou školu studujete?

Chodím na střední odborné učiliště, obor kuchař- číšník. Jsem v 1. ročníku. Je to tříletý obor.

7) Budete mít ukončené vzdělání při odchodu z DD?

Ne, nebudu.

8) Chcete pokračovat ve studiu po odchodu z DD?

To ještě nevím.

9) Přípravují vás vychovatelé na samostatný život? Jak?

Ano, povídají si s námi o tom.

10) Máte strach z odchodu z DD?

Ne, nemám. Půjdu k rodičům.

11) V čem si myslíte, že budete mít po odchodu z DD největší potíže?

To ještě nevím.

12) Co byste chtěla dělat až odejdete z DD?

Chci být barmanka.

13) Co uděláte jako první až odejdete z DD?

Nevím, co bude první. Ale moc se těším na svobodu.

14) Co budete muset zařídit až odejdete z DD?

Budu se muset postarat sama o sebe. Zařídit si práci a tak. Bude toho dost.

15) Víte kde budete bydlet?

Ano, budu bydlet u rodičů. Ale budu si hledat něco vlastního.

16) Z jakého regionu pocházíte?

Z jižních Čech.

17) Víte co je dům na půli cesty?

Ano, je to něco jako azylový dům pro děti z dětských domovů.

18) Znáte nějaký dům na půli cesty?

Ne, žádný konkrétní neznám.

19) Chtěla byste tam dočasně bydlet?

Ne, budu bydlet u rodičů. Takže o tom vůbec nepřemýšlím.

20) V čem by vám mohli pracovníci domu na půli cesty pomoci?

Mohli by mi asi poradit, když bych něco nevěděla.

21) Jaké služby očekáváte od domu na půli cesty?

Měla bych střechu nad hlavou, víc nevím. Nevím, co víc čekat.

22) Víte jaké byste tam měla povinnosti?

Vím, že nějaké povinnosti bych tam určitě měla. Ale jaké konkrétně to nevím.

Rozhovor č. 8

1) Kolik je vám let?

18 let

2) Vaše pohlaví?

Muž

3) Jste v kontaktu s rodinou?

Ne, vůbec.

4) Jste v současné době spokojený se svým životem?

Ne, to že jsem tady, to není to pravé.

5) Existuje nějaký problém, který Vás hodně trápí?

Ano, řeším dost závažnou věc.

6) Jakou školu studujete?

Chodím na střední odborné učiliště, obor kuchař. Jsem ve 2. ročníku. Je to tříletý obor.

Baví mě to.

7) Budete mít ukončené vzdělání při odchodu z DD?

Ano, mám kvůli tomu prodlouženou ústavní výchovu.

8) Chcete pokračovat ve studiu po odchodu z DD?

Ne, školu budu mít ukončenou až budu odcházet z dětského domova.

9) Přípravují vás vychovatelé na samostatný život? Jak?

Ano, tety s námi o tom mluví dost často.

10) Máte strach z odchodu z DD?

Strach nemám, ale vím, že to nebude jednoduché.

11) V čem si myslíte, že budete mít po odchodu z DD největší potíže?

Bude jich určitě dost. Hlavně bydlení. Ale práci mít budu, to je dobré. Budu pracovat tam, kde mám praxi ze školy.

12) Co byste chtěl dělat až odejdete z DD?

Chci dělat kuchaře.

13) Co uděláte jako první až odejdete z DD?

Půjdu navštívit svoji přítelkyni.

14) Co budete muset zařídit až odejdete z DD?

Jak už jsem říkal, bude toho hodně. Hlavně to bydlení.

15) Víte kde budete bydlet?

Ne, to ještě nevím. Ale chtěl bych do Českých Budějovic.

16) Z jakého regionu pocházíte?

Z jižních Čech.

17) Víte co je dům na půli cesty?

Ano, byl tam můj bratr.

18) Znáte nějaký dům na půli cesty?

V Českých Budějovicích, tam, kde byl můj bratr.

19) Chtěl byste tam dočasně bydlet?

Ne, určitě bych tam bydlet nechtěl. Radši bych byl na ulici, než abych tam šel.

20) V čem by vám mohli pracovníci domu na půli cesty pomoci?

Mohli by mi asi poradit, když bych něco nevěděla.

21) Jaké služby očekáváte od domu na půli cesty?

Měla bych střechu nad hlavou, víc nevím. Nevím, co víc čekat.

22) Víte jaké byste tam měl povinnosti?

Vím, že nějaké povinnosti bych tam určitě měla. Ale jaké konkrétně to nevím.

Rozhovor č. 9

1) Kolik je vám let?

17 let

2) Vaše pohlaví?

Žena

3) Jste v kontaktu s rodinou?

Ano, jezdím domu občas na návštěvy.

4) Jste v současné době spokojená se svým životem?

Ano, jsem spokojená. Všechno je v pořádku.

5) Existuje nějaký problém, který Vás hodně trápí?

Ne, není.

6) Jakou školu studujete?

Chodím na základní školu, jsem v deváté třídě. Od září půjdu na střední odborné učiliště – obor zemědělec. Je to na tři roky.

7) Budete mít ukončené vzdělání při odchodu z DD?

Ne, nebudu. Ústavní výchovu prodlužovat nechci. Brzy půjdu domů.

8) Chcete pokračovat ve studiu po odchodu z DD?

Ano, určitě. Chci školu dokončit.

9) Připravují vás vychovatelé na samostatný život? Jak?

Ano, tety s námi o tom mluví. Bavíme se o tom, co budeme dělat, co je třeba zařídit.

10) Máte strach z odchodu z DD?

Ne, nemám. Půjdu domů.

11) V čem si myslíte, že budete mít po odchodu z DD největší potíže?

To nevím.

12) Co byste chtěla dělat až odejdete z DD?

To přesně nevím, ale chtěla bych dělat to, co budu studovat.

13) Co uděláte jako první až odejdete z DD?

Nevím, o tom jsem nepřemýšlela.

14) Co budete muset zařídit až odejdete z DD?

Nevím.

15) Víte kde budete bydlet?

Budu bydlet u rodičů, než si najdu něco svého.

16) Z jakého regionu pocházíte?

Z jižních Čech.

17) Víte co je dům na půli cesty?

Ano, pomáhá dětem, které nemají kam jít.

18) Znáte nějaký dům na půli cesty?

Ne, žádný konkrétní neznám.

19) Chtěla byste tam dočasně bydlet?

Ne, nevím, jak to tam funguje. Já bych tam nešla, půjdu k rodičům.

20) V čem by vám mohli pracovníci domu na půli cesty pomoci?

Mohli by mi asi poradit, když bych něco nevěděla.

21) Jaké služby očekáváte od domu na půli cesty?

Měla bych střechu nad hlavou, víc nevím. Nevím, co víc čekat.

22) Víte jaké byste tam měla povinnosti?

Vím, že nějaké povinnosti bych tam určitě měla. Ale jaké konkrétně to nevím.

Rozhovor č. 10

1) Kolik je vám let?

16 let

2) Vaše pohlaví?

Žena

3) Jste v kontaktu s rodinou?

Ano, jezdím domů na návštěvy.

4) Jste v současné době spokojená se svým životem?

Zatím je všechno v pořádku, takže jsem spokojená.

5) Existuje nějaký problém, který Vás hodně trápí?

Není, teď mě nic netrápí.

6) Jakou školu studujete?

Chodím na základní školu, jsem v deváté třídě. Od září půjdu na střední odborné učiliště – obor kuchař. Je to tříletý obor.

7) Budete mít ukončené vzdělání při odchodu z DD?

To nevím, mám jít teď někdy domů.

8) Chcete pokračovat ve studiu po odchodu z DD?

Ano, určitě.

9) Přípravují vás vychovatelé na samostatný život? Jak?

Ano, tety s námi o tom mluví.

10) Máte strach z odchodu z DD?

Ani ne, spíš se na to těším.

11) V čem si myslíte, že budete mít po odchodu z DD největší potíže?

Asi trochu s bydlením, se zařizováním a tak.

12) Co byste chtěla dělat až odejdete z DD?

Chtěla bych dělat kuchařku. Zařídit si svůj život, nebýt závislá na rodičích.

13) Co uděláte jako první až odejdete z DD?

To nevím, o tom jsem nepřemýšlela.

14) Co budete muset zařídit až odejdete z DD?

Byt, práci, finance. Bude toho dost.

15) Víte kde budete bydlet?

Budu bydlet u rodičů. Měla bych tam mít svůj byteček.

16) Z jakého regionu pocházíte?

Z jižních Čech.

17) Víte co je dům na půli cesty?

Je to azylový dům pro děti z dětských domovů.

18) Znáte nějaký dům na půli cesty?

Myslím, že je ve Vítějovicích.

19) Chtěla byste tam dočasně bydlet?

Kdybych neměla kam jít, tak bych tam asi šla.

20) V čem by vám mohli pracovníci domu na půli cesty pomoci?

Myslím, že to tam funguje jako v rodině.

21) Jaké služby očekáváte od domu na půli cesty?

To přesně nevím.

22) Víte jaké byste tam měla povinnosti?

Vím, musí se platit nájem, nesmí se tam dělat nepořádek.

Rozhovor č. 11

1) Kolik je vám let?

16 let

2) Vaše pohlaví?

Muž

3) Jste v kontaktu s rodinou?

Ne, vůbec.

4) Jste v současné době spokojený se svým životem?

Ano, jsem docela spokojený.

5) Existuje nějaký problém, který Vás hodně trápí?

Teď ne, ale s budoucností je to takové nejisté, to mě trochu trápí.

6) Jakou školu studujete?

Chodím na základní školu. Od září půjdu na střední odborné učiliště, obor kuchař. Je to tříletý obor.

7) Budete mít ukončené vzdělání při odchodu z DD?

Ano, budu kvůli tomu chtít prodloužit ústavní výchovu.

8) Chcete pokračovat ve studiu po odchodu z DD?

Ne, budu mít ukončeno.

9) Připravují vás vychovatelé na samostatný život? Jak?

Ano, tety s námi o tom mluví. Občas mají pravdu.

10) Máte strach z odchodu z DD?

Trochu strach mám.

11) V čem si myslíte, že budete mít po odchodu z DD největší potíže?

Najít si práci a byt.

12) Co byste chtěl dělat až odejdete z DD?

Konkrétní představu ještě nemám, ale chtěl bych dělat kuchaře.

13) Co uděláte jako první až odejdete z DD?

To nevím.

14) Co budete muset zařídit až odejdete z DD?

Bude toho hodně. Hlavně práci, bydlení – nějaký podnájem.

15) Víte kde budete bydlet?

Ne, to ještě nevím. Ale chtěl bych bydlet v Protivíně.

16) Z jakého regionu pocházíte?

Z jižních Čech.

17) Víte co je dům na půli cesty?

Ano, vím o tom zařízení.

18) Znáte nějaký dům na půli cesty?

Ne, žádný konkrétní neznám.

19) Chtěl byste tam dočasně bydlet?

Nevím, jak to tam chodí. Ale možná bych tam šel.

20) V čem by vám mohli pracovníci domu na půli cesty pomoci?

Mohli by mi tam pomoci.

21) Jaké služby očekáváte od domu na půli cesty?

Nevím, co přesně čekat.

22) Víte jaké byste tam měla povinnosti?

Nějaké by určitě byly.

Rozhovor č. 12

1) Kolik je vám let?

16 let

2) Vaše pohlaví?

Muž

3) Jste v kontaktu s rodinou?

Ano, jezdím tam na víkendy.

4) Jste v současné době spokojený se svým životem?

Ano, v současné době je všechno v pohodě.

5) Existuje nějaký problém, který Vás hodně trápí?

Není, teď mě nic netrápí.

6) Jakou školu studujete?

Chodím na základní školu, jsem v deváté třídě. Od září půjdu na střední odborné učiliště – obor cukrář. Je to tříletý obor. Na učiliště se těším.

7) Budete mít ukončené vzdělání při odchodu z DD?

Ano, budu chtít prodloužit ústavní výchovu, abych měl vzdělání ukončené.

8) Chcete pokračovat ve studiu po odchodu z DD?

Ne, budu mít ukončeno.

9) Přípravují vás vychovatelé na samostatný život? Jak?

Ano, tety s námi o tom mluví.

10) Máte strach z odchodu z DD?

Docela mám strach. Z toho jak budu žít, jak dopadnu.

11) V čem si myslíte, že budete mít po odchodu z DD největší potíže?

Myslím, že asi s bydlením, najít si práci.

12) Co byste chtěl dělat až odejdete z DD?

Půjdu k mámě, pak si najdu něco svého. Najdu si práci. Chci žít sám.

13) Co uděláte jako první až odejdete z DD?

Půjdu za mámou.

14) Co budete muset zařídit až odejdete z DD?

Osobní věci, bydlení, práci.

15) Víte kde budete bydlet?

Ze začátku budu bydlet u mamky, ale nebude to na dlouho.

16) Z jakého regionu pocházíte?

Z jižních Čech.

17) Víte co je dům na půli cesty?

Už jsme se o tom tady bavili. Je to pronájem nějakého bytu, když bych neměl kam jít. Je to na určitou dobu.

18) Znáte nějaký dům na půli cesty?

Máme tady jeden u nás v dětském domově máme.

19) Chtěl byste tam dočasně bydlet?

Asi ano.

20) V čem by vám mohli pracovníci domu na půli cesty pomoci?

Hlavně by mi mohli poradit.

21) Jaké služby očekáváte od domu na půli cesty?

Chtěl bych tam mít svoje místo, stačil by mi pokoj. A taky bych chtěl, aby pracovníci ke mně byli upřímní.

22) Víte jaké byste tam měl povinnosti?

Pravidla tam určitě nějaká jsou. Musí se respektovat řád.

Rozhovor č. 13

1) Kolik je vám let?

16 let

2) Vaše pohlaví?

Žena

3) Jste v kontaktu s rodinou?

Ano, jezdím tam na prázdniny.

4) Jste v současné době spokojená se svým životem?

Ano, jsem spokojená.

5) Existuje nějaký problém, který Vás hodně trápí?

Ne, teď mě nic netrápí.

6) Jakou školu studujete?

Chodím na základní školu, jsem v deváté třídě. Od září půjdu na střední odborné učiliště – obor cukrářka. Je to tříletý obor.

7) Budete mít ukončené vzdělání při odchodu z DD?

Ano, budu chtít prodloužit ústavní výchovu, abych měla vzdělání ukončené.

8) Chcete pokračovat ve studiu po odchodu z DD?

Ne, budu mít ukončeno.

9) Připravují vás vychovatelé na samostatný život? Jak?

Asi jo, tety s námi o tom občas mluví.

10) Máte strach z odchodu z DD?

Strach trochu mám. Hlavně z neznáma, nevím, co mě čeká.

11) V čem si myslíte, že budete mít po odchodu z DD největší potíže?

Myslím, že žádné potíže nebudou.

12) Co byste chtěla dělat až odejdete z DD?

Chtěla bych dělat cukrářku, jinak ještě nevím.

13) Co uděláte jako první až odejdete z DD?

Najdu si nějakou práci.

14) Co budete muset zařídit až odejdete z DD?

Hlavně bydlení.

15) Víte kde budete bydlet?

Ještě nevím, chci si rovnou najít něco vlastního. Domu se vrátit nechci.

16) Z jakého regionu pocházíte?

Z jižních Čech.

17) Víte co je dům na půli cesty?

Nevím, nikdy jsem to neslyšela.¹⁰

Dům na půli cesty je zařízení, kam mohou odejít lidé, kteří odcházejí z dětského domova a buď nemají kde bydlet, nebo chtějí bydlet sami. Člověk musí samozřejmě platit nájem, ale ten je nižší, aby začátek byl jednodušší. Bydlí se tam dočasně, než si člověk najde nějaké už úplně samostatné bydlení. Jsou tam lidé, pracovníci, kteří pomáhají, když člověk potřebuje, ale jinak si svůj život řídí sám.

18) Znáte nějaký dům na půli cesty?

Ne.

19) Chtěla byste tam dočasně bydlet?

Možná ano, ale chtěla bych to nejdříve vidět.

20) V čem by vám mohli pracovníci domu na půli cesty pomoci?

To nevím.

21) Jaké služby očekáváte od domu na půli cesty?

Nevím, co očekávat, když to zařízení neznám.

22) Víte jaké byste tam měla povinnosti?

Určitě tam nějaká jsou, ale netuším jaká.

¹⁰ Klientům, kteří sociální službu Dům na půli cesty neznali, byla tato služba krátce představena.

Rozhovor č. 14

1) Kolik je vám let?

16 let

2) Vaše pohlaví?

Žena

3) Jste v kontaktu s rodinou?

Ano, jezdím k mamce na víkendy.

4) Jste v současné době spokojená se svým životem?

Ano, jsem docela spokojená. Nic mi v podstatě nechybí.

5) Existuje nějaký problém, který Vás hodně trápí?

Vlastě mě nic netrápí, jen se chci vyučit.

6) Jakou školu studujete?

Chodím na základní školu, jsem v deváté třídě. Od září půjdu na střední školu – obor sociálně správní činnost. Je to čtyřletý maturitní obor.

7) Budete mít ukončené vzdělání při odchodu z DD?

Zůstanu tady, dokud školu nedodělám.

8) Chcete pokračovat ve studiu po odchodu z DD?

Ano, ráda bych šla na vysokou školu. Kdybych šla na vysokou školu, tak bych asi chtěla taky ještě zůstat tady v dětském domově.

9) Připravují vás vychovatelé na samostatný život? Jak?

Ano, tety s námi o tom mluví. Říkají nám třeba, abychom se tu hlavně vyučili, že pak už školu nedoděláme.

10) Máte strach z odchodu z DD?

Trochu mám strach, ale i se trochu těším. Tady si hodně pomáháme, mám kolem sebe hodně lidí, na které se můžu obrátit. To potom mít nebudu.

11) V čem si myslíte, že budete mít po odchodu z DD největší potíže?

Nevím, o tom ještě nepřemýšlím. Přemýšlet o tom v současné době ani nechci.

12) Co byste chtěla dělat až odejdete z DD?

Chtěla bych určitě pracovat v oboru. Třeba budu jednou taky teta v dětském domově.

13) Co uděláte jako první až odejdete z DD?

Nevím, ale určitě budu smutná, jsem tu ráda. Asi objednu všechny své kamarády a známé.

14) Co budete muset zařídit až odejdete z DD?

Bydlení. Určitě toho bude hodně, ještě o všem nevím.

15) Víte kde budete bydlet?

Nevím, ale asi si budu hledat rovnou něco vlastního.

16) Z jakého regionu pocházíte?

Z jižních Čech.

17) Víte co je dům na půli cesty?

Nevím, asi jsem to nikdy neslyšela.¹¹

Dům na půli cesty je zařízení, kam mohou odejít lidé, kteří odcházejí z dětského domova a buď nemají kde bydlet, nebo chtějí bydlet sami. Člověk musí samozřejmě platit nájem, ale ten je nižší, aby začátek byl jednodušší. Bydlí se tam dočasně, než si člověk najde nějaké už úplně samostatné bydlení. Jsou tam lidé, pracovníci, kteří pomáhají, když člověk potřebuje, ale jinak si svůj život řídí sám.

18) Znáte nějaký dům na půli cesty?

Ne.

19) Chtěla byste tam dočasně bydlet?

Kdybych neměla kam jít, tak bych tam možná šla.

20) V čem by vám mohli pracovníci domu na půli cesty pomoci?

Mohli by mi poradit, mohla bych se jim svěřit, mohla bych se tam naučit „jak žít“.

21) Jaké služby očekáváte od domu na půli cesty?

To přesně nevím.

22) Víte jaké byste tam měla povinnosti?

Myslím, že všude jsou nějaká pravidla. Asi tam nebudou taková jako tady, ale nějaká tam budou.

¹¹ Klientům, kteří sociální službu Dům na půli cesty neznali, byla tato služba krátce představena.

Rozhovor č. 15

1) Kolik je vám let?

16 let

2) Vaše pohlaví?

Muž

3) Jste v kontaktu s rodinou?

Ano, jezdím tam na víkendy.

4) Jste v současné době spokojený se svým životem?

Ano, teď jsem spokojený.

5) Existuje nějaký problém, který Vás hodně trápí?

Ne, teď žádný problém neřeším.

6) Jakou školu studujete?

Chodím na základní školu, jsem v deváté třídě. Od září půjdu na střední odborné učiliště – obor malíř - natěrač. Je to tříletý obor.

7) Budete mít ukončené vzdělání při odchodu z DD?

Ano, budu.

8) Chcete pokračovat ve studiu po odchodu z DD?

Ne, budu mít ukončeno. Navíc škola mě moc nebaví. Ale učiliště bude dobré v tom, že budeme týden ve škole a týden na praxi.

9) Připravují vás vychovatelé na samostatný život? Jak?

Ano, baví se s námi o bydlení a tak.

10) Máte strach z odchodu z DD?

Strach nemám, těším se na to.

11) V čem si myslíte, že budete mít po odchodu z DD největší potíže?

Všechno bude v pohodě, bez problémů.

12) Co byste chtěl dělat až odejdete z DD?

Chtěl bych dělat malíře, ale přesnější představu nemám.

13) Co uděláte jako první až odejdete z DD?

Půjdu domů a zařídím si nějakou práci.

14) Co budete muset zařídit až odejdete z DD?

Barák – zařízení, nájem, elektrika.

15) Víte kde budete bydlet?

Vrátím se domů. Tam bych chtěl zůstat tak rok nebo dva. Pak bych chtěl bydlet v Českých Budějovicích.

16) Z jakého regionu pocházíte?

Z jižních Čech.

17) Víte co je dům na půli cesty?

Nevím, nikdy jsem o tom neslyšel.¹²

Dům na půli cesty je zařízení, kam mohou odejít lidé, kteří odcházejí z dětského domova a buď nemají kde bydlet, nebo chtějí bydlet sami. Člověk musí samozřejmě platit nájem, ale ten je nižší, aby začátek byl jednodušší. Bydlí se tam dočasně, než si člověk najde nějaké už úplně samostatné bydlení. Jsou tam lidé, pracovníci, kteří pomáhají, když člověk potřebuje, ale jinak si svůj život řídí sám.

18) Znáte nějaký dům na půli cesty?

Ne.

19) Chtěl byste tam dočasně bydlet?

Asi bych to zkusil, ale chtěl bych to nejdřív vidět.

20) V čem by vám mohli pracovníci domu na půli cesty pomoci?

To nevím.

21) Jaké služby očekáváte od domu na půli cesty?

To taky nevím.

22) Víte jaké byste tam měl povinnosti?

Povinnosti tam určitě budou. Třeba dodržovat čistotu, nekouřit, natahat tam cizí lidi.

¹² Klientům, kteří sociální službu Dům na půli cesty neznali, byla tato služba krátce představena.

Rozhovor č. 16

1) Kolik je vám let?

16 let

2) Vaše pohlaví?

Muž

3) Jste v kontaktu s rodinou?

Ano, ale nejezdím tam.

4) Jste v současné době spokojený se svým životem?

Tak napůl.

5) Existuje nějaký problém, který Vás hodně trápí?

Ano, řeším nějaké problémy doma.

6) Jakou školu studujete?

Chodím na základní školu, jsem v deváté třídě. Od září půjdu na střední odborné učiliště – obor malíř. Je to tříletý obor.

7) Budete mít ukončené vzdělání při odchodu z DD?

Ano, budu tady chtít zůstat na smlouvu.

8) Chcete pokračovat ve studiu po odchodu z DD?

Ne, budu mít ukončeno.

9) Přípravují vás vychovatelé na samostatný život? Jak?

Ano, tety si s námi o tom povídají. Říkají třeba, abychom odtud nechvátali, abychom se tu vyučili. Myslím, že mají pravdu. Já se tu chci vyučit. Taky jsem byl na takovém táboře, kde jsme se učili, co a jak, až odejdeme z dětského domova.

10) Máte strach z odchodu z DD?

Strach mám. Jsem tu už hodně dlouho, jsem tu zvyklý – na ten režim. Až odejdu tak to bude takové divné.

11) V čem si myslíte, že budete mít po odchodu z DD největší potíže?

To nevím, ještě jsem o tom nepřemýšlel.

12) Co byste chtěl dělat až odejdete z DD?

Chtěla bych dělat malíře, ale jinak ještě nevím.

13) Co uděláte jako první až odejdete z DD?

To nevím, je to ještě daleko.

14) Co budete muset zařídit až odejdete z DD?

Bydlení a dobrou práci.

15) Víte kde budete bydlet?

Domů se vrátit nechci, ale tady mi pronajali na rok byt.

16) Z jakého regionu pocházíte?

Pocházím ze severních Čech, ale chtěl bych zůstat tady.

17) Víte co je dům na půli cesty?

Vím, je to pro lidi, kteří nemají kam jít.

18) Znáte nějaký dům na půli cesty?

Byli jsme se podívat v jednom v Praze.

19) Chtěl byste tam dočasně bydlet?

V té Praze asi ne, ale kdyby byl někde tady, tak bych to asi zkusil.

20) V čem by vám mohli pracovníci domu na půli cesty pomoci?

Mohli by mi pomoci najít si práci, poradili by mi.

21) Jaké služby očekáváte od domu na půli cesty?

Nevím, mě by stačil samostatný pokoj.

22) Víte jaké byste tam měl povinnosti?

Pravidla tam jsou, třeba udržovat čistotu, střídání se ve vaření, prát, nakupovat ze svého.

Rozhovor č. 17

1) Kolik je vám let?

17 let

2) Vaše pohlaví?

Muž

3) Jste v kontaktu s rodinou?

Ano, občas sem zajedou.

4) Jste v současné době spokojený se svým životem?

Ano, všechno je v pohodě.

5) Existuje nějaký problém, který Vás hodně trápí?

Ne, žádný problém nemám.

6) Jakou školu studujete?

Chodím na střední odborné učiliště – obor zámečnick. Je to tříletý obor. Já jsem ve druhém ročníku.

7) Budete mít ukončené vzdělání při odchodu z DD?

Ano, stihnu to přesně. Osmnáct mi bude příští rok v srpnu.

8) Chcete pokračovat ve studiu po odchodu z DD?

Ne, budu mít ukončeno.

9) Přípravují vás vychovatelé na samostatný život? Jak?

Ano, od září budu bydlet v bytečku, který tu máme. Budu se starat ve všem sám o sebe.

10) Máte strach z odchodu z DD?

Mám obavy z toho, co bude, jak budu hospodařit.

11) V čem si myslíte, že budete mít po odchodu z DD největší potíže?

Ten začátek bude asi hodně těžký.

12) Co byste chtěl dělat až odejdete z DD?

Tam, kde mám praxi, tak budu mít smlouvu na tři roky. Možná dostanu i byt.

13) Co uděláte jako první až odejdete z DD?

O tom jsem ještě nepřemýšlel.

14) Co budete muset zařídit až odejdete z DD?

Asi toho bude hodně, hlavně asi bydlení.

15) Víte kde budete bydlet?

Nevím, když nedostanu ten byt, tak si budu muset něco najít. Domů se určitě vrátit nemůžu.

16) Z jakého regionu pocházíte?

Z jižních Čech.

17) Víte co je dům na půli cesty?

Ano, je to taková příprava na život. Je to něco jako tady ten náš byteček.

18) Znáte nějaký dům na půli cesty?

Ne.

19) Chtěl byste tam dočasně bydlet?

Nevím, to záleží na tom, jestli dostanu ten byt.

20) V čem by vám mohli pracovníci domu na půli cesty pomoci?

Kdybych měl problémy, tak by mi mohli pomoci.

21) Jaké služby očekáváte od domu na půli cesty?

Nevím, co přesně očekávat.

22) Víte jaké byste tam měl povinnosti?

Pracovat, starat se o všechno sám.

4.2. VÝSLEDKY POLOŘÍZENÝCH ROZHOVORŮ S ODBORNÍKY V DANÉ OBLASTI

Polořizený rozhovor s vedoucí domu na půli cesty Český Krumlov

1) Mohla byste mi prosím představit vaše zařízení?

Naše zařízení funguje od roku 2001, jeho zřizovatelem je město Český Krumlov. Původně byl náš dům na půli cesty zřizován pro děti odcházející z dětského domova v Horní Plané. V současné době k nám mohou být přijati i lidé, kteří odcházejí od své rodiny a nemají kam jít. Spádovou oblastí jsou jižní Čechy, to znamená, když je více žádostí přednost mají lidé s trvalým pobytem v jižních Čechách. Kapacita našeho zařízení je 8 míst. Máme tu 6 bytů, z toho dva jsou pro dva obyvatele. Co se týče personálu, máme jednoho sociálního pracovníka na plný úvazek, dále správce na 0,2 úvazku a psychologa také na 0,2 úvazku.

2) Máte dům na půli cesty registrován jako sociální službu?

Ano, máme. Byla to podmínka od města Český Krumlov, abychom dostali dotace. Inspekce u nás zatím nebyla. Standardy kvality postupně doplňujeme.

3) Jaký máte systém financování vaší služby?

Jsme financováni městem Český Krumlov. Město je naším zřizovatelem, to znamená, že všechno musíme projednávat na Městě. Pracovníci domu na půli cesty jsou zaměstnanci Města.

4) Spolupracujete s dětskými domovy, orgány sociálně právní ochrany dětí?

Ano, spolupracujeme. Máme navázanou spolupráci především s dětským domovem Horní Planá.

5) Jak získáváte klienty?

Klientům o našem zařízení řeknou buď v dětských domovech, nebo sociální kurátorky. Klienti si musí podat žádost na Městský úřad v Českém Krumlově.

6) Jaký je další postup při přijímání klienta?

S klientem je sepsána smlouva, která je na dva měsíce. Smlouva je pak každé dva měsíce obnovována. Stejně tak se s klientem vypracuje individuální plán, který je také každé dva měsíce inovován.

7) Jsou vaši klienti zaměstnaní?

Ano, všichni klienti jsou zaměstnaní. Je to také podmínka toho, aby tady mohli bydlet.

8) Jak dlouho tu klienti bydlí a kam odtud odcházejí?

Klienti by u nás měli bydlet maximálně jeden rok. S tím je problém, někteří jsou tu už tři roky. Největší problém je přechod od nás někam dál. Byty v Českém Krumlově nejsou, když jsou, tak jsou pro naše klienty velmi drahé. U nás platí 1800 Kč za měsíc a nájem v běžném bytě stojí třeba 7000 Kč. Klienty to nemotivuje svou situaci řešit. Spíše je to pasivizuje, je přežívají. Lepší by bylo, kdybychom měli byty rozptýlené v běžné zástavbě, aby klienti nebyli koncentrováni pořád na jednom místě. Také by potřebovali „dobré kamarády“, nějaké zájmy.

Polořízený rozhovor s vedoucí domu na půli cesty Domu sv. Pavla v Českých Budějovicích

1) Mohla byste mi prosím představit vaše zařízení?

Dům na půli cesty je jednou z poskytovaných služeb Domu sv. Pavla. Zřizovatelem je Městská charita České Budějovice. Dům na půli cesty je pouze pro muže. Kapacita zařízení jsou 4 místa. Klienti mají svůj pokoj, kuchyně a sociální zařízení je společné. Z personálu tu jedna sociální pracovníce na poloviční úvazek a dále asistenti, kteří působí v celém Domě sv. Pavla, klienti mohou využít také služby psychoterapeuta. Od nového roku se služba bude pravděpodobně rušit.

2) Z jaké důvodu uvažujete o tom, že službu zrušíte?

Jedním z důvodů je nezájem klientů, v současné době je tu například pouze jeden klient. Dalším důvodem je fakt, že nejsme spokojeni s poskytováním této služby. Víme, že prostorově to tady není ideální. Navíc není ideální ani to, že dům na půli cesty je v jednom objektu s ostatními službami Domu sv. Pavla – noclehárna, azylový dům, nízkoprahové denní centrum. I když je pravda, že některé klienty domu na půli cesty to motivuje, aby se snažili si zařídit svůj život, aby neskončili jako klienti azylového domu.

3) Jaký je důvod nezájmu o bydlení v domě na půli cesty?

Myslím, že jsou asi tak dva hlavní důvody. Jedním z nich je, že klienti ústavních zařízení se těší na svobodu, kterou budou mít až ústavní zařízení opustí. Dům na půli cesty někteří chápou jako další „ústav“. Dalším důvodem je to, že se klienti vrací zpět do rodin. Většina z nich se domů těší, ovšem tam to většinou příliš dlouho nefunguje a tito lidé pak stejně odcházejí pryč.

4) Máte dům na půli cesty registrován jako sociální službu?

Ano, máme.

5) Jaký máte systém financování vaší služby?

Protože jsme součástí Městské charity České Budějovice, peníze získáváme od našeho zřizovatele. Jinak klienti samozřejmě platí nájemné. Od 1.6. 2009 je to 70 Kč za noc.

Pokud je klient v hmotné nouzi, dostává dávky pomoci v hmotné nouzi. Takže za některé klienty platí nájemné Magistrát města.

6) Spolupracujete s dětskými domovy, orgány sociálně právní ochrany dětí?

Konkrétní spolupráci nemáme navázanou. V dětských domovech o nás vědí, informace visí na webových stránkách. Sociální pracovníce z dětských domovů se nám ozývají samy.

7) Jaký je postup při přijímání klienta?

Když nás zkontaktuje sociální pracovníce z dětského domova nebo jiného ústavního zařízení, tak se jedeme do daného zařízení podívat. Chceme mluvit s klientem. Vysvětlíme mu pravidla, práva a povinnosti v domě na půli cesty. Pak má možnost se rozhodnout. Když se rozhodne, že chce naší služby využít, tak se sepíše smlouva a také je velký důraz kladen na individuální plánování.

8) Jsou vaši klienti zaměstnaní?

Ano, je to podmínka jejich pobytu tady. Pokud nemají stálý pracovní poměr, tak musí chodit alespoň na brigády. Nebo jsou zařazeni do rekvalifikačních kurzů úřadu práce.

9) Jak by podle vás vypadalo ideální řešení problematiky této cílové skupiny?

Ideální by byla varianta, kdy bychom měli k dispozici samostatné byty v běžné zástavbě. Mohlo by to vypadat tak, že by klienti nějakou dobu strávili tady v domě na půli cesty a po určité době, kdy by získali potřebné dovednosti a stabilizovali svoji situaci, tak by přecházeli do těchto bytů.

10) Co tomuto řešení brání?

Jde především o to, že Město nám neposkytne byty, které bychom mohli využívat. My sami takové byty koupit nemůžeme. Problém je také v tom, že samostatné byty nelze registrovat jako sociální službu. My jeden byt máme, který nám byl odkázán v dědictví, bydlí v něm jeden klient, který prošel domem na půli cesty. Ale z hlediska zákona jsme tento byt museli zařadit do terénního programu, který také provozujeme. V neposlední řadě je potíží v tom, že když chceme najít podnájem pro příslušníky národnostních menšin, tak je to většinou velký problém. Lidé nechtějí své byty těmto klientům pronajímat.

Polořízený rozhovor se sociální pracovnící domu na půli cesty – Azylová a jeslová zařízení města České Budějovice

1) Mohla byste mi prosím představit vaše zařízení?

Naše zařízení funguje od roku 1999. Jsme příspěvkovou organizací města České Budějovice. Původně byl celý tento objekt zamýšlen jako dům na půli cesty. To znamená, že by tu bylo 17 míst pro klienty domu na půli cesty. Poptávka pak ale byla jiná, takže vzniklo 15 míst azylového domu pro matky s dětmi a 2 místa domu na půli cesty pro dívky. Jsme zařízení pouze pro dívky. Přijímáme dívky jak z ústavních zařízení tak i z nefunkčních rodin. Co se týče personálního zajištění, jsou tu zaměstnaný 3 sociální pracovníce, dále pak pracovníci v sociálních službách a 2 vrátné. V našem zařízení je nepřetržitý 24 hodinový provoz.

2) S jakými problémy se při vaší činnosti nejčastěji setkáváte?

Největším problémem je nezájem klientů. Dalším naším problémem jsou spojené služby – azylového domu a domu na půli cesty. Není dobře, když se tu potkávají klientky domu na půli cesty a klientky azylového domu. Také není ideální, že všechny klientky mají společnou kuchyni a sociální zařízení.

3) Čím si nedostatečný zájem klientů vysvětlujete?

Klienti, kteří odcházejí z nějakého ústavního zařízení, nechtějí jít do dalšího „ústavu“. Někteří dům na půli cesty tak chápou. Dalším důvodem je to, že dětské domovy nabízejí svým klientům další služby – startovací byty, samostatné pokoje a tak dále.

4) Máte dům na půli cesty registrován jako sociální službu?

Ano, máme. Inspekce kvality sociálních služeb u nás ještě nebyla.

3) Jaký máte systém financování vaší služby?

Jsme financováni městem České Budějovice. Ještě píšeme různé projekty, ale to má na starosti paní ředitelka.

4) Spolupracujete s dětskými domovy, orgány sociálně právní ochrany dětí?

Konkrétní spolupráci navázanou nemáme. Informace o našem zařízení jsou na našich webových stránkách. V loňském roce jsme začali navštěvovat jednotlivé dětské domovy

a klienty seznamovali s našimi službami. Myslím, že to bylo úspěšné a v letošním roce v této aktivitě chceme pokračovat.

6) Jaký je postup při přijímání klienta?

Zájemce o naši službu se k nám může přijít kdykoli podívat. S klientem je sepsána smlouva. Stejně tak se s klientem vypracuje individuální plán, který se průběžně obnovuje.

7) Jsou vaši klienti zaměstnaní?

Ne, klientky nemusí být zaměstnané. Ale snažíme se naše klientky motivovat, aby si zaměstnání našly.

8) Jak dlouho tu klienti bydlí a kam odtud odcházejí?

Klientky u nás bývají zpravidla jeden rok. Poté si většinou najdou nějaké vlastní bydlení.

Polořízený rozhovor s ředitelem dětského domova ve Volyni

1) Kam odchází vaši klienti z vašeho zařízení?

Naprostá většina našich klientů se vrací zpět do svých rodin, popřípadě k dalším příbuzným.

2) Máte navázanu konkrétní spolupráci s nějakým domem na půli cesty?

Ne, s žádným domem na půli cesty nespolupracujeme.

3) Máte nějaké zkušenosti s domy na půli cesty?

Za celou dobu mého působení tady odešel do domu na půli cesty jen jeden klient. Zaplatili jsme mu tam tři měsíční pobyt, ale on stejně během 14 dnů utekl. Znáám domu na půli cesty v Praze a Brně, ale mé zkušenosti nejsou příliš dobré.

4) Má existence domů na půli cesty smysl?

Myslím, že ano. Ale nejde až tolik o bydlení, podstatné jsou služby, které jsou nebo měly by být v domech na půli cesty poskytovány.

5) Jak by měla vypadat ideální varianta domu na půli cesty?

Rozhodně není vhodné, aby dům na půli cesty byl součástí nějakého dalšího zařízení, jako je například azylový dům apod. Děti, které odcházejí z dětských domovů jsou náchylní k různým patologickým jevům. Hrozí riziko, že se „chytnou špatné party“. A veškerá snaha pak přijde v niveč.

6) Myslíte si, že nový dům na půli cesty by měl v Jihočeském kraji využití?

Myslím, že v Jihočeském kraji jich je dostatek. Možná by využití měl, ale záleželo by na tom, jak kvalitně by poskytoval své služby.

Polořízený rozhovor s ředitelem dětského domova Boršov nad Vltavou

1) Myslíte si, že situace mladých dospělých opouštějící DD je dostatečně řešena?

Ne, právě situace při odchodu z DD je velmi krizová

2) V jaké oblasti vaši klienti po opuštění DD potřebují podle vašeho názoru nejvíce pomoci?

Pomoc (ne péče!!!) s uplatněním na trhu práce, pomoc při vyhledávání dostupného bydlení

3) Co by se mělo zlepšit, aby vstup do samostatného života z DD byl snadnější?

Z mého pohledu především dostupné sociální bydlení

4) Má existence domů na půli cesty obecně smysl?

Obecně ano, pro mnohé prakticky jediná možnost dostupného bydlení.

5) V čem může dům na půli cesty vaši klientům pomoci?

Jak už jsem řekl, je to pro některé jediná šance na získání dostupného bydlení.

6) Máte navázanu konkrétní spolupráci s nějakým domem na půli cesty?

Ano, spolupráce existuje s domem na půli cesty v Českých Budějovicích.

7) Myslíte si, že nový dům na půli cesty by měl v Jihočeském kraji využít?

Zcela určitě.

*Polořízený rozhovor s vedoucím oddělení sociálně právní ochrany dětí
městského úřadu v Jindřichově Hradci.*

1) Jaká je situace dané cílové skupiny ve vašem regionu?

Situace dané cílové skupiny není v našem regionu dostatečně řešena. Proto jsme také potřebu mít dům na půli cesty zařadili do Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb v Jihočeském kraji. Dříve byla situace jiná. Existovalo mnoho tzv. svobodáren, ubytoven, které patřily různým firmám a podnikům.

2) Jakou představu máte o tom, jak by dům na půli cesty vypadat?

Ročně bychom potřebovali přibližně 3-5 míst pro mladé dospělé z našeho regionu, kteří odcházejí z dětských domovů, popřípadě jiných ústavních zařízení. Samozřejmě ideální by bylo, kdyby dům na půli cesty bylo samostatné zařízení. Bohužel město Jindřichův Hradec není řešení této otázky příliš nakloněno. Proto by připadala v úvahu varianta, kdy by dům na půli cesty byl součástí nějakého již fungujícího zařízení. Tady v Jindřichově Hradci funguje například Azylový dům pro matky s dětmi. Proto by nejlépe by vyhovovala varianta, kdy by byl dům na půli cesty součástí jiné organizace, která by dům na půli cesty také provozovala. Z hlediska ekonomiky, zejména mzdových nákladů by se nám kombinace s jinou službou např. právě azylové zařízení jevila nejlépe. Prostorově by tato zařízení ale musela být absolutně oddělená. V úvahu připadá pouze finanční spoluúčast Města, rozhodně by Město nebylo zřizovatelem domu na půli cesty.

3) Jak by podle Vás měl dům na půli cesty fungovat?

Dům na půli cesty by měl fungovat tak, že klienti jsou relativně samostatní, ale je tam někdo, kdo funguje jako „máma a táta“.

3) Jaká by byla spádová oblast pro dům na půli cesty?

Sloužil by primárně pro klienty s trvalým bydlištěm v Jindřichově Hradci, ale mohly by se sem přiřadit i další obce jako Soběslav, Dačice atd.

4) V čem vidíte úskalí tohoto projektu?

Největším problémem je nedostatek pracovních příležitostí. Pokud mladí dospělí, kteří odcházejí z ústavních zřízení nezačnou pracovat hned, nezískají pracovní návyky, které později získávají jen velmi obtížně.

5) Co ještě považujete za důležité?

Domnívám se, že je velmi důležité, aby obce stavěly tzv. rozjezdové byty.

5. PROJEKT DOMU NA PŮLI CESTY V JINDŘICHOVĚ HRADCI

5.1 VÝCHOZÍ SITUACE V JIHOČESKÉM KRAJI

Sociální služba dům na půli cesty nemusí být poskytována ve všech obcích s rozšířenou působností. Je zapotřebí podporovat rovnoměrné rozložení poskytovaných služeb na území Jihočeského kraje a tím vytvořit fungující síť domů na půli cesty. V odůvodněných případech je žádoucí podpořit požadavky poskytovatele v plné výši. V roce 2006 bylo na tento druh služeb v Jihočeském kraji poskytnuto z veřejných zdrojů (tzn. MPSV, kraj, obce) 1 308 469 Kč (55).

V současné době je v Jihočeském kraji tato služba poskytována v Českém Krumlově a Českých Budějovicích. Celková kapacita je 18 míst.¹³

Při tvorbě Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb Jihočeského kraje došla pracovní skupina pro děti a mládež mimo jiné k závěru, že v Jihočeském kraji podstatně chybí sociální služba – Dům na půli cesty především v Jindřichově Hradci, Písku, Milevsku a Soběslavi (55).

5.2 VLASTNÍ PROJEKT DOMU NA PŮLI CESTY V JINDŘICHOVĚ HRADCI

V rámci diplomové práce bylo zmapování situace v Jindřichově Hradci provedeno autorkou jednak z dostupných dokumentů (Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb Jihočeského kraje, Komunitního plánování sociálních služeb v Jindřichově Hradci) a jednak osobní spoluprací s vedoucím pracovníkem orgánu sociálně právní ochrany dětí Městského úřadu v Jindřichově Hradci. Při přípravě projektu jsem vycházela ze zjištěné potřeby domu na půli cesty v Jindřichově Hradci

¹³ Během výzkumu byla zjištěna ještě existence Domu na půli cesty rodinného domova Sluníčko ve Vitějovicích na Prachaticku. Při kontaktování tohoto Domu na půli cesty však bylo zjištěno, že tuto službu nevyužívají žádní uživatelé. Navíc Dům na půli cesty ve Vitějovicích není registrován jako sociální služba.

(která byla prezentována ve Střednědobém plánu rozvoje sociálních služeb v Jihočeském kraji), dále z dat a možností, které byly zjištěny rozhovorem s pracovníkem orgánu sociálně právní ochrany dětí Městského úřadu v Jindřichově Hradci a také ze zmapování již existujících domů na půli cesty v Jihočeském kraji.

SWOT analýza

<p style="text-align: center;">Silné stránky</p> <p>zjištěná potřebnost zařízení v Jindřichově Hradci</p> <p>aktuálnost problematiky – možnost získat finanční podporu např. od Ministerstva pro místní rozvoj</p> <p>podpora domů na půli cesty zařazena do Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb Jihočeského kraje</p> <p>podpora města Jindřichův Hradec</p>	<p style="text-align: center;">Slabé stránky</p> <p>málo pracovních příležitostí v Jindřichově Hradci</p> <p>rozporuplné vnímání domů na půli cesty klienty</p> <p>další návazné bydlení v Jindřichově Hradci</p> <p>systém péče o mladé dospělé odcházející z ústavní nebo ochranné výchovy není provázaný</p>
<p style="text-align: center;">Příležitosti</p> <p>spolupráce s dalšími organizacemi, kterých se tato problematika dotýká</p> <p>spolupráce s dalšími obcemi regionu</p> <p>vytvoření moderně pojatého domu na půli cesty</p>	<p style="text-align: center;">Rizika</p> <p>nedostatek finančních prostředků</p> <p>nezájem klientů</p> <p>nenalezení vhodného objektu</p> <p>nezájem města Jindřichův Hradec podílet se na projektu</p> <p>nezájem dětských domovů spolupracovat s domem na půli cesty</p>

Cíle projektu

Cílem projektu je zajištění ubytování, které připomíná bydlení v běžném prostředí. Dalšími cíli je pomoc uživatelům, aby dosáhli samostatnosti v běžném životě, motivace uživatelů k aktivnímu přístupu v řešení bytové otázky a získávání zaměstnání. V neposlední řadě je cílem pomoc uživatelům při posilování a vytváření nových zdravých sociálních vztahů a vazeb.

Cílová skupina

Primární cílovou skupinou budou mladí dospělí ve věku 18 – 26 let opouštějící školská zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy. Dále mladí dospělí ve věku 18 – 26 let, kteří odcházejí z pěstounské péče popř. mladí dospělí ve věku 18 – 26 let, kteří odcházejí ze své biologické rodiny a nemají dostatečné schopnosti v oblasti péče o domácnost a v dalších důležitých oblastech psychosociálních dovedností.

Lze předpokládat, že o služby domu na půli cesty budou mít zájem především uživatelé s trvalým bydlištěm v Jindřichově Hradci a okolí, pro které bude následně jednodušší získat další bydlení v Jindřichově Hradci. Dům na půli cesty může být využíván také uživateli, kteří nemají trvalé bydliště v Jindřichově Hradci, ale kteří budou mít zájem zde žít a pracovat (viz. příklad z řízeného rozhovoru č. 17). Jednou ze strategií Domu na půli cesty může být také úzká spolupráce s místními podnikateli, kdy by mohli zaměstnávat i klienty dětských domovů, kteří nemají trvalé bydliště v Jindřichově Hradci. Dům na půli cesty by byl tedy ideálním řešením bytové otázky těchto lidí.

Zřizovatel, poskytovatel sociální služby

Jednou z možností je zřízení domu na půli cesty jako součásti nějaké již fungující organizace v Jindřichově Hradci. V Jindřichově Hradci působí několik organizací, jejichž cílovou skupinou jsou osoby ohrožené sociálním vyloučením, kam patří také mladí dospělí opouštějící ústavní nebo ochrannou výchovu. Jedná se například o Assisi – občanské sdružení, Farní charita Jindřichův Hradec nebo Domov pro matky s dětmi.

Další možností je založení nové NNO, která by dům na půli cesty provozovala. V úvahu připadají dva typy NNO, a to občanské sdružení (dle zákona 83/1990 Sb., o sdružování občanů, představující společenství právnických nebo fyzických osob, které spojuje společný zájem) a obecně prospěšná společnost (dle zákona 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech).¹⁴

Vzhledem k tomu, že dům na půli cesty bude poskytovat obecně prospěšné služby, doporučovala bych vznik obecně prospěšné společnosti. Naproti tomu občanské sdružení je obecně zakládáno k prosazování zájmů členů občanského sdružení.

Obecně prospěšnou společnost by mohlo založit i město Jindřichův Hradec. Obecně prospěšná společnost je do značné míry nezávislá na svém zakladateli, který ale jmenuje správní radu, která je statutárním orgánem společnosti. Správní rada schvaluje změny v zakládací listině společnosti, rozpočet společnosti atd. Obecně prospěšné společnosti jsou ze zákona více transparentní než občanská sdružení – musejí např. zveřejňovat výroční zprávy. Transparentnost společnosti může hrát také velkou roli při získávání sponzorů, pro které může být tento typ neziskové organizace důvěryhodnější. Nevýhodou při zakládání obecně prospěšné společnosti je fakt, že zápis do rejstříku, který je veden u rejstříkového soudu a kterým obecně prospěšná společnost vzniká, trvá i několik měsíců. S touto skutečností je při zakládání obecně prospěšné společnosti potřeba počítat.

Název organizace

Při rozhodování o názvu zařízení je vhodné zohlednit, jak název organizace bude působit na samotné uživatele. Název by měl vyjadřovat poslání organizace a zároveň by měl být dostatečně neutrální tak, aby uživatele nijak nestigmatizoval. Pro tyto účely lze využít překladu názvu do cizího jazyka, např. do angličtiny nebo latiny. Není nutné, aby v názvu byl uveden termín „dům na půli cesty“.

Při výběru názvu domu na půli cesty v Jindřichově Hradci lze uvažovat o názvech Šipka, Smilax nebo Accord.

¹⁴ Dne 27.7.2009 schválila vláda České republiky novelu zákona o obecně prospěšných společnostech. Tato novela přináší změny, jejichž cílem je efektivnější a transparentnější chování obecně prospěšných společností.

Šipka proto, že dům na půli cesty ukazuje možný další směr v životě.

Smilax, latinsky přestup, jako náznak toho, že dům na půli cesty je pouze přestupní místo do dalšího života.

Accord, anglicky dohoda, smlouva, shoda, jako vyjádření toho, že bydlení v domě na půli cesty je výsledkem vzájemné dohody mezi uživatelem a poskytovatelem služby. Slovo akord v češtině navíc znamená souzvuk tónů, což v přeneseném významu lze chápat tak, že je potřeba souhra více faktorů k dosažení cíle.

Časový harmonogram

V časovém harmonogramu jsou uvedeny klíčové body k realizaci domu na půli cesty a naznačeny další fáze fungování domu na půli cesty. V tabulkách pod jednotlivými fázemi jsou uvedeny jednotlivé činnosti a jejich přibližná délka trvání v měsících.

a) předinvestiční fáze

- 1) zjištění aktuálního stanoviska města Jindřichův Hradec k záměru a navázání spolupráce
- 2) vypracování projektu
- 3) získávání partnerů projektu
- 4) získávání finančních prostředků na investiční fázi
- 5) zpracování projektové dokumentace
- 6) stavební řízení

Měsíc / činnosti	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
Navázání spolupráce s městem JH	x	x										
Vypracování projektu		x	x	x								
Získávání partnerů projektu				x	x	x						
Získávání finančních prostředků na investiční fázi projektu				x	x	x	x	x	x	x		
Zpracování projekt. dokumentace					x	x	x					
Stavební řízení								x	x	x	x	x

b) investiční fáze

- 1) realizace stavebních prací
- 2) zařízení interiéru

Měsíc / činnosti	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.
Realizace stavebních prací	x	x	x	x	x	x	x	x		
Zařízení interiéru								x	x	x

c) fáze realizace

- 1) žádost o registraci sociální služby dům na půli cesty na Krajském úřadu Jihočeského kraje
- 2) zajištění finančních prostředků na provoz domu na půli cesty
- 3) zajištění personálu
- 4) navázání spolupráce s dětskými domovy a dalšími zařízeními pro výkon ústavní a ochranné výchovy
- 5) navázání spolupráce s dalšími partnery – úřad práce, ZSF JU, dobrovolnické centrum

Měsíc / činnosti	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.
Žádost o registraci soc. služby	x							
Zajištění fin. prostředků na provoz		x	x	x	x	x	x	x
Zajištění personálu		x	x	x				
Navázání spolupráce s DD		x	x	x	x			
Navázání spolupráce s dalšími partnery			x	x	x	x		

d) udržitelná fáze

- 1) získávání klientů
- 2) získávání finančních prostředků

3) udržování kontaktů se spolupracujícími organizacemi

e) rozvojová fáze

1) rozvoj návazných služeb

2) rozvoj sociálního bydlení ve městě Jindřichův Hradec

Financování

Financování domu na půli cesty bude vícezdrojové. Převážnou část nákladů by kryly granty a dotační programy jednak z fondů Evropské unie, jednak i z prostředků získaných od nadačních fondů či nadací či z grantových výzev ministerstev (viz Příloha 2). Další zdroj financí by plynul z navázané spolupráce s městem Jindřichův Hradec a Úřadem práce v Jindřichově Hradci.

V neposlední řadě by zdrojem financí byly také úhrady od uživatelů domu na půli cesty. Uživatelé v domě na půli cesty budou hradit ubytování a dále budou stanoveny platby za jednotlivé fakultativní služby. Maximální výši platby za ubytování stanoví vyhláška 505/2006, kterou se provádí zákon o sociálních službách. Výši plateb za fakultativní služby stanoví poskytovatel sociální služby.

Ekonomická rozvaha

Navržená rozpočet je pouze orientační. V současné situaci nelze stanovit přesné částky, proto uvádím pouze přibližné procentuální rozvržení výdajů a příjmů. Přesné částky bude možné stanovit až v době, kdy budou přesně dány všechny výchozí podmínky.

Odhad nákladů v oblasti výdajů jsem získala prostudováním některých zveřejněných projektů domů na půli cesty a v oblasti příjmů jsem se orientovala především podle možné podpory u níže uvedených subjektů (nadací, ministerstev, úřadu práce atd.).

V oblasti příjmů na neinvestiční náklady uvádím žádosti do nadací, které ve svých prioritních oblastech podpory mají domy na půli cesty nebo mladé dospělé opouštějící ústavní nebo ochrannou výchovu.

a) výdaje

1) Investiční

Stavební 65%

Vybavení 15%

2) Neinvestiční

Mzdové náklady 8%

Sociální a zdravotní pojištění 3%

Provozní náklady 3%

Spotřeba materiálu a energie 4%

Ostatní náklady 2%

Výdaje celkem ***100%***

b) příjmy

1) Příjmy na investice

Žádost o dotaci město Jindřichův Hradec 5%

Žádost města Jindřichův Hradec o dotaci Ministerstvo pro místní rozvoj 30%

Žádost o dotaci Jihočeský kraj 10%

Žádost o grant MPSV (Evropský sociální fond) 15%

2) Příjmy na neinvestiční náklady

Platby klientů 4%

Dotace Úřadu práce v Jindřichově Hradci 3%

Žádost o dotaci MPSV 15%

Žádost o grant od Nadace Taťány kuchařové 5%

Žádost o příspěvek od Výboru dobré vůle 7%

Žádost o grant od Nadace Divoké husy 5%

Žádost o od Nadace Člověk člověku 3%

Sponzorské dary firem 3%

Sponzorské dary jednotlivců 1%

Příjmy celkem ***106%***

V oddílu příjmy nechávám 6% rezervu, z důvodu, pokud by se nepodařilo získat všechny finanční prostředky v požadované výši. Žádosti o granty se podávají postupně dle vypsání termínů jednotlivých výzev. Pokud by se dařilo získávat finanční prostředky v požadované výši, nemusí být podány všechny žádosti.

Kapacita zařízení

Celková kapacita zařízení bude 8 míst. Orgán sociálně právní ochrany dětí Městského úřadu v Jindřichově Hradci má zjištěnou potřebnost 3 – 5 míst ročně pro klienty odcházející z ústavní nebo ochranné výchovy s trvalým bydlištěm na Jindřichohradecku. Počet míst navýšený na 8 míst je uváděn proto, že lze předpokládat, že někteří uživatelé v domě na půli cesty budou bydlet déle než jeden rok. Navíc dům na půli cesty bude určen i pro uživatele, kteří budou odcházet z pěstounské péče nebo biologických rodin. Do domu na půli cesty budou přijímáni i uživatelé, kteří nebudou mít trvalé bydliště na Jindřichohradecku.

Prostorové a provozní rozvržení

Jednoznačně by bylo vhodné, aby byl dům na půli cesty zřízen v samostatném objektu. Prostorové nároky na provoz domu na půli cesty zahrnují 6 samostatných pokojů pro uživatele s vlastním sociálním zařízením a základním kuchyňským vybavením, jeden byt o velikosti 1+1 pro technického pracovníka a jednu kancelář pro personál, jedna společenská místnost a jedna místnost s technickým zázemím, jako je automatická pračka atd.

Čtyři ze šesti pokojů pro uživatele budou jednolůžkové a dva dvoulůžkové. Každý pokoj bude vybaven kuchyňským koutem a sociálním zařízením. Každý pokoj bude mít svůj elektroměr a vodoměr, tak aby každý uživatel hradil tolik, kolik spotřebuje.

Ve společenské místnosti budou uživatelům k dispozici počítače se zavedeným internetem.

Provoz zařízení bude zajištěn v pracovních dnech od 9.00 do 17.00 a o víkendech dle potřeby. Bude existovat telefonní linka, na kterou budou moci uživatelé

v případě potřeby zavolat. Telefonní službu bude mít vždy jeden pracovník jeden kalendářní měsíc.

Personální zajištění domu na půli cesty

Chod domu na půli cesty bude zajištěn dvěma kvalifikovanými pracovníky, jedním technickým pracovníkem a fundraiserem.

Pracovní pozice technický pracovník bude společensky účelné pracovní místo, které vznikne ve spolupráci s úřadem práce. Úřad práce poskytuje příspěvky na takto zřízené pracovní místo. Technickému pracovníkovi bude nabídnut služební byt o velikosti 1+1. Jeho pracovní náplní bude především technická správa domu na půli cesty.

Kvalifikovanými pracovníky budou sociální pracovník a pracovník v sociálních službách (asistent). Sociální pracovník, který bude zároveň vedoucím domu na půli cesty, bude zaměstnán na plný úvazek. Jeho pracovní náplní bude vypracovávání individuálních plánů spolu s uživateli, vypracovávání standardů kvality sociálních služeb a administrativa spojená s chodem domu na půli cesty, navazování a udržování kontaktů se spolupracujícími organizacemi.

Asistent bude zaměstnán na plný pracovní úvazek. Jeho náplní práce bude především poskytování základního poradenství uživatelům, osobní asistence, doprovod uživatelů na jednání s úřady a základní administrativa. Tito pracovníci budou pod pravidelnou skupinovou supervizi, v případě potřeby budou moci pracovníci využít supervizi individuální. Účelem supervize je prevence syndromu vyhoření, zkvalitňování poskytovaných služeb a v neposlední řadě bude mít supervize podpůrnou funkci.

Fundraiser bude zaměstnán na částečný pracovní úvazek. Jeho pracovní náplní bude získávání finančních prostředků. Zároveň se tento pracovník bude věnovat také PR činnosti – tzn. spolupráce s médii a veřejností.

Externími spolupracovníky domu na půli cesty budou psycholog (psychoterapeut), právník, supervizor, pracovníci úřadu práce a dobrovolnické centrum občanského sdružení OKNA. S těmito odborníky bude navázána spolupráce a v případě potřeby budou k dispozici pro uživatele domu na půli cesty. A to buď v domě na půli

cesty, kde bude k těmto účelům upravena společenská místnost, nebo u uvedených odborníků. V případě potřeby budou mít pracovníci domu na půli cesty společně s externími spolupracovníky možnost využít týmovou supervizi.

Dalšími externími spolupracovníky budou dobrovolníci. Této spolupráci je níže věnována samostatná kapitola

Poskytované služby a garance jejich kvality

Dům na půli cesty bude registrován jako poskytovatel sociálních služeb dle zákona 109/2006 Sb., o sociálních službách. V tomto zákoně jsou také stanoveny podmínky registrace sociální služby. Mezi hlavní podmínky registrace sociální služby patří: písemné podání žádosti o registraci, bezúhonnost a odborná způsobilost pracovníků, zajištění hygienických podmínek, zajištění materiálních a technických podmínek, které odpovídají druhu poskytovaných služeb.

O registraci rozhoduje místně příslušný krajský úřad. Krajský úřad vydá rozhodnutí o registraci v případě, že žadatel splní všechny zákonné podmínky registrace.

Podle zákona 108/2006 Sb., o sociálních službách, musí být v domě na půli cesty poskytovány následující služby:

a) základní sociální poradenství

Uživatelům budou poskytovány potřebné informace, především o možnostech výběru druhu sociálních služeb a dalších formách pomoci a o základních právech a povinnostech klienta.

b) poskytnutí ubytování

Uživatelům bude poskytnuto ubytování v prostředí připomínající bydlení v běžném prostředí. Uživatelům bude poskytnuto ubytování v samostatných pokojích se základním kuchyňským vybavením a sociálním zařízením. Dále budou vytvořeny podmínky pro úklid, praní a žehlení prádla a výměnu ložního prádla. Uživatelé budou mít k dispozici prostředky pro úklid. Praní prádla bude umožněno v automatické pračce, která bude umístěna ve společných prostorách. Žehličku bude mít každý uživatel ve

svém pokoji. Uživateli bude umožněna výměna ložního prádla, popřípadě si klient může pořídit své vlastní ložní prádlo.

c) zprostředkování kontaktu se společenským prostředím

Pracovníci budou uživatelům pomáhat s navázáním kontaktů s rodinou a dalšími příbuznými. Uživatelé budou mít možnost využít dobrovolnického programu LATA, kdy budou moci navázat kamarádství s vrstevníkem, který bude pro uživatele pozitivním vzorem. Dále bude uživatelům k dispozici internet a zprostředkovány návštěvy knihovny.

d) sociálně terapeutické činnosti

Uživatelé budou podporováni v rozvoji samostatnosti a komunikace. Uživatelé se budou účastnit nácviku sociálních dovedností. V případě potřeby bude uživatelům zprostředkována rekvalifikace. Uživatelé se budou také podílet na pracovních aktivitách v domě na půli cesty.

e) pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a obstarávání osobních záležitostí

Pracovníci domu na půli cesty budou uživatelům pomáhat s vyřízením osobních záležitostí – vyřízení sociálních dávek, hledání zaměstnání, podpora ve vzdělávání, hledání vlastního bydlení, finanční poradenství atd. Pracovníci domu na půli cesty budou případně potřeby doprovázet uživatele při vyřizování jejich osobních záležitostí.

Dále budou v domě na půli cesty poskytovány fakultativní služby, které budou zpoplatněny. Jednalo by se například o tyto služby: uskladnění osobních věcí, půjčování vybavení pro domácnost.

Garancí kvality poskytovaných služeb budou jednoznačně registrace domu na půli cesty jako sociální služby dle zákona 108/2006 Sb., o sociálních službách, vypracování a dodržování standardů kvality sociálních služeb. Ke zvyšování kvality poskytovaných služeb bude přispívat také supervize pracovníků domu na půli cesty.

Průběh služby

a) první kontakt

První kontakt bude s potenciálními uživateli služby navazován na základě spolupráce s orgánem sociálně právní ochrany dětí Městského úřadu v Jindřichově Hradci a s dětskými domovy popř. dalšími školskými zařízeními pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy. Se zájemci o sociální službu dům na půli cesty bude pracováno již před ukončením ústavní nebo ochranné výchovy. Bude jim dána možnost, aby dům na půli cesty nezávazně navštívili.

Informace o domu na půli cesty budou k dispozici na internetových stránkách zřizovatele. Dále budou u všech spolupracujících organizací a úřadů k dispozici informační letáky. Pravidelně budou také navštěvovány dětské domovy a ostatní školská zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy, kdy budou předávány informace o domu na půli cesty přímo klientům prostřednictvím besedy a informačních letáků.

b) přijetí do domu na půli cesty

Před přijetím do domu na půli cesty bude zájemce seznámen se svými právy a povinnostmi v domě na půli cesty, aby se mohl rozhodnout, zda chce být do domu na půli cesty přijat či nikoliv. Zájemci budou nabídnuty všechny služby, které zde může využít. Poté bude s klientem sepsána písemná smlouva, která bude uložena v osobním spisu klienta. Smlouva bude v souladu se zákonem 108/2006 Sb., o sociálních službách obsahovat: označení smluvních stran, druh sociální služby, rozsah poskytování sociální služby, místo a čas poskytování sociální služby, výši úhrady za sociální služby a způsob jejího placení, dohodu o dodržování vnitřních pravidel, výpovědní důvody a lhůty a dobu platnosti smlouvy.

c) individuální plánování

S uživatelem služby bude vypracován individuální plán, který bude pravidelně každé tři měsíce aktualizován.

d) ukončení pobytu v domě na půli cesty

Protože je pobyt v domě na půli cesty dobrovolný, může uživatel služby ukončit pobyt v domě na půli cesty dle svého rozhodnutí. Poskytovatel služby ukončí po dohodě

s uživatelem služby pobyt v domě na půli cesty poté, co jsou naplněny všechny osobní cíle uživatele služby. Poskytovatel služby může s uživatelem služby ukončit pobyt v případě, že dojde k hrubému porušení pravidel, k jejichž dodržování se uživatel služby písemně zavázal.

Základní principy domu na půli cesty

Mezi základní principy domu na půli cesty bude patřit:

a) normalizace

Služby domu na půli cesty budou poskytovány tak, aby se prostředí, provoz a zařízení domu na půli cesty co nejvíce blížily běžnému prostředí života společnosti.

b) individualizace

Služby domu na půli budou poskytovány s přísným respektem k individuálním potřebám, zájmům a podmínkám uživatelů.

c) dobrovolnost

Uživatelé vstupují do domu na půli cesty na základě svého dobrovolného rozhodnutí, nikdo je k přijímání služeb domu na půli cesty nesmí nutit. Uživatel může na základě svého rozhodnutí ubytování v domě na půli cesty kdykoli ukončit.

d) supervize

Pracovníci domu na půli cesty budou pod pravidelnou supervizí tak, aby byla zajištěna kvalita a rozvoj poskytovaných služeb.

e) mlčenlivost

Všichni pracovníci domu na půli cesty se písemně zaváží, že budou dodržovat úplnou mlčenlivost o všech skutečnostech, které se v souvislosti k uživateli dozvědí. Tato povinnost mlčenlivosti nezaniká ani v případě, kdy uživatel ukončí pobyt v domě na půli cesty, popř. kdy pracovník ukončí pracovní poměr v domě na půli cesty.

Povinnosti uživatelů domu na půli cesty

a) založené stavební spoření

Jednou z povinností uživatelů bude založené stavební spoření. Jde o preventivní opatření, protože tím, že si uživatel bude spořit, bude pro něho následně jednodušší

dům na půli cesty opustit a zajistit si vlastní bydlení. Zároveň se uživatel bude učit hospodařit s financemi, což bývá u klientů opouštějící ústavní nebo ochrannou výchovu problematické.

b) souhlas s kontrolovaným hospodařením v případě existence dluhů uživatele

V případě, kdy uživatel má při příchodu do domu na půli cesty dluhy, bude s uživatelem sepsána dohoda o kontrolovaném hospodaření. Pracovníci domu na půli cesty vypracují s uživatelem splátkový kalendář a do splacení dluhů budou pracovníci s uživatelem intenzivně pracovat při finančním plánování.

c) být zaměstnán nebo být veden jako uchazeč o zaměstnání

Uživatel musí při vstupu do domu na půli cesty být zaměstnán nebo být veden jako uchazeč o zaměstnání na úřadu práce. V případě, že na úřadu práce ještě veden není, musí se tam zaregistrovat během prvního týdne, kdy je ubytován v domě na půli cesty.

Spolupracující úřady a organizace

Důležitým partnerem projektu bude město Jindřichův Hradec. Ideální formou spolupráce by byl společný např. pětiletý projekt, kdy by se město zavázalo, že po tuto dobu bude dům na půli cesty finančně podporovat a účastnit se jako partner grantových žádostí. Například o dotaci v Programu na výstavbu podporovaných bytů na Ministerstvo pro místní rozvoj musí žádat přímo obec.

Přirozeným partnerem bude orgán sociálně právní ochrany dětí místního městského úřadu. Spolupracujícími organizacemi budou školská zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy v Jihočeském kraji, Úřad práce v Jindřichově Hradci, Zdravotně sociální fakulta Jihočeské univerzity, pro kterou by se dům na půli cesty mohl stát klinickým pracovištěm.

Spolupráce se školskými zařízeními pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy bude pro úspěch projektu klíčová. Proto bude velmi důležité spolupráci s těmito zařízeními věnovat velkou pozornost a osobní nasazení.

Spolupráce s dobrovolníky

Za velmi důležitou považuji také spolupráci s dobrovolníky. Ideální by byla spolupráce s dobrovolnickým programem LATA. Smyslem dobrovolnického programu LATA je pomoc ohroženým mladým lidem prostřednictvím vrstevnického vztahu s dobrovolníkem. Pomoc spočívá ve společných schůzkách dobrovolníka a klienta, kteří se scházejí jedenkrát týdně na dvě až tři hodiny. Náplň společných schůzek závisí na potřebách klienta. Dobrovolníkům je k dispozici pravidelná supervize, kde dobrovolníci mají prostor, aby mohli řešit své potíže, ale také aby se podělili s ostatními dobrovolníky o radosti z dobrovolnické činnosti.

V Jindřichově Hradci zatím program LATA není realizován. Je zde ale dobrovolnické centrum občanského sdružení OKNA, které realizuje dobrovolnický program Pět P. Programy LATA a Pět P jsou si obsahově velmi podobné, liší se v podstatě jen věkem klientů. Popřípadě může s dobrovolníky spolupracovat přímo dům na půli cesty.

Spolupráce se sponzory a veřejností

Spolupráce se sponzory bude v kompetenci fundraisera Domu na půli cesty. Jeho činností bude získávat prostředky finanční i nefinanční povahy nejen z různých grantových výzev, ale také oslovovat potenciální sponzory.

Veřejnost bude o projektu a poté o činnosti domu na půli cesty informována prostřednictvím regionálního tisku, internetových stránek, regionální televize. Nicméně veřejnost bude informována jen do té míry, aby nebyli poškozeny zájmy uživatelů domu na půli cesty.

Hodnocení efektivity projektu

Hodnocení efektivity projektu se bude vztahovat k jednotlivým cílům projektu. Hodnocení bude probíhat vždy dvakrát ročně. Na základě výsledků hodnocení budou plánovány aktivity k odstranění nedostatků a další chod Domu na půli cesty.

a) hodnocení úrovně samostatnosti uživatelů služby, aktivního přístupu k řešení svých záležitostí

Toto hodnocení bude probíhat na základě výstupů z individuálních plánů jednotlivých uživatelů služby.

b) hodnocení úrovně spolupráce s ostatními organizacemi a úřady

Hodnocením spolupráce s ostatními subjekty budou statistická data - množství kontaktů.

c) hodnocení využívání kapacity domu na půli cesty

Hodnocení využívání kapacity domu na půli cesty bude probíhat na základě statistických údajů – počet uživatelů během kalendářního roku, délka pobytu jednotlivých klientů.

d) hodnocení spokojenosti uživatelů

Hodnocení spokojenosti uživatelů bude probíhat formou anonymních dotazníků. V Domě na půli cesty bude připravena schránka, kam budou moci uživatelé své dotazníky vhazovat. Tato schránka bude zároveň sloužit pro stížnosti, připomínky, náměty od uživatelů, dobrovolníků, praktikantů atd.

Spokojenost uživatelů bude nepřímo hodnocena také z individuálních plánů uživatelů.

e) hodnocení efektivnosti spolupráce s dobrovolníky

Toto hodnocení bude mít na starosti především koordinátor dobrovolníků, který bude vést statistiku této spolupráce a zároveň bude mít k dispozici výstupy od dobrovolníků. Spolupráce s dobrovolníky bude hodnocena také samotnými uživateli služby.

Udržitelnost projektu

Udržitelnost projektu závisí na několika faktorech. Jedná se především o dostatek finančních prostředků, dostatek uživatelů, kvalitního stálého personálu a návazné služby pro uživatele.

Získávání finančních prostředků je nekončící proces, proto bude v domě na půli cesty zaměstnán fundraiser. Pracovní pozice fundraiser byla popsána výše.

Dostatek uživatelů závisí na kvalitě spolupráce se školskými zařízeními pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy, s orgánem sociálně právní ochrany dětí a také na kvalitě poskytovaných služeb. Oblasti spolupráce je důležité věnovat velkou pozornost a dbát na korektní osobní vztahy se spolupracujícími organizacemi a osobní kontakty s potencionálními uživateli domu na půli cesty.

Personál domu na půli cesty musí být pečlivě vybírán. Pracovníci musejí být pro svou práci motivováni, musí jim být k dispozici supervize. Pracovníci musejí být adekvátně ohodnoceni, a to nejen finančně ale i různými nefinančními prostředky – ocenění jejich práce na pracovních poradách, drobné dárky u příležitosti narozenin atd.

K tomu, aby byl projekt domu na půli cesty udržitelný je také velmi důležité, aby existovaly návazné služby pro uživatele domu na půli cesty, kteří budou dům na půli cesty opouštět. Jedná se především o dostupnost dalšího bydlení. Bylo by vhodné aby byly vytvořeny vstupní (startovací) byty, které mohou být vybudovány za finanční podpory Ministerstva pro místní rozvoj v rámci Programu na výstavbu podporovaných bytů, Evropského sociálního fondu v rámci Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost atd.

Klíčovou otázkou je také pracovní uplatnění uživatelů domu na půli cesty. Ve městě Jindřichův Hradec by mohla být v budoucnu vybudována například kavárna, kde by pracovní uplatnění nacházeli jak uživatelé domu na půli cesty, tak i ostatní uchazeči o zaměstnání. Tak by docházelo k přirozené integraci uživatelů domu na půli cesty do společnosti. Kavárna by byla provozována jako sociální firma, podobně jako např. Kavárna Rozmar (67).

6. DISKUZE

Problematika odchodu mladých dospělých odcházejících z ústavní nebo ochranné výchovy je velmi aktuální. To potvrzuje také fakt, že tato cílová skupina je uváděná jako jedna z prioritních skupin v mnoha dokumentech, např. v Národním akčním plánu sociálního začleňování na léta 2006 – 2008. Bohužel v tomto dokumentu nejsou žádné konkrétní kroky a termíny řešení této problematiky, a tak se z něj stává pouze teoretické doporučení. Cílová skupina osoby sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené je také uváděná jako cílová skupina v mnoha dotačních programech např. z fondů Evropské unie.

Výzkum, který jsem realizovala v dětských domovech potvrdil data uváděná Matouškem, Pazlarovou, Baldovou (2008), že většina klientů dětských domovů navštěvuje střední odborné učiliště. Jak dále uvádí Matoušek, Pazlarová, Baldová (2008) mezi velmi často studované obory patří kuchař, číšník, zedník. Bohužel můj výzkum také ukázal, že v některých případech o tom, jaký obor bude klient studovat rozhoduje ředitel dětského domova bez ohledu na to, co by chtěl studovat klient.

Za pozitivní zjištění lze považovat skutečnost, že většina klientů dětských domovů chce přípravu na budoucí povolání dokončit v dětském domově i v případě, kdy kvůli dokončení vzdělání požádají o prodloužení ústavní nebo ochranné výchovy, na což mají podle zákona 109/2006 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních, právo.

Kovařík (2004) však uvádí, že po dosažení zletilosti zůstává v dětských domovech jen velmi malá část mladých dospělých. Otázkou tedy je, zda klienti dětských domovů, kterým je v současné době 16 nebo 17 let a chtějí vzdělání dokončit v dětském domově i v případě, že by si požádali o prodloužení ústavní výchovy, svůj názor po dosažení zletilosti změní nebo ne. Domnívám se, že by měli být personálem dětských domovů, ale i učiteli ve škole utvrzováni v rozhodnutí vzdělání dokončit v dětském domově. Existuje totiž obava, podpořená zkušeností pracovníků dětských domovů, že pokud klient odejde z dětského domova po dosažení zletilosti

s nedokončeným vzděláním, studovaný obor již nikdy nedokončí. Nedokončené vzdělání je, jak připomíná Buchtová (2002), významným rizikovým faktorem nezaměstnanosti.

Kovařík (2004) uvádí, že velká část klientů se z ústavní nebo ochranné výchovy vrací zpět do rodin. S touto tezí lze souhlasit, můj výzkum prokázal, že se jedná zhruba o polovinu klientů. Druhá polovina klientů plánuje, že si bude, hned po odchodu z dětského domova, hledat vlastní bydlení. Nemají ale jasnou představu o tom, co přesně obnáší si vlastní bydlení zařídit. Zde se nabízí velký prostor pro spolupráci dětských domovů a Domů na půli cesty. Domy na půli cesty mohou klientům dětských domovů nabídnout kvalitní cenově přijatelné dočasné bydlení. Důležité však je pracovat přímo s klienty a vysvětlovat jim co je Dům na půli cesty, jaký je rozdíl mezi dětským domovem a Domem na půli cesty atd.

Znají klienti dětských domovů v Jihočeském kraji sociální službu Dům na půli cesty?

Povědomí o sociální službě Dům na půli cesty se u klientů dětských domovů liší podle toho, ve kterém dětském domově jsou klienti umístěni. V některých dětských domovech všichni dotazovaní klienti věděli, co je Dům na půli cesty, v jiných dětských domovech tomu bylo naopak. V případě realizace projektu v Jindřichově Hradci by pracovníci Domu na půli cesty úzce spolupracovali s dětskými domovy v rámci dílčích projektů, které by Dům na půli cesty (kromě poskytování sociální služby) realizoval.

Mají klienti dětských domovů v Jihočeském kraji zájem využít sociální službu Dům na půli cesty?

Většina klientů uvedla, že by sociální službu Dům na půli cesty za určitých podmínek využila. Jedna z často uváděných podmínek byla možnost si daný Dům na půli cesty nejprve prohlédnout. Službu Domu na půli cesty by dotazovaní klienti dětských domovů nejčastěji využili v případě, že by po odchodu z dětského domova neměli kam jít.

Jak bylo řečeno výše velká část klientů se chce z dětského domova vrátit zpět ke své rodině. S rodinou klienta ale, jak je uvedeno v dokumentu *Analýza stavu a dalšího*

vývoje mladých lidí po opuštění zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy za období 1995 – 2004, v době, kdy je klient umístěn v ústavní nebo ochranné výchově, nepracuje. Klient se tak vrací do prostředí s víceméně stejnými problémy, které byly příčinou jeho umístění do ústavní nebo ochranné výchovy. Tato skutečnost pak bývá častou příčinou odchodu klientů od rodiny. Kovařík (2004) upozorňuje na fakt, že odchází často bez jakýchkoli finančních prostředků a možnosti najít jiné ubytování. Tito lidé jsou velmi ohroženi bezdomovectvím, je zde velké riziko páčání trestné činnosti atd. Je jistě vhodné podporovat návrat klientů dětských domovů zpět do původní rodiny, ale pouze za předpokladu, že všechny zúčastnění budou na příchod svého člena připraveni a s tím souvisí i odborná práce s rodinou během umístění jejího člena v ústavní nebo ochranné výchově.

Dětské domovy mohou, jak připomíná Kovařík (2004), zřizovat samostatné bytové jednotky pro klienty, kteří se připravují na odchod z ústavní výchovy. Rozhovory s klienty dětských domovů potvrzují, že dětské domovy tuto možnost využívají. Tato příprava je jistě pro klienty velmi přínosná, mají pocit jistoty a zároveň také zodpovědnosti. Mohou si vyzkoušet, co je po odchodu z dětského domova čeká. Každý dětský domov pojímá tyto bytové jednotky trochu jinak. V některých dětských domovech klienti bydlí odděleně, ale např. stravují se s ostatními klienty. V jiných dětských domovech leží veškerá péče o sebe pouze na klientovi.

Teoretická část práce popisuje některé nové projekty a programy, které se věnují přípravě klientů dětských domovů na odchod z ústavní nebo ochranné výchovy, např. Program přípravy na návrat k rodině a domů (Rieger, 2009), Individuální plánování (Matoušek, Pazlarová, Baldová, 2008). Mezi další projekty patří výzkum ČSOB (68), Múzy dětem – život na nečisto (69). Úkolem je nyní aplikovat tyto programy více do praxe. Závisí určitě velmi na postoji ředitelů dětských domovů a ostatních školských zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy k těmto novinkám. Výzkum ukázal, že v některých dětských domovech jsou již některé projekty využívány. A klienti, kteří nějakým programem prošli měli jasnější, konkrétnější představu, co je po odchodu z ústavní výchovy čeká, co budou muset zařídit, kam se obrátit o pomoc.

Gottwaldová (2006) připomíná, že se mladí dospělí opouštějící ústavní nebo ochrannou výchovu musí vyrovnat s mnoha problémy – najít si práci, najít si bydlení, naučit se hospodařit, navazovat nové vztahy atd. Dotazovaní klienti dětských domovů si jsou vědomi toho, že se po odchodu z ústavní výchovy je čekají různé potíže. Konkrétní představu ale většinou nemají, často ani nevědí, kam se obrátit pro pomoc.

Jaká je ideální varianta bydlení na půli cesty?

V návrhu projektu Domu na půli cesty v Jindřichově Hradci jsem se snažila zapracovat možnosti a výchozí podmínky města Jindřichův Hradec, zároveň jsem ale musela zohlednit rizikové faktory, které definovali pracovníci ji fungujících Domů na půli cesty v Jihočeském kraji.

Asi největší rozpor mezi představou města Jindřichův Hradec a zkušenostmi Domů na půli cesty v Jihočeském kraji se ukázal v umístění Domu na půli cesty. Zatímco město Jindřichův Hradec by Dům na půli cesty rádo umístilo do objektu, kde již je provozována jiná sociální služba, fungující Domy na půli cesty vidí tuto skutečnost jako velmi problematickou. Město Jindřichův Hradec se přiklání k této možnosti především z ekonomického hlediska. V Jihočeském kraji fungují dva Domy na půli cesty, které jsou spojeny ještě s jinou sociální službou. V obou případech jde o spojení s azylovým domem. Jeden Dům na půli cesty bude pravděpodobně rušen. Jedním z důvodů je právě nevyhovující umístění.

Musil (2002) uvádí, že spojení s jinou službou je možné. Připomíná ale také, že v takovém případě se uživatelé musí této situaci přizpůsobit. Já se však domnívám, že pokud má Dům na půli cesty fungovat (tzn. především mít uživatele), měl by se přizpůsobovat potřebám uživatelů. Dotazovaní odborníci navíc uvádějí, že umístění v samostatném objektu je ideální řešení.

Jedním z důvodů umístění do samostatného objektu je jednak snaha nekumulovat uživatele různých sociálních služeb na jednom místě a také bydlení v Domě na půli cesty přiblížit bydlení v běžném prostředí.

Dalším důvodem umístění v samostatném objektu je omezení možnosti napodobovat negativní vzory chování od uživatelů jiné sociální služby, např. azylového

domu. Jedná se především o přístup k zaměstnání. Mnoho uživatelů azylových domů je nezaměstnaných, mnozí zaměstnání ani nehledají. Jedním z cílů Domu na půli cesty je podporovat uživatele k aktivnímu přístupu při hledání zaměstnání, protože, jak uvádí Vágnerová (2004), pokud mladý dospělý nemá zaměstnání, nevytvoří si žádné pracovní návyky a brzy si zvykne na roli nezaměstnaného. Vágnerová (2004) dále upozorňuje na fakt, že negativní důsledky nezaměstnanosti jsou u této skupiny obyvatel závažnější a trvalejší. Tito lidé pak znamenají velkou a dlouhodobou zátěž pro sociální systém.

Nelze samozřejmě říci, že spojení Domu na půli cesty s jinou sociální službou je jedinou příčinou toho, proč by uživatelé Domu na půli cesty mohli ztratit zájem hledat zaměstnání. Ale jedná se o jeden z faktorů, které je může výrazně ovlivnit.

Dalším důležitým bodem projektu je prostorové rozvržení. V projektu jsou navrženy pokoje pro jednoho až dva uživatele. Každý pokoj bude mít vlastní kuchyňský kout, základní kuchyňské vybavení a sociální zařízení. Vzniknou tak malé garsoniéry. Každý pokoj bude mít svůj elektroměr a vodoměr, tak aby každý uživatel zaplatil tolik kolik energie a vody spotřebuje. Uživatelé budou vědět s jakými náklady na domácnost musí počítat a budou se tak učit hospodařit. Budou mít pocit zodpovědnosti a samostatnosti. Za podstatné považují také to, že uživatelé získají soukromí. Všechny tyto kroky směřují k tomu, aby uživatelé neměli pocit, že Dům na půli cesty je jen další „ústav“. Pracovníci Domů na půli cesty uvádějí, že právě takto někteří klienti dětských domovů Dům na půli cesty vnímají. Pracovníci Domů na půli cesty považují tuto skutečnost za jednu z příčin nezájmu klientů o služby Domu na půli cesty.

Vzhledem ke snaze o přiblížení bydlení v Domu na půli cesty běžnému prostředí v co největší míře, nebude v Domě na půli cesty stálá služba personálu. Ve smyslu myšlenky, že uživatelé jsou dospělí lidé, kteří nemusí být hlídáni.

Nevyjasněným bodem v projektu zůstává zřizovatel Domu na půli cesty. V projektu jsou nastíněny možnosti, které přicházejí v úvahu. Město Jindřichův Hradec nechce být v současné době zřizovatelem Domu na půli cesty. Nicméně by mohlo založit obecně prospěšnou společnost, která by Dům na půli cesty provozovala. Zakladatel obecně prospěšné společnosti má poměrně velké pravomoci, se kterými může naložit podle svého uvážení, tzn. může si je ponechat a mít tak kontrolu nad

organizací, kterou zřizuje, nebo (což by pro město Jindřichův Hradec mohlo být přijatelnější) tyto pravomoci přenést na někoho dalšího.

Další možností je provozování Domu na půli cesty nějakou již fungující organizací. V tomto případě by bylo ideální, aby vznikl společný projekt města Jindřichův Hradec a dané organizace. Jednak by bylo jednodušší získat určité finanční prostředky, jednak město Jindřichův Hradec má zjištěnu potřebnost Domu na půli cesty ve svém městě, proto by mělo být na řešení této problematiky zainteresováno.

Za další důležitý bod projektu považuji spolupráci s dobrovolníky, konkrétně s dobrovolnickým programem LATA.

Lidé se zkušeností s ústavní nebo ochrannou výchovou mají problémy s navazováním mezilidských vztahů, se zařazením do společnosti. Jak uvádí Vágnerová (2004), psychická deprivace, kterou klienti dětských domovů trpí, je do budoucna zátěží pro všechny mezilidské vztahy. Dobrovolnický program LATA by mohl uživatelům Domu na půli cesty tyto potíže pomoci řešit přirozenou cestou a usnadnit začlenění do běžné společnosti. V ideálním případě jim přinese také navázání trvalého přátelství.

V projektu je zmíněno, že dobrovolnický program LATA není zatím v Jindřichově Hradci realizován. Domnívám se však, že pokud bude existovat poptávka, nabídka se brzy objeví.

Další důležitou otázkou je spolupráce s veřejností. Na jedné straně je samozřejmě právo veřejnosti být informována a také zájem sponzorů být zveřejňován, na straně druhé je ale zájem uživatelů a snaha nestigmatizovat uživatele. Navíc v případě kdy je snaha přiblížit Dům na půli cesty běžnému prostředí, musí být pečlivě zvažováno do jaké míry aktivity Domu na půli cesty zveřejňovat.

Pro úspěch projektu Domu na půli cesty považuji za klíčovou vzájemnou spolupráci mezi Domem na půli cesty a dětskými domovy. Tato spolupráce stojí na samém počátku realizace Domu na půli cesty. Jak již bylo zmíněno výše, prostor pro tuto spolupráci existuje a je dostatečně široký. Důležitost této spolupráce vyjádřila také pracovnice Domu na půli cesty v Českých Budějovicích, kdy zmínila, že v loňském roce začali navštěvovat dětské domovy osobně a představovali Dům na půli cesty. Díky

této aktivitě se o Domu na půli cesty dozvěděli přímo klienti dětských domovů a nabídku služeb Domu na půli cesty využili.

Je sociální služba Dům na půli cesty trvale udržitelná?

Ať bude Dům na půli cesty provozovat nově vzniklá nebo již fungující organizace jejím důležitým úkolem bude plánovat služby Domu na půli cesty jako dlouhodobě udržitelné. Jak ukázal výzkum jedním z největších problémů je získat pro uživatele Domu na půli cesty další bydlení. Uživatelé Domu na půli cesty pak zůstávají v Domě na půli cesty mnohem déle než je zákonem stanovený jeden rok a smysl služeb domu na půli cesty se vytrácí. Dům na půli cesty má uživatelům pomoci, jak připomíná Kozlová (2005), k postupné integraci do běžného života a naučit je být nezávislý na sociálních službách. Když nebudou existovat návazné služby, především možnost získat vlastní bydlení, které by bylo finančně přijatelné, budou uživatelé v Domě na půli cesty zůstávat a postupně ztratí motivaci svou situaci jakkoli řešit.

Je tedy velmi důležité, aby se do řešení situace mladých dospělých, kteří hledají vlastní bydlení zapojilo také město Jindřichův Hradec. Je potřeba tuto situaci chápat tak, že vybudování startovacích bytů bude finančně méně náročné než neřešení této situace vůbec. Díky bydlení ve startovacích bytech dojde k dalšímu začleňování mladých dospělých do společnosti.

Celý projekt Domu na půli cesty je koncipován v souladu se zákonem 108/2006 Sb., o sociálních službách. Během výzkumu se objevila zajímavá skutečnost a to, že podle zákona 108/2006 Sb., o sociálních službách, nelze registrovat jako sociální službu Dům na půli cesty jednotlivé byty v běžné zástavbě. I když tuto variantu považují dotazovaní odborníci za ideální a takto pojatý „Dům na půli cesty“ nebo spíše bydlení na půli cesty by se nejvíce přibližovalo myšlence služby Dům na půli cesty, kdy se tato má co nejvíce přibližovat běžnému prostředí.

Cílem práce bylo zjistit, zda klienti dětských domovů znají sociální službu Dům na půli cesty, zmapovat současnou situaci v oblasti Domů na půli cesty v Jihočeském kraji a vypracovat projekt bydlení na půli cesty určený pro město Jindřichův Hradec. Cíl práce byl splněn.

7. ZÁVĚR

Cílem práce bylo zhodnotit, zda klienti dětských domovů v Jihočeském kraji mají zájem o bydlení na půli cesty a dalším cílem bylo vypracovat projekt bydlení na půli cesty určený pro město Jindřichův Hradec.

Ze získaných dat vyplynulo, že většina dotazovaných klientů dětských domovů v Jihočeském kraji by za určitých podmínek bydlení na půli cesty využila. Na základě zjištěných dat byl vytvořen modelový projekt Domu na půli cesty určený pro město Jindřichův Hradec, ve kterém jsou zohledněny rizika projektu a zapracovány příklady dobré praxe.

Lze konstatovat, že Dům na půli cesty by měl v Jihočeském kraji využít a vhodným místem pro jeho umístění by bylo město Jindřichův Hradec. K úspěchu projektu musí být ale splněno několik podmínek. Především je zapotřebí zvýšit informovanost klientů, pracovníků dětských domovů ale i široké veřejnosti o sociální službě Dům na půli cesty a komplexněji řešit situaci mladých dospělých odcházejících z ústavní nebo ochranné výchovy. Úspěch či neúspěch daného projektu bude záviset také na kvalitě poskytovaných služeb Domu na půli cesty.

V diplomové práci jsou uvedeny některé již fungující projekty, v České republice však zatím zcela chybí další návazné služby, které by mohly mladí dospělí využít. Je zapotřebí také zdůraznit, že k úspěchu nových projektů je nutné osobní nasazení všech pracovníků v sociální sféře.

Provedeným výzkumem, zjištěnými fakty a vypracováním projektu byl cíl diplomové práce naplněn.

Práce bude poskytnuta městu Jindřichův Hradec, které ji může využít při realizaci domu na půli cesty v tomto městě. Projekt může být při zohlednění místních podmínek využit při realizaci domu na půli cesty i v jiných městech.

8. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

1. *Alarmující nárůst zadlužování – zejména sociálně slabých rodin* [online]. Společnost pro podporu rodiny [cit.2009-04-20]. Dostupné z: <<http://www.profam.cz/index.html?a=5&id=636>>.
2. *Analýza stavu a dalšího vývoje mladých lidí po opuštění zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy za období 1995 – 2004*. Praha: Ministerstvo vnitra a Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2007. ISBN 978-80-254-0259-7.
3. BUCHTOVÁ, B. a kol. *Nezaměstnanost: psychologický, ekonomický a sociální problém*. 1. vyd., Praha: Grada, 2002. 240 s. ISBN 80-247-9006-8.
4. *Centrum Sámovka: Startovací bydlení* [online]. [cit. 2009-02-08]. Dostupné z: <<http://www.vhled-samovka.cz/bydleni/>>.
5. *Centrum Sámovka: O nás*. [online]. [cit. 2009-02-08]. Dostupné z: <<http://www.vhled-samovka.cz/onas/>>.
6. ČERMÁKOVÁ, K.- JOHNOVÁ, M. *Zavádění standardů kvality sociálních služeb do praxe: Průvodce poskytovatele*. 3.vyd., Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2004. 112 s. ISBN 80-86552-99-3.
7. ČUNEK, J. *Podpora výstavby podporovaných bytů pro rok 2009* [online]. 28.11.2008 [cit. 2009-01-08]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/uploads/MMR_Temata/BYTOVA_POLITIKA/Programy_Dotace_BP/Program_PB_09.doc>.
8. *DOM BYDLO* [online]. [cit. 2009-02-08]. Dostupné z: <http://www.dom-os.cz/index.php?page=nejste_sami_bydlo&typ=sablony>.
9. *Domy na půli cesty* [online]. Centrum pro kvalitu a standardy [cit. 2008-11-19]. Dostupné z: <http://www.cekas.cz/php/pdf/typologie/13_DOMY_NA_PUL-web.pdf>.
10. *Doporučené postupy k vybraným oblastem zákona o sociálních službách* [online]. [cit.2008-12-31]. Dostupné z: <https://sluzbyprevence.mpsv.cz/dok/doporucene_postupy-soc_sl.pdf>.

11. *Dům na půl cesty Varnsdorf* [online]. [cit. 2009-02-08]. Dostupné z: <<http://www.varnsdorf.cz/showdoc.do?docid=3069>>.
12. *Dům Otevřených Možností* [online]. [cit.2009-02-08]. Dostupné z: <<http://www.dom-os.cz/>>.
13. DUNOVSKÝ, J. a kol. *Sociální pediatrie: Vybrané kapitoly*. 1. vyd., Praha: Grada, 1999. 284 s. ISBN 80-7169-254-9.
14. *Facts on Youth Employment* [online]. [cit. 2008-12-17]. Dostupné z: <<http://www.ilo.org/public/english/bureau/inf/download/factsheets/pdf/budapest/youth.pdf>>.
15. GOTTWALDOVÁ, M. a kol. *Dlouhodobá příprava dětí s nařízenou ústavní výchovou na vstup do samostatného života: Metodická příručka Poradenského centra pro děti a mládež s nařízenou ústavní výchovou Centra J.J. Pestalozziho Chrudim*. Chrudim: Centrum J.J. Pestalozziho, o.p.s., 2006.
16. HANUŠ, P.- KOLÁŘOVÁ, I. *Sociální služby v novém*. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2007. ISBN 978-80-86991-30-6.
17. HECZKOVÁ, E. – HECZKO, S. *Bezdomovci a my* [online]. [cit. 2008-12-15]. Dostupné z: <<http://www.getsemany.cz/node/292>>.
18. HRADECKÝ, I. a kol. *Definice a typologie bezdomovství*. 1. vyd., Praha: Naděje o.s., 2007. 52 s. ISBN 978-80-86451-13-8.
19. HRUBÁ, K. – STEJSKALOVÁ, E. *Právní rozbor k problematice zadlužování sociálně deprivovaných vrstev obyvatelstva* [online]. [cit.2009-04-19]. Dostupné z: <http://web.mvcr.cz/archiv2008/dokument/2007/minority_zadluzovani.pdf>.
20. *Children leaving care* [online]. [cit.2009-02-10]. Dostupné z: <<http://www.everychildmatters.gov.uk/socialcare/childrenincare/leavingcare/>>.
21. JIRSOVÁ, J. Možnosti financování projektů a čerpání financí ze strukturálních fondů. In *Metodické a koordinační dovednosti v sociálních službách: sborník studijních textů pro metodiky sociální prevence a sociální kurátory pověřené koordinační činností*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2007. s 323-347. ISBN 978-80-7368-229-3.

22. KOUKOLÍK, F. – DRTILOVÁ, J. *Vzpouira deprivantů: nestvůry, nástroje, obrana*. Praha: Galén, 2006. 327 s. ISBN 80-7262-410-5.
23. KRATOCHVÍL, J. *Dům „na půli cesty“* [online]. [cit.2009-02-05]. Dostupné z: <<http://www.archiweb.cz/buildings.php?type=arch&action=show&id=84>>.
24. KOVAŘÍK, J a kol. *Náhradní rodinná péče v praxi*. 1.vyd., Praha: Portál, 2004.167 s. ISBN 80-7178-957-7.
25. KOZLOVÁ, L. *Sociální služby*. 1. vyd., Praha: Triton, 2005. 79 s. ISBN 80-7254-662-7.
26. LABÁTH, V. a kol. *Riziková mládež*. 1. vyd., Praha: Slon, 2001. 157 s. ISBN 80-85850-66-4.
27. *Leaving Care team Qualified Social Worker* [online]. [2009-02-09]. Dostupné z: <<http://liverpool.gumtree.com/liverpool/16/30886016.html>>.
28. MATĚJČEK, Z. – BUBLEOVÁ, V. – KOVAŘÍK, J. *Pozdní následky psychické deprivace a subdeprivace*. 1. vyd., Praha: Psychiatrické centrum Praha, 1997. 70 s. ISBN 80-85121-89-1.
29. MATOUŠEK, O. *Slovník sociální práce*. 1. vyd., Praha: Portál, 2003. 288 s. ISBN 80-7178-549-0.
30. MATOUŠEK, O. a kol. *Sociální služby*. 1. vyd., Praha: Portál, 2007. 184 s. ISBN 978-80-7367-310-9.
31. MATOUŠEK, O. – KOLÁČKOVÁ, J. – KODYMOVÁ, P. *Sociální práce v praxi: Specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. 1. vyd., Praha: Portál, 2005. 351 s. ISBN 80-7367-002-X.
32. MATOUŠEK, O.- KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. 2. vyd., Praha: Portál, 2003. 344 s. ISBN 80-7178-771-X.
33. MATOUŠEK, O. – PAZLAROVÁ, H.- BALDOVÁ, L. *Individuální plánování služeb u ohrožených dětí a mladistvých: S důrazem na děti odcházející z ústavní výchovy*. 1 vyd., Praha: Občanské sdružení člověk hledá člověka, 2008. ISBN 978-80-254-2756-9.

34. MUSIL, L. „ráda bych pomohla, ale“: dilemata práce s klienty v organizacích. 1.vyd., Brno: Marek Zeman, Absolonova 35b, Brno, 2004. 243 s. ISBN 80-903070-1-9.
35. MUSIL, L. a kol. *Kultura poskytování osobních sociálních služeb: případová studie domu na půli cesty. Zpráva z druhé fáze výzkumu* [online]. [cit.2009-02-05]. Dostupné z: <http://www.vupsv.cz/Musil_Domy_na%20pul_cesty_II_faze.pdf>.
36. MUSIL, L. a kol. *Kultura poskytování osobních sociálních služeb: případová studie domu na půli cesty. Zpráva z první fáze výzkumu* [online]. [cit. 2009-01-04] Dostupné z: <<http://www.vupsv.cz/Musil2.pdf>>.
37. *Náplň činnosti odboru v přenesené působnosti (výkon státní správy)* [online]. [cit.2009-04-13]. Dostupné z: <http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par%5Bid_v%5D=266&par%5Blang%5D=CS>.
38. *Národní akční plán sociálního začleňování 2004 – 2006*. 1. vyd., Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2005. 92 s. ISBN 80-86878-15-5.
39. *Národní zpráva o strategiích sociální ochrany a sociálního začleňování na léta 2006 - 2008* [online]. [cit.2008-12-29]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/3002/Narodni_zprava_2006-8.pdf>.
40. *Národní zpráva o strategiích sociální ochrany a sociálního začleňování na léta 2008 – 2010* [online]. [cit.2008-12-29]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/5829/zprava_cj.pdf>.
41. *National Standards in Leaving Care* [online]. [cit.2009-02-09]. Dostupné z: <http://www.leavingcare.org/professionals/national_standards_in_leaving_care/>.
42. OBADALOVÁ, M. *Přístup k bydlení sociálně ohrožených skupin obyvatel* [online]. [cit. 2009-01-03]. Dostupné z: <<http://www.vupsv.cz/BydOhr.pdf>>.
43. PILAŘ, J. *Současný stav, východiska a perspektivy ústavní péče ve školských zařízeních* [online]. [cit.2008-12-22]. Dostupné z: <http://ucitelskelisty.cz/files/soubory/Pilar_Ustavni_pece.ppt>.

44. *Projekt „Peníze pro život“* [online]. [cit. 2009-01-15]. Dostupné z: <<http://www.nahradnirodina.cz/?page=33>>.
45. *Prováděcí dokument Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost* [online]. [cit. 2009-01-08]. Dostupné z: <<http://www.esfcr.cz/file/7297/>>.
46. PRŮDKOVÁ, T. – NOVOTNÝ, P. *Bezdomovectví*. 1.vyd., Praha: Triton, 2008. 93 s. ISBN 978-80-7387-100-0.
47. *Průručka pro metodiky sociální prevence a sociální kurátory*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2007. ISBN 978-80-7368-329-0.
48. *Regionální operační programy* [online]. [cit. 2009-01-15]. Dostupné z: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/regionalni-op>>.
49. *Registr poskytovatelů sociálních služeb* [online]. [cit. 2009-06-15]. Dostupné z: <http://iregistr.mpsv.cz/socreg/hledani_sluzby.do?SUBSESSION_ID=1245682833124_1>.
50. RIEGER, Z. *Návrat k rodině a domů*. 1. vyd., Praha: Portál, 2009. 108 s. ISBN 978-80-7367-544-8.
51. ŘÍČAN, P. *Cesta životem: vývojová psychologie*. 2. vyd., Praha: Portál, 2004. 390 s. ISBN 80-7367-124-7.
52. SAK, P.- SAKOVÁ, K. *Mládež na křižovatce*. 1. vyd., Praha: Svoboda Servis, 2004. 240 s. ISBN 80-86320-33-2.
53. SLEZÁKOVÁ, L. *Pomoc mladistvým bez rodinného zázemí propuštěným z ústavních zařízení* [online]. [cit. 2009-01-01]. Dostupné z: <<http://www.vupsv.cz/Slezak.pdf>>.
54. *Standardy pro péči o děti mimo domov v Evropě* [online]. [cit. 2009-02-10]. Dostupné z: <http://www.quality4children.info/ps/tmp/q4c_docudb/Q4C%20Czech%20colour.pdf>.
55. *Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb Jihočeského kraje 2008 – 2010*. 1. vyd., České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o.p.s. České Budějovice, 2007. ISBN 978-80-86708-48-5.

56. *Summary Sweden* [online]. [cit.2009-02-10]. Dostupné z: <<http://tcru.ioe.ac.uk/yippee/Portals/1/Sweden%20summary.pdf>>.
57. ŠKOVIERA, A. *Dilemata náhradní výchovy*. 1. vyd., Praha: Portál, 2007. 143 s. ISBN 978-80-7367-318-5.
58. TOMEŠ, I. *Sociální politika: teorie a mezinárodní zkušenost*. 2. vyd., Praha: Socioklub, 2001. 262 s. ISBN 80-86484-00-9.
59. VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 3. vyd., Praha: Portál, 2004. 870 s. ISBN 80-7178-802-3.
60. *Vybrané dotační programy ze Strukturálních fondů Evropské unie* [online]. [cit.2009-01-30]. Dostupné z: <www.kraj-jihocesky.cz/file.php?par%5Bid_r%5D=36889&par%5Bview%5D=0 ->.
61. *Vyhláška 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách*
62. *Výroční zpráva 2007* [online]. [cit.2009-02-06]. Dostupné z: <http://www.hermanek.karvina.info/admin/img/275/file/Vyrocnizprava_Hermanek_2007.pdf>.
63. *Zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi*
64. *Zákon č.109/2003 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních*
65. *Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině*
66. *Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách*
-

Další internetové zdroje se vztahem k dané problematice:

67. http://www.rozmaryna-ops.cz/index.php?akce=projekt&id_projekt=5&do=dtb
68. <http://www.csob.cz/cz/Csob/Servispromedia/Tiskovezpravy/Stranky/TZ090723a.aspx>
69. <http://www.muzydetem.cz/projekty/>

9. KLÍČOVÁ SLOVA

Domy na půli cesty

Mladí dospělí

Odcházení z ústavní nebo ochranné výchovy

Sociální služby

Ústavní a ochranná výchova

10. PŘÍLOHY

Příloha 1: Řízený rozhovor pro klienty dětských domovů

Příloha 2: Seznam nadací a nadačních fondů

Příloha 1: ŘÍZENÝ ROZHOVOR PRO KLIENTY DĚTSKÝCH DOMOVŮ

- 1) Kolik je vám let?
- 2) Vaše pohlaví?
- 3) Jste v kontaktu s rodinou?
- 4) Jste v současné době spokojená se svým životem?
- 5) Existuje nějaký problém, který Vás hodně trápí?
- 6) Jakou školu studujete?
- 7) Budete mít ukončené vzdělání při odchodu z DD?
- 8) Chcete pokračovat ve studiu po odchodu z DD?
- 9) Připravují vás vychovatelé na samostatný život? Jak?
- 10) Máte strach z odchodu z DD?
- 11) V čem si myslíte, že budete mít po odchodu z DD největší potíže?
- 12) Co byste chtěla dělat až odejdete z DD?
- 13) Co uděláte jako první až odejdete z DD?
- 14) Co budete muset zařídit až odejdete z DD?
- 15) Víte kde budete bydlet?
- 16) Z jakého regionu pocházíte?
- 17) Víte co je dům na půli cesty?
- 18) Znáte nějaký dům na půli cesty?
- 19) Chtěla byste tam dočasně bydlet?
- 20) V čem by vám mohli pracovníci domu na půli cesty pomoci?
- 21) Jaké služby očekáváte od domu na půli cesty?
- 22) Víte jaké byste tam měla povinnosti?

Příloha 2: SEZNAM NADACÍ A NADAČNÍCH FONDŮ

Fondy Evropské unie:

- 1) Evropský sociální fond – Operační program Zaměstnanost a lidské zdroje (2007 – 2013): Prioritní osa: Sociální integrace a rovné příležitosti
- 2) Regionální operační program Jihozápad – Prioritní osa: Stabilizace a rozvoj měst a obcí

Nadace a nadační fondy:

- 1) Nadace rozvoje občanské společnosti (NROS) – Blokový grant
- 2) Výbor dobré vůle – Nadace Olgy Havlové – program Obyčejný život – uzávěrka vždy do 31.3. (přímo pro DPC)
- 3) Nadace O₂
- 4) Nadace Člověk člověku
- 5) Nadace ČEZ – grantové řízení Podpora regionů
- 6) Nadace Preciosa
- 7) Nadace Sirius
- 8) Siemens - Fond pomoci – po dvou letech působení organizace
- 9) Nadace Divoké husy
- 10) Nadační fond J&T – Náhradní rodinná péče
- 11) Nadace Taťány Kuchařové

Ministerstvo práce a sociálních věcí:

- 1) odbor sociálních služeb – dotace pro poskytovatele sociálních služeb

Ministerstvo pro místní rozvoj:

- 1) Program na výstavbu podporovaných bytů – žádost musí podat obec